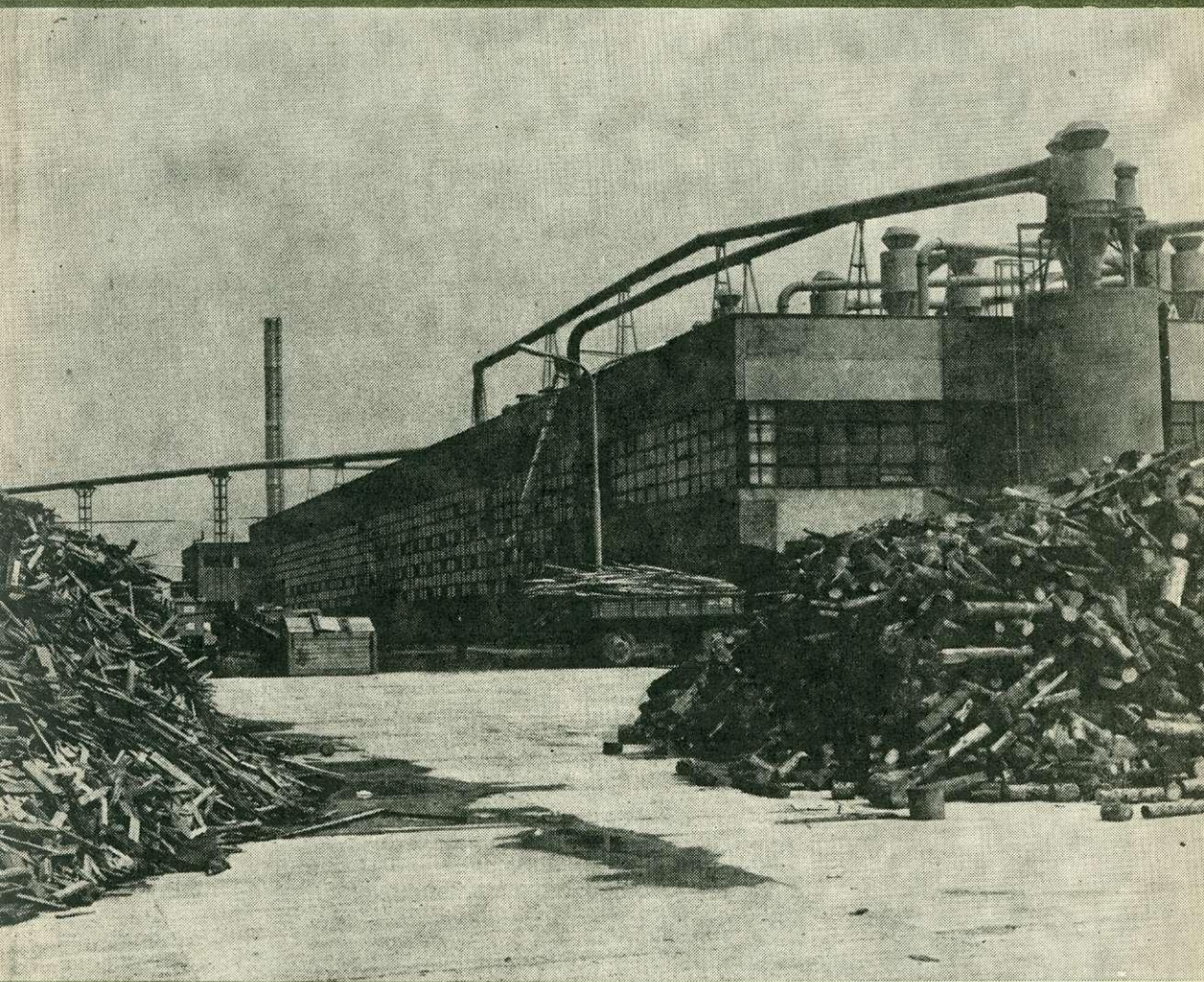

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 105. ÉVFOLYAMA

1970. OKTÓBER * XIX. ÉVFOLYAM 10. SZÁM

TARTALOM

<i>Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlése</i>	433
<i>Fekete Gyula: Főtitkári beszámoló</i>	434
<i>Az 1970. évi „Bedő Albert” díjasok</i>	440
<i>Tudományos ülés</i>	
<i>Debreceni Imre: Megnyitó</i>	444
<i>Speer Norbert: Erdészeti kereskedelem és az ERDÉRT Vállalat</i>	445
<i>Hozzászólások a vitaindító előadáshoz</i>	456
Halász Aladár	456
Fila József	462
Benedek Attila	466
Schmidt Ernő	467
Dr. Kovács Jenő	470
Kassai Jenő	473
Szenes Endre	475
Dr. Pankotai Gábor	475
Dr. Madas András	475
<i>Tanulmányút</i>	475
<i>Dr. Tóth Béla: Állami gazdaságok nyárfatermesztési bemutatója a Nyírségben</i>	477
<i>Irodalmi Szemle</i>	
A 6 tonnás traktor anyagfáradtságának vizsgálati módszere (<i>Dr. Kovács J.</i>)	B/3
Légifényképtérképek alkalmazási lehetőségei (<i>Németh F.</i>)	B/3
<i>Címkép: A vásárosnaményi forgócsap gyár</i>	
<i>Hátlapon: A baktalórántházai gyertyános-tölgyesben (Felsőtiszai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság)</i>	
<i>Foto ERTI. Michalovszky I. felvételei</i>	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Выездное заседание Общегосударственного Лесного Общества</i>	433
<i>Фекете Д.: Отчёт главного секретаря</i>	434
<i>Удостоенные в 1970 году премии „Бедё Альберт”</i>	440
<i>Научное заседание</i>	
<i>Дебрецени И.: Открытие заседания</i>	444
<i>Шпнер Н.: Торговля лесом и „ЭРДЭРТ” — предприятие по реализации и переработке продукции лесного хозяйства и лесной промышленности</i>	445
<i>Выступления в порядке прений по докладу</i>	446
<i>Научная командировка</i>	475
<i>Д-р Том Б.: Показ Государственных хозяйств по выращиванию тополя в Ниршеге</i>	477

CONTENTS

<i>General Assembly of the National Forestry Association</i>	433
<i>Fekete, Gy.: The General Secretary's report</i>	434
<i>The new owners of the „Bedő Albert” prize in 1970</i>	440
<i>Scientific session</i>	
<i>Debreceni, I.: Introductory statement</i>	445
<i>Speer, N.: Trade in forest products and the role of the ERDÉRT enterprise</i>	456
<i>Contributions to the introductory lecture</i>	475
<i>Field program</i>	
<i>Dr. Tóth, B.: Poplar cultivation on state farms in the Nyírség district</i>	477

Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlése

Nyíregyháza, 1970. augusztus 9—10

Az OEE Nyírségi Helyi Csoport, valamint az ERDÉRT Vállalat Egyesületi Csoportjának közös rendezésében tartotta meg ez évi vándorgyűlését az Egyesület Nyíregyházán.

A tudományos ülészakkal egybekapcsolt közgyűlést a város Móricz Zsigmond kultúrházában *dr. Madas András* elnök nyitotta meg, üdvözölve a helyi tanácsi, párt- és egyéb társadalmi szervek képviselőit, valamint a szép számban egybegyűlt vándorgyűlési résztvevőket. Megnyitójában rámutatott a tavalyi gyűlés jelentőségére, amellyel nagymértékben járult hozzá az erdőgazdaságnak a fafeldolgozással ez év elején történt integrációjához. Az idei gyűlés gondolati központjába a faanyagkereskedelmet helyezte. Feloldását annak az ellentmondásnak, hogy amíg a nagyközönség nem tud szükségleteinek kielégítésére megfelelő faanyaghoz jutni, addig a termelő gazdaságok gyakran értékesítési nehézségekkel küzdenek. Meg kell találni annak módszerét, hogy faanyagot ugyanúgy lehessen vásárolni, mint minden egyéb szükségleti cikket, hogy a gazdaságok eddig nehezen értékesíthető faanyagukat olyan formában hozzák piacra, amiben a felhasználók szükségleteiket közvetlenül kielégíthetik.

Az elnöki megnyitó után *Fekete Gyula* főtitkár tartott beszámolót az Egyesület elmúlt évi munkájáról. Az ezt követő hozzászólások során *Varga Ferenc*, a Soproni Csoport titkára beszámolt arról a nagy jelentőségű munkáról, amellyel a legfiatalabb szakmai korosztályokat igyekeznek megnyerni az egyesületi munkának. Támogatást kért ebben az Egyetemről kikerülteket alkalmazók részéről, a fiatal mérnököknek önálló feladatokkal való megbízását, a szakmai érdeklődés ébrentartását, fokozását, hogy az Egyesület továbbra is eleget tehessen feladatának. *Balázs István*, a termelőszövetkezetekben dolgozó erdészek összefogásának fontosságára mutatott rá. Csupán Pest megyében 29 000 ha-t irányít 60 termelőszövetkezeti erdész, 50 főállású, 7 szakértő és 3 nyugdíjas, aki erre az időszakra nyugdíjának folyósítását felfüggesztette. Ezek az erdészek már önálló egyesületi csoportot hívtak életre, de az elnökség részéről mégis nagyobb segítséget kért a helyi csoportok alakításához, munkájuk folytatásához. A Debreceni Csoport részéről *Botos Géza* titkár szintén a központ támogatását kérte, javaslatot tett egységes ügyrend kialakítására és közreadására. A debreceni egyike a legnagyobb és legeredményesebben működő csoportoknak, munkájukat mégis tovább kívánnák fejleszteni. Több előadásra tartanak igényt, főleg az ERTI kutatási részeredményeiből szeretnének több beszámolót hallani. Több előadást sürgetett *Tálas Mihály*, a Balassagyarmati Csoport részéről is. Behatósabb továbbképzést és hathatósabb érdekvédelmet vár a csoport a központtól. Felemlítette a tagdíjbefizetések körüli nehézségeket és ennek megnyugtató rendezését kérte. A főtitkári beszámolóban foglaltakat a felszólalók egyetértéssel fogadták és ennek alapján azt a közgyűlés elfogadta.

Ezt követően került sor a „Bedő Albert”-díjak kiosztására. Az évente kiosztásra kerülő három díjat ez alkalommal *Kovács József* ny. erdész, a Nyírségi Áll. Erdőgazdaság volt erdőművelési csoportvezetője, *Fülöpp Zoltán* ny. erdőmérnök, a MEM vasútügyi előadója, és *Cornides György* erdőmérnök, az ERDŐTERV csoportvezetője kapta. Felszabadulásunk negyedszázados jubileuma alkalmával az elnökség ez évben még egy negyedik díjat is adott az Egyesület érdekében kifejtett kiemelkedő társadalmi munkáért. Ezt *Riedl Gyula* erdőmérnök, az ERDŐTERV szakmai tanácsadója kapta. Ezekon túlmenően külön oklevéllel és díjazással ismerte el az elnökség *Szeghalmi Ferenc* ny. erdőmérnöknek, az Állami Gazdaságok Főigazgatósága volt erdészeti előadójának az erdőgazdasági vállalatokon kívüli területen kifejtett kiemelkedő szakmai munkásságát és eredményeit.

A közgyűlést követő tudományos ülészakot *Termann Istvánnak*, a Felsőtiszaí Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság igazgatójának nevében *Debreczeni Imre* igazgatóhelyettes nyitotta meg, majd felkérte *Speer Norbertet*, az ERDÉRT Vállalat vezérigazgatóját a vitaindító előadás megtartására. Az előadást a felkért hozzászólók rövid előadásai egészítették ki. A spontán hozzászólásokra sajnos már csak igen rövid idő állott rendelkezésre, pedig az elhangzottak számos kikiánczó gondolatra utaltak. A vitát végül *dr. Madas András* zárta le.

Fekete Gyula:

FŐTITKARI BESZÁMOLÓ

Ez évben ünnepeltük hazánk felszabadulásának 25. évfordulóját. 1945. április 4-e erdőgazdálkodásunk történetében is fordulópontot jelentett. Valóra vált, amit a korábbi idők haladó erdészei a felszabadulásig hiába vallottak: az egyéni érdekek helyett az erdőknek is a közösség érdekeit kell szolgálniuk. A földreform törvény, majd az 1961. évi erdőtvény végrehajtása eredményeként ma erdeink 99%-ában szocialista szervezetek gazdálkodnak. Korábban soha nem élvezett mérvű állami támogatással erdeink területe a felszabadulás óta mintegy 340 000 ha-ral nőtt. Erdeink minősége jelentős mértékben javult, élőfa-készletünk 35—40%-kal nagyobb az örökölthöz képest.

Április 4-ére való emlékezés és az ehhez kapcsolódó jubileumi ülészak sorozat — amelyet a Minisztérium, a Faipari Tudományos Egyesület, az Erdőgazdasági és Faipari Tervező Iroda és az Erdészeti Tudományos Intézet Egyesületünk közreműködésével rendezett meg — tartalmasabbá, színesebbé tette egyesületi munkánkat is.

Budapesten és szerte az országban helyi csoportjaink közreműködésével rendezett ünnepi megemlékezések jó alkalmat adtak arra, hogy számba vegyük eddigi eredményeinket, egyben előretekintve ismertessük jövőbeni feladatainkat is. Ez a közeli és távolabbi feladataink megismertetése különösen fontos most, hiszen a harmadik ötéves terv utolsó évében vagyunk. Eddig elért eredményeink, további igényeink kielégítésére és nem utolsósorban a tapasztalt hiányosságok felszámolására irányuló törekvés határozza meg a jövőbeni feladatainkat.

A IV. ötéves terv főbb célkitűzéseinek a megismertetése, az ebből adódó feladatok megvitatása tagságunk széles tömegeivel való közvetlen és folyamatos eszmecserét tesz szükségessé és lehetővé. Hiszen amikor ezekről a kérdésekről beszélünk, valamennyiünk jövőjéről van szó. Erősíteniünk kell magunkban is azt a tudatot, hogy a fagazdaság szerepe, jelentősége állandóan fokozódik.

A közgyűlés elnöksége

A fagazdaságban a IV. ötéves tervidőszakban elsődleges célnak a felszabadulás óta végzett alapozó munkával létrehozott fa nyersanyagbázis gazdaságos hasznosítását kell tekinteni. A fakitermelés terén célul tűzzük ki, hogy legkésőbb a tervidőszak végéig minden fafajban elérjük az üzemtervek szerint gazdaságosan kitermelhető és felújítható fatömeg színvonalát.

A mezőgazdaságban felszabaduló területek hasznosításával és az erdők közjóléti szerepének gyors növekedésével összhangban a lehetőséghez képest továbbra is növeljük az erdők területét.

Előzetes elgondolások szerint az erdőgazdálkodás termelése évi átlagban 3⁰/₀-kal növekszik, ennél nagyobb — évi 4.2⁰/₀ — az elsődleges faipar termelésének tervezett növekedése.

A múlt évi szombathelyi közgyűlésünkön beszámoltam arról, hogy az MSZMP KB 1969. április 28-i határozata foglalkozott a MTESZ és a tagegyesületek munkájának továbbfejlesztésével. Elnökségünk behatóan megtárgyalta a párthatározatból ránk háruló feladatokat és irányelveket adott az egyesületi munka fejlesztésére. Az Elnökség határozatát AZ ERDŐ-ben ismertettük.

A párthatározatnak megfelelően, valamint a Minisztériummal kötött megállapodásunkban vállalt feladatként szakosztályaink, bizottságaink folyamatosan napirendre tűzték egyrészt a főhatóság által kezdeményezett, illetve készített koncepciók, jogszabálytervezetek társadalmi bírálatát, másrészt ajánlásokat, tervezeteket készítettek egyesületi javaslatok elfogadására.

A MTESZ Gazdasági, Műszaki Választmánya javaslatot készített a gazdaságfejlesztési koncepciók és tervek társadalmi vitájára és vállalta a szükséges koordinálást, azokon a területeken, amelyek átfogóak, tehát több egyesületet érintenek.

E témák alkalmasak voltak arra, hogy a szakembereket szélesebb körben

vonjuk be az egyesületi munkába, továbbá hogy a társegyesületekkel a témák kidolgozása, vitája során szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat.

A teljességre való törekvés nélkül ezek közül néhány lényegesebbet emelnek ki.

A Faipari Tudományos Egyesület, a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Tudományos Egyesület és Egyesületünk által a szakemberek szélesebb körű bevonásával közösen rendezett ankéton a faipar gyorsabb ütemű fejlesztésének kérdéseit vitattuk meg.

A *Műszaki Fejlesztési Bizottság* a távlati koncepciók kidolgozásához jelentősen hozzájárult „Az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozóipar várható helyzete 1985-ben” című tanulmány megvitatásával. A Bizottság a Faipari Tudományos Egyesülettel közös rendezésű ülésen tárgyalta meg a fagazdaság termelési és műszaki fejlesztésének feladattervét a IV. ötéves tervidőszakra vonatkozóan.

A IV. ötéves terv főbb irányelveit, a tervidőszakban az erdőgazdálkodás terén érvényesítendő alapvető közgazdasági szabályozók vizsgálatát, a hazai cellulóz- és papíripar alapanyagellátásának főbb problémáit Erdészeti Gazdaságtani Szakosztályunk tárgyalta meg.

Az *Erdészeti Gazdaságtani Szakosztály* kibővített ülésen foglalkozott a közgazdasági szabályozók körén belül az erdők ökonómiai osztályozásával, megvizsgálva az osztályozás bevezetésével kapcsolatos problémákat, egyben megvitatatta a gyakorlati bevezetés lehetséges módszereit.

Az erdőgazdálkodás minden területén az eddiginél nagyobb teret kell biztosítani a hatékonyság növelésére irányuló követelményeknek. Az erdőterületek ökonómiai osztályozásával célszerű megteremteni a feltételeket ahhoz, hogy az egyes területeken népgazdasági rendeltetésüknek megfelelően a jövő érdekeit szem előtt tartva differenciáltan és kellő hatékonysággal lehessen gazdálkodni mind az erdőfelújítás és az erdőtelepítés, mind pedig az erdőművelés és faki-termelés terén.

Az erdőművelési munkák egységes tervezésére és elszámolására való törekvés a szakmai körök igénye. Az Erdészeti Gazdaságtani Szakosztály és az *Erdőművelési Szakosztály* megvitatta az új elszámolási rendszer irányelveit.

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése jelentős változásokat hozott az erdőgazdasági munkák gépesítésének fejlesztésében. Az eszközállomány pótlása és fejlesztése a gazdaságokra hárult, s ez az elmúlt időszak alatt számos problémát vetett fel. Egyre nagyobb területen már nem kielégítő a munkák gépesítése. A nagyobb fakitermelési feladatok, a munkaerőhelyzet romlása, az állóeszközhiány dinamikus pótlásának igénye és számos egyéb tényező miatt a termelékenység jelentős emelésére, az energia és munkaráfordítás csökkentésére van szükség, s ez a jelenleginél korszerűbb, főleg termelékenyebb géprendszerek alkalmazását igényli.

A *Gépesítési Szakosztály* egyik legfontosabb feladatának tekintette, hogy az új helyzetnek és a követelményeknek megfelelően egyeztesse a fejlesztés irányát és megfelelő segítséget adjon az elkövetkezendő időszak gépesítési problémáihoz. Ezért megtárgyalta a fagazdaság 1971—75. évi célkitűzésének eléréséhez szükséges gépesítési színvonal biztosításának szempontjait. A probléma továbbbelemzését jelentette az a vitaülés, amelyen a szakosztály a IV. ötéves terv fahasználati, műszaki fejlesztési koncepcióit dolgozta ki. Az erdőművelés gépesítése fejlesztésének kérdésében az Erdőművelési Szakosztály működött közre.

Az egyes hazai lombosfatermékek értékesítése, gazdaságos felhasználása egyik legégetőbb problémánk. Az *Erdőhasználati Szakosztály* ebben a témakörben szervezett vitaüléssel egybekötött üzemlátogatásokat. A szakosztály tevé-

kenyen közreműködött az ERTI-vel a fakitermelőverseny szervezésében. Ebben a munkában legszorosabb kapcsolatban vagyunk a MEDOSZ-szal. Tapasztalat-cserék szervezésével segítette elő a szakmai feladatok megoldását az *Erdőfeltárási Szakosztály* is.

Az *Erdei Vasutak Szakosztálya* rendszeres ülésein a vasutas szakmunkásképzés, az önköltségalakulás vizsgálata, a gördülőanyag korszerűsítése és a dieseles vontatás témakörök szerepeltek. Tevékenyen közreműködött a lillafüredi Állami Erdei Vasút 50 éves évfordulója alkalmával rendezett ünnepség megrendezésében.

A távlati koncepciókkal és a IV. ötéves tervnek megfelelő, egyesületek közötti kapcsolatokon kívül szélesebb körű együttműködésünk főként az erdők közjóléti szerepét és sokcélú hasznosítását szolgáló kérdésekben alakult ki. Az Építőipari Tudományos Egyesülettel a zöldövezetek tervezését, a Közlekedéstudományi Egyesülettel a közúti fásítást, az Urbanisztikai Társasággal, a Hazafias Népfronttal és a Magyar Természetbarát Szövetséggel a városi és városkörüli erdők, parkerdők jelentőségét tárgyaltuk meg.

Az egyre fokozódó iparosodásból, közlekedési ártalmakból egészségtelen élet-körülmények adódnak a lakosság számára. Világszerte és nálunk is tapasztalható, hogy a gyorsan növekvő városi lakosság egyre nagyobb tömegekben keresi fel az erdőket, a fás környezetet, ahol felüdülést kereshet. Ez az igény a szabadidő növekedésével fokozódik. A társegyesületekkel, szakosztályokkal együtt keressük azokat a módokat és kérdéseket, hogyan lehet célszerűen, gazdaságosan kielégíteni ezeket az egyre fokozódó igényeket.

Az *Erdők közjóléti szerepével foglalkozó Szakosztály* javaslatára ebből a célból hirdettünk pályázatot a zöldövezeti tervezés témakörben. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy felhívásunk sikeres volt. A pályamunkák sok kisebb-nagyobb zöldövezeti témát dolgoztak fel, amelyek alkalmasak a megvalósításra, kivitelezésre. A felhívás sikere azt is bizonyította, hogy vannak rejtett szellemi tartalékaink. Több kezdeményezésre volna tehát szükség, hogy az erdészeti szakemberek érdeklődési körüknek megfelelő témában újat, többet alkossanak.

AZ ERDŐ szerkesztő bizottsága rendszeres, körültekintő munkájának köszönhető, hogy szaklapunk színvonalát széles körben elismerik. A bizottság egyre nagyobb mértékben vonja be munkájába a különböző egyesületi szakosztályokat, szakmai intézményeket. Az így szerkesztett célszámokban mód nyílik egy-egy fontosabb kérdés alaposabb megvilágítására. Legutóbb a májusi, természetvédelmi szám váltott ki a szakterületünkön kívül is rendkívül nagy érdeklődést. Nagy szerepe van folyóiratunknak a szakközönségünk helyes orientálásában. A közgazdasági kérdések gyakoribb tárgyalásával jelentősen hozzájárul a helyes gazdaságossági szemlélet kialakításához. Szakmai megbeszéléseken, közlésekben egyre több hivatkozás történik lapunkra és közleményei termékenyítőleg hatnak határainkon túl is. Egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg iránta külföldön.

Erdészettörténeti Szakosztályunkban az erdészeti szakemberek kis csoportja foglalkozik az erdészettörténeti kutatásokkal. Feltárják és az utókor számára megőrkítik erdészeti múltunk egy-egy korszakát, irodalmi, levéltári érdekességeit, ritkaságait. A Szakosztály erősítette kapcsolatát a legjelentősebb szakterülettel, a Magyar Agrártudományi Egyesület Agrártörténeti Szakosztályával. A szakosztály nemzetközi kapcsolatainak kiépítését szolgálja a XIII. Történelem Kongresszuson való aktív részvétele Moszkvában. Az elnökség *Király Pált*, a szakosztály vezetőjét kérte fel az Egyesület új alapszabálytervezetének összeállítására.

Fontos tartalmi célkitűzése mellett az erdészettörténeti munka népszerűsítését, szélesítését is szolgálja az a pályázat, amelyet Egyesületünk hirdetett meg a felszabadulás utáni erdészettörténet, minél részletesebb és alaposabb feltárása érdekében. E helyről is felhívom a tagtársak szíves figyelmét erre a pályázatra.

A *Budapesti Bizottság* a budapesti tagság és sok esetben a közeli területen dolgozó tagjaink bevonásával tovább szervezte rendszeres szakmai előadásait, amelyeken a legidősebb közgazdasági, kutatási és szakmai kérdések szerepeltek. A Bizottság programját útibeszámolóik, a távoli országok erdőgazdálkodásáról szóló előadások tették színessé. Az előadások számottevő részét az Erdészeti Tudományos Intézet kutatói és az Egyetem tanárai tartották.

Mikológiai Szakosztályunk most is aktívan folytatja működését új elnöke, *dr. Ubrizsy Gábor* akadémikus vezetésével. A Szakosztályban tudományos, faanyagvédelmi, oktatási és szerkesztő bizottság működik. Budapesten 4, vidéken 2 tanfolyamot rendeztek.

Külföldi kapcsolatainkról a következőkben számolok be:

- a holland erdészeti egyesület elnöke, 4 egyetemi tanár és 16 fiatal erdőmérnök részére háromnapos tanulmányutat szerveztünk a Mátrában és a Pilisben;
- a lengyel erdőmérnökök és technikusok szövetségének 42 tagja részére a Bükkben és Csongrád megyében szerveztünk tanulmányutat;
- a burgenlandi erdészeti egyesület elnöke és az elnökség két tagja 3 napos tanulmányút keretében tanulmányozta a Sopron környéki erdőgazdálkodást;
- két csehszlovák kutató a gombaterápiái és gombakémiai tudományos ülésszakon tartott előadást;
- egy-egy kiküldöttünk részt vett Münchenben a Nemzetközi Erdészeti és Faipari Gépesítési Kiállításon, továbbá Lipcsében az erdőfelújítás gépesítése tárgyú konferencián.

A fiatal szakemberek foglalkoztatásának kérdése párthatározatból adódó feladatunk. Az egyetemen és a technikumokon megoldott a KISZ szervezetek és az egyesületi csoportok közötti jó kapcsolat. A fiatalok már a diploma, képesítő megszerzése előtt megismerkednek az egyesületi élettel, munkával.

Rendkívül hasznos és tanulságos volt számunkra az a tanácskozássorozat, amelyet a KISZ Központi Bizottsága az állami szocialista mezőgazdasági és erdőgazdasági nagyüzemekben dolgozó fiatalok részére szervezett azzal a céllal, hogy ezekben az üzemekben dolgozó ifjúság sajátosságait messzemenően figyelembe véve feltárják a fiatalok helyzetét, problémáit és választ keressenek a felvetett kérdésekre. Ezeken a tanácskozásokon néhány felszólaló fiatal szakember elmondta, hogy szívesen részt vennének szakmai előadásokon, tanulmányutakon, hogy tapasztalatokat szerezzenek és ismereteiket bővíthessék. Helyi csoportjainkra vár a feladat, hogy ezeket az igényeket egyesületi rendezvények keretében kielégítsék, továbbá megfelelő szervezőmunkával növeljék a fiatalok részvételének számarányát az egyesületi munkában.

Egyesületünk az ENSZ Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete Magyar Nemzeti Bizottságától megtisztelő megbízást kapott azzal, hogy az ERTI-vel és az Egyetemmel közösen működjünk közre 10 napos erdészeti nemesítési tanulmányút rendezésében, amelyen 75 külföldi vesz részt. A megbízatást vállaltuk.

Kocsárdi Károly alelnök vezetésével 9 helyicsoport-titkárunk küldöttként részt vett a TIT Székesfehérváron és környékén rendezett III. Országos Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Vándorgyűlésén, amelynek keretében kicserélték a

tudományos egyesületek és az ismeretterjesztés közötti kapcsolatokra vonatkozó tapasztalataikat.

Számunkra igen lényeges és megszívlelendő volt a már említett párthatározatnak az a megállapítása, hogy fokozni kell a vállalatokban folyó egyesületi tevékenységet és a szakemberek szélesebb körét kell bevonnai az egyesületi aktivitásba. Az elmúlt év végén helyi csoportjaink közreműködésével számbavettük, hogy a különböző erdészeti szakterületeken dolgozó erdészeti szakemberek közül hányan tagjai Egyesületünknek.

A vizsgálat eredménye azt mutatta, hogy ezen a téren még van tennivalónk. Az erdőmérnököknek 65⁰/₀-a, az erdősztechnikusoknak, erdőszeknek 62⁰/₀-a, a faipari mérnököknek 25⁰/₀-a, a faipari technikusoknak 10⁰/₀-a, egyéb középiskolai végzettségűek 7,5⁰/₀-a tagja Egyesületünknek. Az állami erdőgazdaságokban dolgozó erdőmérnökök 88⁰/₀-a, az erdősztechnikusoknak, erdőszeknek 69⁰/₀-a, egyesületi tag. Aránylagosan legtöbb tagunk van az Erdészeti és Faipari Egyetemen (95⁰/₀) és az Erdészeti Tudományos Intézetben (89⁰/₀); legkevesebb tagunk volt az elmúlt év végén a termelészövetkezeti erdészeti szakemberek között, mindössze 13⁰/₀.

Az elmúlt években helyi csoportjaink tagszervező tevékenysége egyáltalán nem, vagy csak kismértékben terjedt ki az erdőgazdaságokon kívüli területeken dolgozó szakemberekre. Az ismertett adatokból kitűnik az is, hogy nem eléggé széles körben és nem kellően tudatosítottuk azt a törekvésünket, hogy Egyesületünk legyen az az erdészeti társadalmi fórum, ahol a különböző területeken dolgozó erdészeti szakemberek kicserélhetik véleményüket és ahol ápolhatják a szakmai együvértartozás szellemét.

A múlt évvégi számbavétellel az is volt a célunk, hogy határozni tudjunk arra nézve, hogy az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok életrehívása nyomán egyesületi csoportjainkat, helyi szerveinket hogyan szervezzük, alakítsuk ki. Legfőbb célunk az, hogy tovább fejlesszük Egyesületünk demokratikus vonásait. Tekintetbe véve továbbá, hogy az erdőgazdaságokon kívül — kivéve az Egyetemet, az Erdészeti Tudományos Intézetet és az erdőrendezősegeket — rendkívül alacsony a taglétszamarány, elnökségünk a *Szervezési Bizottságunk* javaslatára úgy döntött, hogy Zamárdi kivételével a régi székhelyeken működjenek tovább helyi csoportjaink, szükség szerint újra választott vezetőséggel. A megszünt erdőgazdasági székhelyeken a szervezőmunkában főként az erdőrendezősegekre, erdőfelügyelősegekre, a megyei szakigazgatási szerveknél dolgozó tagtársainkra számítottunk és máris jelentős segítséget is nyújtottak ahhoz, hogy a nem erdőgazdasági dolgozók is aktivizálódjanak az egyesületi társadalmi munkára.

Az elmúlt félév szervezőmunkája nyomán számottevő taglétszám gyarapodásról számolhatok be. Taglétszámunk félév alatt 185 fővel növekedett, ebből 129 termelészövetkezeti erdészeti szakember, 35 erdőgazdaságokon kívüli egyéb erdészeti szakember és 21 erdőgazdasági dolgozó. A termelészövetkezeti erdészek beszerzésével különösen elismerésre méltó munkát fejtett ki a Pest megyei, sárospataki, Somogy megyei és mátrafüredi csoport. Taglétszámunk összesen 4223 fő. Bízunk abban, hogy ez a létszámgyarapodás tovább folytatódik.

Az erdő és fafeldolgozó gazdaságok életrehívásával jelentős számú faipari szakember került a gazdaságokhoz. Ezeket a szakembereket szívesen látjuk és szeretettel fogadjuk Egyesületünkben. Az új erdészeti szervezetből adódóan azonban szükséges, hogy nemcsak központunkban, hanem helyi csoportjainkban is az eddiginél még szorosabb kapcsolat alakuljon ki a Faipari Tudományos Egyesülettel, illetve helyi csoportjaival. Kérjük vidéki szerveinket, hogy a társ-

(Folytatás a 443. oldalon)

AZ 1970. ÉVI „BEDŐ

KOVÁCS JÓZSEF

erdész

Erdészeti szolgálatát 37 évvel ezelőtt kezdte Derekegyházán, majd az ástori erdészeti szakiskolán az erdészutánpótlás nevelésén fáradozott. A Nyírségbe 22 évvel ezelőtt került, ott két évig erdőgondnok, majd 20 évig központi erdőművelési előadó és csoportvezető.

Szabolcs-Szatmár megyében mintegy 8000 ha erdőfelújítás és 4000 ha erdőtelepítés hirdeti kiváló szakmai szervező és irányító munkáját. A megnövekedett csemeteszükséglet biztosítása jórészt az ő nevéhez fűződik.

Eredményesen működött közre a táji technológiai utasítás összeállításában és gyakorlati elterjesztésében. Üzemi munkáján kívül figyelemre méltó szakirodalmi tevékenységet is fejtett ki.

Az Egyesület helyi csoportjának megszervezésében és csaknem 20 éves munkájában jelentős szerepet vállalt.

Kovács József

FÜLÖPP ZOLTÁN

erdőmérnök

Erdészeti szolgálatát az erdei vasútüzemnél kezdte. 1929—1940-ig a Lilla-füredi Állami Erdei Vasút (LÁEV) üzemvezetője. Vezetése alatt a LÁEV mintauzemmé fejlődött és messze előrelátó munkássága alapozta meg azt, hogy a vasútüzem minden feladatát maradéktalanul képes volt ellátni.

1940-től a Földművelésügyi Minisztériumban dolgozott és kiváló szervezőképességével irányította az államerdészet összes erdei vasútüzemét.

1945 után újjászervezte az állami kezelésbe vett mintegy 600 km erdei vasútüzemet. Szilárd munkafegyelmel üzembiztonságot teremtett és ezzel lehetővé tette, hogy az erdei vasutak a szocialista erdőgazdaságban helyenként jelentős szerepet töltsöttek be a fa és egyéb anyag szállításával.

Fülöpp Zoltánnak a műszaki fejlesztés terén elért eredményei közé sorolható az erdei vasutak dieselesítése és

Fülöpp Zoltán

ALBERT"-DÍJASOK

a hegesztett sínrendszerek alkalmazása. Szervező munkásságának eredményeképpen 169 km-nyi vonalat korlátozott közforgalmú vasúttá fejlesztettek és ezzel lehetővé vált az erdei vasutaknak a turizmus szolgálatába állítása.

Egyesületünkben megszervezte az Erdei Vasutak Szakosztályát, s ezen keresztül gondoskodik e munkaterületen dolgozó tagtársaink rendszeres továbbképzéséről.

CORNIDES GYÖRGY

erdőmérnök

25 éves erdészeti gyakorlati tevékenységét az erdőrendezés és az erdőfeltárás területén fejtette ki.

Széles körű szakmai tájékozottságának, valamint az üzemtervezési és az erdei úttervezési munkában szerzett tapasztalatainak hasznosításával, felismerve az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztésének új irányát, 1959-ben kidolgozta a korszerű erdőfeltárás távlati tervezésének metodikáját.

Cornides György munkásságának, majd később irányító tevékenységének köszönhető, hogy az általa összeállított tervezési utasítás egységes érvényesítésével több mint 800 000 ha erdőterületre elkészültek az erdőfeltárási alaptervek.

Elméletileg megalapozott és nagy gyakorlati jelentőségű szakmai munkássága a külföldi szakemberek körében és a nemzetközi erdészeti szervezetekben is érdeklődést és elismerést váltott ki.

Az elmúlt években az erdőfeltárás távlati tervezési módszerének továbbfejlesztésére dolgozott ki javaslatot. Kezdeményezésének hivatali jóváhagyása után 1969–70-ben elkészítette az erdőgazdálkodás, az erdőfeltárás, a faanyaghasznosítás és feldolgozás komplex fejlesztését magában foglaló regionális kerettervek tervezési útmutatóját.

Az Egyesület erdőfeltárási szakosztályában több mint 15 év óta aktív tevékenységet fejt ki.

Cornides György

Riedl Gyula

RIEDL GYULA

erdőmérnök

Több mint 30 éve aktív tagja Egyesületünknek. Különösen a felszabadulás óta, a társadalmi munka szokásos mértékét messze meghaladó módon, szabad idejének jelentékeny részét erre áldozta. Rendszeresen támogatja az Egyesület célkitűzéseinek megvalósítását. Különösen sokat és eredményes módon dolgozott és dolgozik azért, hogy az Egyesület hathatósan segítse elő az erdészet különböző rétegeinek, mérnököknek, erdészeknek, vidékieknek és budapestieknek egységes szocialista erdész-társadalommá formálását. Az emberek, az erdészet problémáit mélyen átérző, vonzó egyénisége sokban hozzájárult ahhoz, hogy az elmúlt negyedszázad alatt az erdész-társadalom egyre szélesebb rétegei tekintsek Egyesületüket a sajátukénak. Konkrét egyesületi munkája közül az alábbiakat emeljük ki:

— az Egyesületnek a Technika Házába történt átköltözése után tevékenyen közreműködött az Egyesület könyvtárának rendbehozásában, majd 1962-ben átvette a könyvtárosi teendők ellátását;

— elévülhetetlen érdemeket szerzett az Egyesület 100 éves jubileumi ünnepeinek előkészítésében, megszervezésében és lebonyolításában;

— az elnökség felkérésére 1967-ben megszervezte a Budapesti Bizottságot, ennek keretében a Budapesten működő és az erdészeti szakterületet érintő főhatóságokban és intézményekben dolgozó egyesületi tagok részére rendszeresen szervezi a szakmai továbbképző előadásokat és ezáltal a szakterület művelői közötti kapcsolatot fejleszti;

— az Egyesület elnökségének egyik legaktívabb tagja, javaslataival és rendszeres operatív közreműködésével segíti az egyesületi társadalmi munka kiszélesítését.

Az Egyesület elnöksége elismerő oklevelet és pénzjutalmat adományozott Szeghalmi Ferenc erdőmérnöknek

Erdőmérnöki oklevelét 1928-ban szerezte meg. Erdészeti üzemi szolgálata után 1953-ban a főhatóságához került, ahol az állami gazdaságok területén működő építő-részlegek megszervezésében és az üzemi építkezések irányításában vesz részt.

1957-ben az állami gazdaságok erdészeti feladatainak irányításával bízzák meg. Szervezőkészsége és fáradhatatlan tevékenysége eredményeként az állami gazdaságok területén kialakította az erdészeti szervezetet.

Az erdők ügyének számos barátot szerzett a mezőgazdasági szakemberek között.

Az 1960-as évek elején bevezette a korszerű, tághálózatú nemesnyárasok telepítését az állami gazdaságok területén. Rátért az anyatelepek mellőzésével előállított, szelektált, erős ültetőanyag alkalmazására. Kidolgozta és következetesen bevezette a nemesnyár telepítés korszerű technológiáját, elsőként ismerte fel a mezőgazdasági cellulóz-nyár program jelentőségét.

Működése eredményeként az állami gazdaságok erdőszültsége 2,2⁰/₀-ról 4,9⁰/₀-ra emelkedett.

Egyesületi társadalmi tevékenysége arra irányult, hogy az idegen szakmai környezetben megbecsülést, elismerést szerezzen a szakmának, az erdészeti szakembereknek.

(Folytatás a 439. oldalról)

egyesülettel egyeztessék munkaterveiket, koordinálják rendezvényeiket és kölcsönösen hívják meg erre tagjaikat. A múlt évi szombathelyi közgyűlésünk jó megnyilatkozása volt ennek az eredményes együttműködésnek. Ezen az úton kell tovább haladnunk.

Egyesületünk működéséhez az anyagi bázist a jogi tagdíj nyújtja. Az egyéni tagdíj szaklapunk kiadásának költségét sem fedezi, ehhez a Minisztérium jelentős anyagi támogatást nyújt. E helyről is köszönetet mondok az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok igazgatóinak, hogy a korábbi jogi tagdíj kétszeresével támogatják az egyesületi munkát. Mi viszont Egyesületünk részéről legalább kétszeres visszatérítést adunk az ott működő helyi csoportoknak, ezzel kívánjuk elősegíteni az egyesületi munka kiszélesítését, eredményesebbé tételét.

Bejelentem a Közgyűlésnek, hogy az ERDÉRT Vállalat jogi tagként való felvételét kérte Egyesületünkbe, s egyben önálló egyesületi csoport szervezéséhez kérte a hozzájárulást. Mindkét kérésnek szívesen tettünk eleget. A megválasztott vezetőséggel máris megtárgyaltuk a szervezés kérdéseit. A mai ülésnek és az új csoport munkája révén az erdészeti kereskedelem témájával bővül egyesületi munkánk.

Helyi csoportjaink a munkatervben vállalt feladatainknak megfelelően 1969-ben kerekén 350 különböző rendezvényt szerveztek, s ezeken átlagosan 50 fő vett részt. Ez valamivel az 1968. évi eredmények alatt van, de csoportjaink így is elismerésreméltó munkát fejtettek ki a szakmai továbbképző előadások, ankétok, tanulmányutak, bemutatók és egyéb rendezvények szervezésével.

Társadalmi munkánkat továbbra is irányítsa az a lényeges szempont, hogy rendezvényeinkkel fel tudjuk kelteni az érdeklődést. Társadalmi feladataink megvalósítása attól függ, mennyire sikerül munkánkat hatékonyra tennünk, sokoldalú feladatainkból adódóan szervezesebben beilleszteni, kapcsolatot teremteni a társegyesületekkel, szervekkel, mennyire sikerül ismereteinket tagjaink széles köréhez eljuttatni, egyben felkelteni érdeklődésüket, hogy az előttünk álló gazdasági feladatok megvalósításához koncepciókat, javaslatokat, a végrehajtáshoz pedig aktív közreműködést kaphassunk.

Minden egyesületi egység, legyen az központi bizottság, szakosztály, helyi csoport, jól ismeri a fehér foltokat, ahol még nem eléggé hatékony a társadalmi munka, a következőkben ezek felszámolását tűzzük ki célul. Legyen szerepünk az erdőgazdálkodás területén jelentkező igények felkeltésében, hiszen a gazdálkodást irányító, végrehajtó szakemberek azok, akik meg tudják ítélni, hogy milyen tájékoztatás segítené elő legjobban a helyi célkitűzések megvalósítását.

A helyi csoportok szervezeti megszilárdulása, a már eddig is elért taglétszámgyarapodás reménykeltő arra, hogy egyesületi munkánk még szélesebb körű és hatékonyabb is legyen. Ehhez azonban az is szükséges, hogy elnökségünk, titkárságunk részéről a következőkben többet foglalkozzunk csoportjainkkal.

Tekintettel a helyi csoportokban bekövetkezett szervezeti és személyi változásokra úgy gondoljuk, az egyesületi feladatokról célszerű lenne megbeszélést tartani még ebben az évben, a helyi csoportok titkáraival.

A IV. ötéves terv célkitűzéseit alátámasztó anyagi, műszaki fejlesztési elképzelések, a tudomány eredményeinek még szélesebb körű elterjesztése azt jelzi, hogy a fagazdaság fejlődésének az eddiginél intenzívebb szakasza következik, gyorsítani kell ezért a műszaki fejlesztés, a tudomány, a technika, az élenjáró tapasztalatok széles körű üzemi alkalmazását. Egyesületi munkánkat akkor tekinthetjük eredményesnek, ha mindezekhez hathatós segítséget nyújtunk. Ezért és ehhez kérem az Egyesület valamennyi tagjának aktív közreműködését, munkájukhoz egyben további sikereket kívánok.

Tudományos ülés

Debreceni Imre:

MEGNYITÓ

Megyénknek, városunknak és egyben Gazdaságunknak jutott az a megtisztelő feladat, hogy az Országos Erdészeti Egyesületnek — az ERDÉRT Vállalat és Felsőtisza Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság közös rendezésében sorra kerülő 1970. évi vándorgyűlésének otthont adjon. Az Egyesület előző évi vándorgyűlésének központi gondolata: a vertikális integráció, illetve annak lehetőségét megteremtő vállalati összevonás gyakorlati megvalósításának első évében, sajátos viszonyok között teszünk eleget e megtisztelő feladatunknak.

A megyénk területét ért elemi csapás, — a szörnyű pusztítást okozó árvíz, az ERDÉRT Vállalatot és Gazdaságunkat egyaránt érintette, sokasítva gondjainkat. Igyekeztünk azonban mindent megtenni, hogy nehézségeink lehetőleg ne éreztessék hatásukat és e sajátos körülmények között is eleget tudjunk tenni az Egyesületi Vándorgyűléssel kapcsolatban vállalt kötelezettségeinknek.

Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűléseinek részét képező tudományos ülésszakoknak hagyományos jellemzője az aktuális témamegválasztás. Úgy érzem, különösen áll ez jelenlegi tudományos ülésszak esetében. Az országos faanyagkészletgazdálkodás megszűntével, a szükségletet felmérő, annak maximális kielégítését és a bővített újratermelést egyaránt biztosító fakeskedelem szerepének és fontosságának megnövekedése az erdő és fagazdaságban ma már egyre inkább közismert. A Felsőtisza Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság alapvető problémái is a fenti, illetve az azzal határos témák területéről erednek.

A kemény lombos gömbfa-választékok iránti kereslet csökkenéséből adódó általános problémán túlmenően nehezíti helyzetünket, hogy a gazdaság által évente kitermelendő 270 ezer m³ bruttó fatömegből, mintegy 175 ezer m³, tehát 65% az akác. Az utóbbi években az akác felhasználási, illetve elhelyezési körének növelését célzó közös erőfeszítések nem maradtak eredmény nélkül. Még sem mondható, hogy az akác-kérdést megoldottuk. Ma már világosabban látjuk, hogy a problémát nem annyira a fafaj *hasznosíthatósága*, sokkal inkább az akác fatömeg zömének alacsony *vastagsági mérete és minősége* jelenti. Ez utóbbi körülmény nemcsak a gömbfa-választékok elhelyezését, de feldolgozását és az akác szekunder választékok értékesítését is igen megnehezíti. Ezért az akác Gazdaságunknak napjainkban is problémát jelent és a kérdés megoldása a kereskedelmi vállalatok folytatandó igen szoros együttműködést, további közös erőfeszítéseket és piackutató tevékenységet igényel.

Gazdaságunk másik nagy problémaköre a fafeldolgozó kapacitással kapcsolatos. És itt nemcsak e kapacitás általános és közismerten szűk voltára, a szárítókapacitás és a kívánt méretpontosságot biztosító gépek hiányára és a feldolgozó üzemek korszerűtlen voltára, hanem elsősorban a Gazdaság által termelt *alapanyag* és a *feldolgozó kapacitás szerkezeti összhangjának* hiányára gondolok. A Felsőtisza Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság idén 140 ezer m³ faanyagot dolgoz fel. Ez a mennyiség évi nettó fakitermelésének 60%-a, vagyis több, mint összes iparifa termelése!

De az összes feldolgozásra kerülő 140 ezer m³-ből csupán 40 ezer m³ a saját termelésű, s 71%-ban vásárolt faanyag kerül feldolgozásra. A 40 ezer m³ saját alapanyag pedig összes nettó fakitermelésünknek csak 17%-a, összes iparifa termelésünknek is csak 37%-a. E néhány szám világosan mutatja, hogy Gazdaságunknak tekintélyes mennyiségű primér választék értékesítését kell megol-

dania. Ugyanakkor feldolgozó üzemünk alapanyag-ellátásának biztosítása is gondot jelent. Feldolgozó kapacitásunk gyors és jelentős bővítésére vagy átalakítására viszont gyakorlatilag nincs lehetőségünk.

E témakörbe tartozó problémáink további elemzése helyett Gazdaságunk egy más szempontból sajátos helyzetét érintem még. Mint ismeretes, a Szovjetunióból importált fenyő faanyag megyénk területén lép be az országba, magyar szabványnak megfelelő választékká történő feldolgozása és a felhasználás helyére történő irányítása is zömben itt történik. Ennek a volumenében és fontosságában jelentős munkának elvégzésében az ERDÉRT Vállalat már évek óta igényli Gazdaságunk közreműködését.

Ez a területi adottság és a fentebb vázolt problémáink vezettek oda, hogy Gazdaságunk és az ERDÉRT Vállalat között tekintélyes múlttal megalapozott, sokrétű és gyümölcsöző kapcsolat alakult ki. E kapcsolatokhoz mindkét vállalat jelentős érdekei fűződnek. Egyidejűleg kifejezésre juttatják és bizonyítják az erdő- és fagazdaság, valamint a kereskedelem egymásrataltságát, szoros együttműködésének fontosságát. Ezért is fogadtuk örömmel azt az elhatározást, hogy az 1970. évi vándorgyűlés az eddigiektől eltérően — egy termelő és egy kereskedelmi vállalat közös rendezésében valósuljon meg. Ez is szemlélteti, hogy mai problémáink mennyire közösek, s hogy azok megoldását is közösen kell keresnünk és megtalálnunk.

Úgy vélem, hogy nemcsak Gazdaságunk, de az ország valamennyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdasága érdekét és várakozását fejezem ki, amikor azt kívánom, hogy az ülésszak sikeres munkája minél nagyobb lépéssel vigye előbbre problémáink megoldását és szolgálja ezzel minél eredményesebben egész népgazdaságunk fejlődését.

Speer Norbert:

ERDÉSZETI KERESKEDELEM ÉS AZ ERDÉRT VÁLLALAT

Az új mechanizmus által teremtett körülményeket figyelembe véve, tekintsük át az erdőgazdaság és az elsődleges faipar helyzetét. Vizsgáljuk meg, milyen új perspektívát, illetve lehetőségeket nyújtott a gazdasági reform a fakereskedelem tekintetében. Továbbá, hogy az elképzelések megvalósításához, a korszerű termelési struktúra kialakításához milyen iparfejlesztéssel számoljunk.

Mindenek előtt — úgy vélem — célszerű lesz megismernedni a világ és Európa fagazdálkodásának olyan tendenciáival, amelyek a mai távlati elképzeléseink szempontjából is alapul szolgálhatnak.

Az elmúlt néhány évtizedben — főleg a háború utáni időkben — a műszaki fejlődés és elsősorban a vegyipar fejlődése láttán sokakban az az elképzelés alakult ki, hogy a fa, mint alapanyag veszíteni fog jelentőségéből. A következőkben ismertetett néhány adat azonban igazolja azt, hogy a fa változatlanul fontos nyersanyag marad a világgazdaságban és ezen belül hazánk gazdaságában is.

A fafelhasználásban az a jellemző, hogy a műszaki fejlődéssel párhuzamosan a fajlagos felhasználás csökken, azonban a nagymérvű fejlődés abszolút számban mind nagyobb mennyiségű faanyag felhasználását teszi szükségessé.

Természetes, hogy különböző új felhasználási területek lépnek be. Ugyanakkor egyes felhasználási területeken a fa átadja helyét különböző egyéb anyagoknak. Az erdőgazdálkodás mind belterjesebbé válik, az erdősítési igény mind határozottabb. Ezek együttes hatásaképpen a népesség számához viszonyított

évi élőfatömeg-növekedés számottevő: Európában 0,790 m³/fő, a Föld egészét tekintve 0,880 m³/fő.

A fahasználat a Föld országaiban 1950—1965 között 570 millió m³-rel nőtt és elérte a 2 milliárd m³-t. Ezen belül Európa gömbfahiánya 2 millió m³-ról 13 millió m³-re növekedett. Ezzel párhuzamosan a Szovjetunió, Észak-Amerika, valamint Afrika jelentősen növelte export-pozícióját. A felhasználáson belül erőteljesen növekedett a rönk felhasználása: 55⁰/₀-kal, a bányafa és azon belül különösen a rostfa: 70⁰/₀-kal — összefüggésben a faalapú lemezek termelésnövekedésével. Az egyéb iparifa rátájának növekedése 44⁰/₀. Az ipari felhasználás terén továbbra is Észak-Amerika vezet. Amíg azonban 1950-ben Földünk összes fafelhasználásának 41⁰/₀-a jutott Amerikára, ma már ez az arány 35⁰/₀-ra csökkent. Igaz, hogy a fafelhasználás abszolút számban mégis megnőtt.

1. táblázat

A fő választékesoportok fejlődési arányai százalékban 1951 és 1967 között

Fűrészáru	141%
Enyvezett lemez	365%
Faforgácslap	1510%
Farostlemez	264%
Papír- és karton	230%

Igen nagymérvű átalakulás megy végbe az elsődleges faipar szerkezetében. A fűrészelési tevékenység a legutóbbi 15 év alatt 10⁰/₀-kal nőtt. Ugyanakkor a félmechanikus, vegyi módszerű feldolgozás növekedési rátája 100⁰/₀.

A nyugati országokban használatos közgazdasági mérőszám, az ún. anyagmentes termelési érték (NAT. Gross National Production) áll tartalmilag legközelebb a mi nemzeti jövedelmünkhöz. Amíg ez 1960—1975 között közel 100⁰/₀-kal nő, ugyanakkor az iparifa-fogyasztás gömbfaegyenértékben „csupán” 250 millió m³-ről 380 millió m³-re növekszik, vagyis az emelkedés 52⁰/₀-ot tesz ki.

Tekintsük át a változásokat a különböző fafelhasználási területeken. Természetesen a nemzeti jövedelem alakulását a különböző területeken való felhasználás, valamint a választékonkénti felhasználás nem követi szorosan. Nem, mivel az előre nem látható események, mint például a világ bármely részén egy háború, vagy új technikai felfedezések a trendvonaltól erőteljesen eltérítik a differenciált felhasználást. Így erőteljesen visszaesőben van a bányászati faanyagok növekedési rátája. Ezzel szemben rohamosan emelkedik a lemezféleségek felhasználása. Ugyanakkor igen rohamosan csökken a fűrészáru felhasználásának növekedési rátája.

Az alapanyagfelhasználás szempontjából is értékes tanulságokat szűrhetünk le. Egyik ilyen, hogy Európa forgácslaptermelésének mintegy 70⁰/₀-át 17 ország reprezentálja. Ezek 1967. évi adatszolgáltatása alapján a faforgácslap ipari nyersanyaga továbbra is elsősorban a fenyő. Ezen belül rohamosan növekszik a fenyőfa ipari hulladék felhasználása.

2. táblázat

Európai faalapanyag-felhasználás 1967-ben

Forgácslaphoz:

41%
34%
22%
3%
100%

Fenyő iparifa
Lombos iparifa
Fenyőhulladék
Lombos hulladék

Farostlemezhez:

18%
19%
57%
6%
100%

Megemlítésre méltó körülmény, hogy a kender és len pozdorjalap-gyártás nem emelkedik ilyen rohamos mértékben, mivel a nyersanyag korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre.

Az előzőekben tárgyalt lapféleségek világszerte és Európában általában elsősorban az építőiparban kerülnek felhasználásra. A bútorigar második helyen szerepel. Erőteljes növekedést mutat a csomagoló-iparban történő felhasználás.

Falemezlap- és furnér felhasználás alakulása

3. táblázat

1950 6 millió m ³	1960 16 millió m ³	1975 43 millió m ³
<i>Százalékos megoszlásban</i>		
50%	bútorigar: 54%	42%
25%	építőipar: 25%	37%
8%	csomagolóipar: 5%	7%
17%	egyéb: 16%	14%
100%	100%	100%

Ezzel az általános gyakorlattal szemben Magyarországon ezeknek a termékeknek elsősorban és majdnem kizárólag a bútorigar a felhasználója.

Fontos szerepet játszik a papírfogyasztás alakulása. Talán a legszorosabb összefüggés az életszínvonal és a papírfeldolgozás között van. E tekintetben megállapítható, hogy Észak- és Nyugat-Európában e termékek fogyasztásának növekedése lassúbbodik, Közép- és Dél-Európában, valamint a szocialista országokban pedig igen dinamikus fejlődés várható.

Fajlagos összes-papír és karton felhasználás

4. táblázat

	(kg/fő)				
	1950	1955	1960	1965	1967
Szovjetunió	8,22	12,47	15,02	20,13	23,56
Szocialista országok (a SZU nélkül) ..	14,82	19,77	25,19	31,71	34,85
Magyarország	9,84	12,57	18,90	32,62	36,42
Közöspiac	27,15	41,21	59,87	80,06	82,46

A papírfogyasztás növekedése együtt jár a fafelhasználás növekedésével. Már 1975-re várható az, hogy a papíriparhoz felhasznált faanyag eléri a fűrészárutermeléshez felhasznált faanyag mennyiségét, sőt 1980-ra túl is fogja szárnyalni.

Európa fafelhasználása gömbfaegyenértékben (millió m³)

5. táblázat

	1950	1980
Fűrészáru	98,31	163,95
Enyvezett lemez és bútortalap	3,31	13,44
Furnér	0,68	4,22
Forgácslap	—	23,61
Farostlemez	1,56	9,55
Papír, karton és nem papírgyártású cellulóz	33,45	200,13
Bányafa	15,74	7,10
Egyéb iparifa	22,90	9,00
Összesen:	175,95	431,00

A bányaiparban 1920-ig majdnem kizárólagosan fát használtak fel. A háborúk folyamán előállt fahiány, valamint a gazdaságosság mindjobban előtérbe kerülése együttesen azt hozták magukkal, hogy a bányászat rászorult a faanyag helyettesítésére, illetve racionálisabb felhasználására.

Tanulságos a faanyag-felhasználás szerkezetének átalakításában bekövetkezett változás:

Az elsődleges faipar feldolgozási arányai

6. táblázat

1950			1980			
Hagyományos	Félmech.	Megmunkálás nélkül	Hagyományos	Félmech.	Megmunkálás nélkül	
67,7	21,5	10,8	Észak-Európa	52,1	46,2	1,7
55,1	21,4	23,5	Európai Gazd. Közösség	38,3	59,6	2,1
53,8	34,5	11,7	Brit-szigetek	38,8	60,6	0,6
60,5	13,9	25,6	Közép-Európa	45,7	48,9	5,4
48,3	9,4	42,3	Dél-Európa	41,1	52,7	6,2
63,3	11,7	25,0	Szocialista országok	47,8	43,0	9,2
58,1	19,9	22,0	Európa összesen	42,1	54,1	3,8

A legnagyobb mérvű változás a megmunkálás nélkül felhasznált fatermékek arányának csökkenésében jelentkezik. Kiugróan magas az agglomerált lapok és a papíripari termelés növekedése. Ennek viszont az a visszahatása, hogy a korábbiakban eltűzelt faanyag e termékekhez alapanyagként kerül felhasználásra. A változásokkal kapcsolatos a tűzifa termelési arányának csökkenése. Amíg 1929-ben a kitermelt fának mintegy fele volt tűzifa, addig 1980-ra még a 20⁰/₀-át sem éri el. Európa iparifa fogyasztása erőteljesen növekszik. Ez mind komolyabb mértékben kényszeríti ki a faipari hulladékok hasznosításának megoldását. Hazánkban is meg kell tennünk ilyen irányban a megfelelő lépéseket.

A Földünkre és Európára vonatkozó adatokból megállapítható, hogy míg 1950-ben Európa a saját termeléséből tudta fedezni a szükségletét, addig 1965-ben már 32 millió m³ faanyag importjára szorult, s ez 1980-ra előreláthatólag mintegy 70 millió m³-re fog növekedni. Ugyanakkor azzal is kell számolni, hogy az

afrikai fejlődő országok növelni fogják a saját alapanyagra épített elsődleges faiparuk fejlesztését. Továbbá, hogy a Szovjetunió európai részéből a fakitermelés fokozatosan Szibériába tolódik át, miután az európai részen levő erdőket jelentékenyen túlhasználták. Az európai helyzet egészét tekintve tehát látni kell azt, hogy kontinensünk tartós fahiánnyal küszködik. A várható európai import értéke az 1960. évi 3,5 milliárd \$-ról 1980-ig 10,5 milliárd \$-ra emelkedik. Ezzel szemben az export 2,7 milliárd \$-ról 7,7 milliárd \$-ra. A nettó import-többlet 3 milliárd \$-t tesz ki.

A kifejtettek után célszerű megvizsgálni hazánk fagazdálkodási, illetve faellátási helyzetét.

Magyarország a kevés erdőterülettel rendelkező országok közé tartozik, noha a felszabadulás óta e téren is igen jelentős a fejlődés. A felszabaduláskor 12,7%-os erdősültséggel rendelkezünk, ma már megközelítjük a 16%-ost. Ezt a számottevő fejlődést 5,7 milliárd forint erdősítési beruházással értük el. A célszerű és megfontolt erdőművelési tevékenység jelentősen növelte erdőállományunk előfakészletét.

Közel 170 millió m³ élőfa-készlettel rendelkezik az ország. Ezen belül azonban a fafajösszetétel kedvezőtlen. A 93%-ot képviselő lombos faállománnyal szemben csak 7% a fenyőállomány, s ennek is több mint a fele még fiatal, ki nem termelhető erdő.

Még egy igen jelentős körülményre kell kitérnem. Eddigi vizsgálódásaink eredményeképpen megállapítható, hogy a felszabadulás előtti időszakban nem volt általánosságban túlhasználat az ország erdőiben. Nem volt tapasztalható főképpen a cser- és akácerdőkben. Viszont annál jobban jelentkezett a magyeredetű tölgyesekben és bükkösökben. Tehát állandóan halmozódott a kevésbé értékes erdők fakészlete, míg az értékes tölgyesek és bükkösök aránya csökkent.

Magyarország az első világháború utáni időkben alig rendelkezett számottevő faiparral. A két világháború közötti időszakban is csak minimális volt a fejlődés. Így a felszabaduláskor technikailag igen elmaradott fafeldolgozó ipart örököltünk. Csupán lemeziparunk színvonala volt valamelyest összehasonlítható Európa más országainak faipari színvonalával.

Sajnos, a felszabadulást követően a faipar nem ment olyan fejlődésen keresztül, mint az erdőgazdálkodás. Ezt az is mutatja, hogy 1954 és 1965 között csak 0,9 milliárdot ruháztunk be a faiparban. Igaz ugyan, hogy ebben az időben és a harmadik ötéves terv időszakában teremtettük meg az alapját az új eljárásokon nyugvó faiparnak, azaz a farostlemez- és faforgács-iparnak. Ennek ellenére strukturális szempontból mégsem történt alapvető változás. A fűrészipari tevékenység igen nagy növekedést mutat volumenben. Ez a növekedés azonban nem jelent haladást technikai szempontból. Hiszen fagyártmányt termelő iparunk kialakulása kényszerű szükségesség volt és a felhasználás struktúrájától függött; így elsősorban bányászati féltermékek gyártására korlátozódott (bányafélfa, bányaszéldeszka stb.). Ezeknek a termékeknek minőségi szintje egyúttal a technikai szinttel szemben támasztott követelményeket is jelzi.

Az elsődleges fafeldolgozó ipar helyzete tehát azt mutatja, hogy

— az Európában elért — Földünk egészére is jellemző — fejlődési tendenciák nálunk erőtlenül érvényesültek;

— továbbá az is kézenfekvő következtetés, hogy az elsődleges faipar struktúrájának a hazai igényeknek megfelelő átalakítása még előttünk álló feladat.

Hogy az elsődleges faipar struktúrájában nem ment végbe alapvető minőségi változás, a 7. táblázat adatai bizonyítják.

A fafelhasználási területek részaránya a gömbfa egyenérték szerint

1957		1967
77%	fűrészipari	77%
7%	lemez, furnér, bútortlap	4%
2%	agglomerált lap, lemez	7%
12%	cellulóz és papír	10%
2%	egyéb fa	2%
100%		100%

Ebből az is megállapítható, hogy faanyagféléseinket nem hasznosítottuk kellő mértékben racionálisan. Továbbá, hogy a megfelelő, kulturált ellátási színvonal elérése még komoly erőfeszítéseket igényel az előttünk álló három tervperiódusban. Azaz 1971 és 1985 között igen jelentős feladatunk a korszerű elsődleges faipari struktúra kialakítása. A jelenlegi árszinten számítva, ez mintegy 3,5—4 milliárd Ft beruházást követel. Ekkora összeg előteremtése komoly gondot okoz.

Csak mint gondolatot vetem fel: az erdőfenntartási alaphoz hasonlóan, valamilyen lehetőséget kell teremteni arra, hogy a faipar fejlesztéséhez bizonyos konstans összeg álljon rendelkezésre, amelyre biztosan lehet perspektivikusan számítani. Hogy egy külföldi példát említsek: a franciák minden félkész- és késztermékre minimális összegű járulékot vetnek ki. Ezt a járulékot meghatározott rendeltetésű kasszában kezelik és ebből folyósítják a faipar fejlesztéséhez szükséges dotációt vagy kölcsönt, esetleg a kísérletezési költségeket... Hangsúlyozom: ezt csak felvetem. De valóban gondolkodni kell azon, hogy valamilyen formában megteremtjük a faipar fejlesztésének biztos bázisát.

Az mindenesetre nem járható út, amit jelenleg követünk. Hogy ti. nagy mennyiségű alapanyagot exportálunk — például papírfából és farostfából mintegy 700—800 ezer úrmétert —, s ezzel szemben a késztermék-importunk, például farostlemezben, faforgácslapban, valamint kész papírfélésekben állandóan emelkedik. De az sem tartható állapot, hogy olyan ipari létesítményekbe fektetjük be úgyis szűkösen rendelkezésre álló beruházási alapjainkat, ahol a késztermék előállításához félkész-terméket importálunk. Kézenfekvő volna, hogy a jelenleg exportált hazai alapanyagból itthon állítsunk elő félkészterméket és ez legyen az alapja a további feldolgozásnak.

A strukturális átalakításra vonatkozó elképzelésemet a 8. táblázaton mutatom be:

	Elsődleges faipari feldolgozás		
	1959-ben	1967-ben	1985-ben
Hagyományos módszer (fűrész, lemez, furnér, bútortlap és egyéb faiparban)	951 000 m ³ (86,4%)	1 828 000 m ³ (82,2%)	2 717 000 m ³ (52,1%)
Félmechanikus és vegyi (agglomerált lap, cellulóz, papíriparban)	150 000 m ³ (13,6%)	395 000 m ³ (17,8%)	2 498 000 m ³ (47,9%)

Nemcsak az elsődleges faipar fejlesztése területén van lemaradásunk. Az erdőgazdaságok komplex gépesítése sem tart lépést az idő követelményével, különös tekintettel a mind komolyabbá váló munkaerőhiányra. Ezen felül a jelenleg meglévő géppark is elavult, felújításra szorul. A megfelelő rentabilitásra

igényt tartó erdőgazdaságok forintra átszámítva hektáronként 3000—5000 forint értékű gépi felszereléssel kell, hogy rendelkezzenek. Ugyanakkor hazánkban az erdőként nyilvántartott terület és a gépi berendezés értékének összevetése alapján megállapítható, hogy a magyar erdőgazdaságban csupán 370 Ft érték jut 1 hektárra.

Az európai fűrésziparban megfigyelhető tendenciákkal egyezően a hazai fűrészipar továbbfejlesztésének szükségszerűen követendő iránya: minél magasabb készütségi fokú terméket kell az iparban előállítani. Meg kell oldani a rétegelt, tartós vázszerkezetek, tetőszékelemek stb. nagyüzemi gyártását. Népgazdaságilag az az alapvető cél, hogy az építőiparban minél kevesebb legyen az ún. helyszíni szerelési munkaidő-igény.

A fapanelek alkalmazásbavétele, ezen keresztül a farostlemez, a forgácslapok építőipari felhasználása további faipari vertikumok létesítését teszi szükségessé. Történt már egy-két kezdeményezés e tekintetben. A Szombathelyi Faipari Vállalat e téren már komoly előrehaladást ért el és vállalatunk is tett már lépéseket a panelek alkalmazásának bővítésére, de minőségi változásról még távolról sem beszélhetünk.

A hazai erdőkben felgyülemelő akác- és cser fakészletünk megfelelő hasznosítása szintén olyan feladat, amelynek megoldása egyik alapvető problémáját jelenti az erdőgazdálkodásnak, az elsődleges faiparnak, a bel- és külkereskedelemnek. Az e tekintetben elért eredmények biztatóak. Nem is olyan régen még gondolatban sem merült fel a nagyarányú lombos fűrészáru export lehetősége, és ma már az exportált mennyiség közel jár a 100 ezer m³-hez, a bevétel a 3,5 milliárd \$-hoz. Célul tűztük magunk elé azt, hogy a negyedik ötéves terv végéig mintegy 200 ezer m³ lombos exportot érünk el, remélhetően 8—10 milliárd \$ értékben. Ebben a munkában kiemelkedő szerepet vállalt az ERDÉRT Vállalat és a Lignimpex Külkereskedelmi Vállalat.

E két vállalatnak az erőfeszítései tették lehetővé a fenyőimport számottevő megtakarításait is. Mégpedig a bányafa felhasználásának csökkentésével: méretes bányafa szállítása révén. Továbbá a közös tranzakciós tevékenységgel, illetve az ennek során termelt fenyőfélésegek exportjával. Ez utóbbi üzlet a jelentékeny devizatermelésen túl azt is eredményezte, hogy az elért devizabevételből jelentős pénzösszegek voltak beruházhatók a részt vevő vállalatok üzemeiben és hogy jónéhány ipartelep kiépítése vált lehetővé.

Az erdőgazdaságok és a hazai faipar termelésének, valamint az importnak mintegy 60%-át értékesíti az ERDÉRT Vállalat. Ezen belül azonban az erdőgazdaságok termelésének csupán töredékét (cca 7%-át), az elsődleges faipar termelésének pedig mintegy felét. Az import és főleg fenyőgömbfa és fűrészáru forgalmazása, illetőleg annak népgazdaságilag optimális lebonyolítása az ERDÉRT Vállalat fő feladata. E tekintetben a vállalat munkája népgazdaságilag is kiemelt jelentőségű. Jelenleg a szocialista import fenyőgömbfa és fenyőfűrészárufélésegek tartoznak az ún. egycsatornás forgalmazási rendszerbe.

A felszabadulás után lényegesen megváltozott a fenyőfélésegek piaci helyzete, hiszen az első és második világháború közötti időszakban Magyarországra a Szovjetunióból nem importált faanyagot. A fenyőanyagok elsősorban a környező országokból: Ausztriából, Romániából és Csehszlovákiából érkeztek hazánkba. A felszabadulás utáni időkben viszont, különösen az ötvenes évek elejétől kezdve mind fokozottabban lépett be a szovjet reláció és ma már, amellettt hogy az előző relációkat is megtartottuk, döntő mértékben a Szovjetunióból importáljuk a fenyőanyagot. Gömbfafélésegekből közel 100%-os, fenyőfűrészáruból pedig 90%-os a szovjet import. Az import reláció-változásaival egyidejű-

leg alakult ki az ERDÉRT Vállalat teljes szervezeti felépítése, ezen belül telepi hálózata. A Vállalat az egész tevékenységével idomult ezekhez az adottságokhoz és vált a hazai faanyagkereskedelem különleges szervezetévé.

A hazai faanyagkereskedelem olyan specifikus vonásokat tükröz, amelyek az általánosan ismert faanyagkereskedelemtől eltérnek. A tipikusnak mondható faanyagkereskedelem tranzit üzletekkel foglalkozik. Ezzel szemben az ERDÉRT Vállalat széles körű telepi hálózattal rendelkezik, megfelelő munkaerő- és gépi kapacitást épített ki. Az eltérő importszabványok és egyéb adottságok következtében az importált fenyőfélések a felhasználókhoz nem tranzitálhatók, azt előzetesen telepi manipuláción kell átbocsátani. Így a hagyományos nagykereskedelmi funkcióval párhuzamosan az ERDÉRT Vállalat igen jelentékeny ipari tevékenységet alakított ki. Ez olyan nagyságrendű, hogy a mintegy 6 milliárd forintos eladási forgalmának 20%-át teszi ki, a hazai elsődleges faipar termelési értékének pedig mintegy a felét.

Az ERDÉRT-en belüli manipulációs ipari feldolgozási kapacitás Szabolcs-Szatmár megyében alakult ki, Tuzséron és Mátészalkán. A fenyőfűrészárut az eltérő szabványok miatt egységes átosztályozással kell forgalomba hozni, a felhasználó optimális ellátása pedig méretszabást, hasítást, máglyázást igényel. Mindezek együttesen azt jelentik, hogy az ERDÉRT Vállalat az import fenyőfűrészárut manipulálja, szortírozza, átalakítja és egyre jobban igyekszik a felhasználók méreteti, minőségi igényeit kielégíteni, a hiányméreteket pedig import gömbfából letermelni, illetve letermeltetni. Itt adódik a széles körű kooperáció lehetősége, amely kialakult az ERDÉRT, egyes erdőgazdaságok és faipari vállalatok között. Az új gazdasági szabályozó rendszer, az új árrendszer az egységes devizasorzó segítségével megteremtette a forint és a devizaárak közötti közvetlen kapcsolatot. Ugyanakkor azonban különböző preferenciákkal (import forgalmi adó, vám, export szubvenció) jelentékeny mértékben semlegesítette e hatásokat. Különösen az import fenyőfűrészáru forgalmi adójának bevezetése és megállapított mértéke az, ami ellentétes a gazdasági irányítási rendszertől elvárható célkitűzésekkel. Akadályozza a vállalati munkát az a körülmény is, hogy a túlfeszített adóztatás és a nyereség maximálisan indirekt módszerekkel való „tervezése” nagyon leszűkítette a kockázatvállalási kedvet. Olyan nehézségek vannak, hogy pl. jelenleg nem tudjuk vállalni az egységcsomagban történő szállítást miatti felárat.

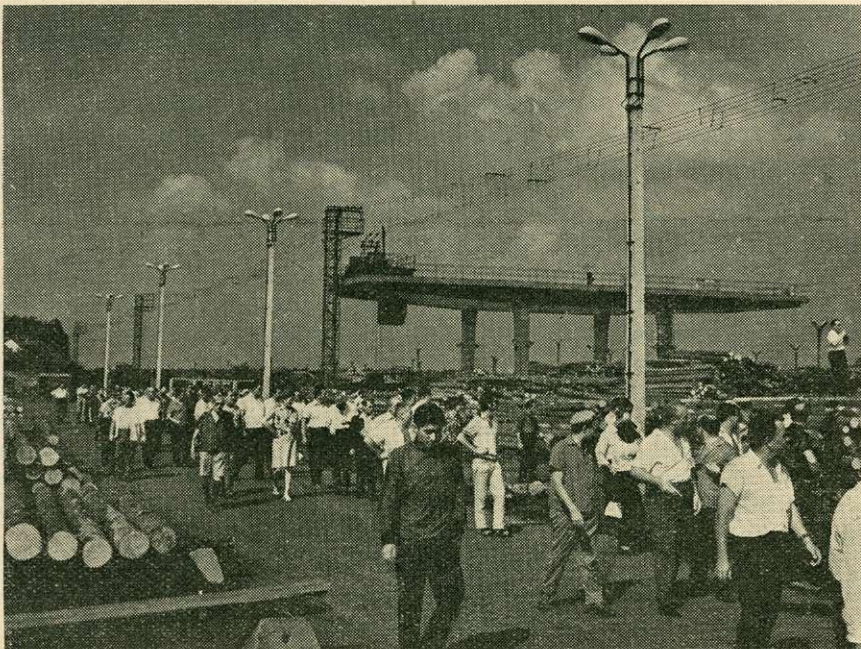
Az ismertetett körülmények határozzák meg azokat a feltételeket, amelyeknek keretei között alakult és fejlődött az ERDÉRT szervezete, munkája. Így alakult ki az is, hogy az ERDÉRT telepein faragott fát, zárléceket termelünk, továbbá, hogy a fűrészipari tevékenység mindinkább áttolódik a beérkezés pontjához közel eső térségekbe, Szabolcs-Szatmár megyébe.

Idén, az év végére az ERDÉRT Vállalatnak mintegy fél millió m³ feldolgozási kapacitása lesz, amelyen belül a fűrészelési kapacitás eléri a 300 ezer gömbfa köbmétert.

Mátészalkán jelenleg egy komplett kétgatteros szovjet mechanizált fűrészüzem épül. Ennek évi kapacitása 60 ezer m³ gömbfa feldolgozása, összes munkaerőszükséglete pedig 14 fő/műszak. Programban szerepel a Szabolcs-Szatmár megyében levő telepeken, illetve vállalatoknál keletkező hulladék és eselékanyagok összegyűjtése, feldolgozása és a Vásárosnaményi Faforgácslapgyár részére való átadása. Szervezés alatt van a hulladékanyag begyűjtése, abból papírgyári célra apríték előállítása, évenként mintegy 30—50 ezer tonna mennyiség erejéig. Ebből a célból a Szovjetunióból aprítógépeket vásároltunk és azokat még idén üzembe állítjuk. Ugyancsak üzembe állítjuk a Szovjetunióból ér-

kezett Cambio-rendszerű kéregtelenítő gépeket is. Az így felmerülő nagy volumenű szállításokhoz kiépítjük a modern konténeres rendszerű szállítást.

Előttünk álló feladat a kéreg hasznosításának megoldása. Ennek problémájával a francia és a szovjet szakemberek foglalkoztak eddig behatóbban. Az egyik megoldás építő-panelek termelése kéregből, a licencet a TESCO Külkereskedelmi Vállalat útján igyekszünk megvásárolni. A másik megoldás a kéregnek komposztta való feldolgozása gyorsított eljárással, vegyszerek alkalmazásával. Figyelemmel a szabolcsi sovány homokföldekre, ez komoly segítséget jelentene a mezőgazdaságnak. A keletkező kéreghulladék mennyisége igen jelentős, mintegy évi 50 ezer tonnára tehető.

A vándorgyűlés résztvevői a tuzséri üzemben

A vállalat megkezdi a mesterséges szárításra való felkészülést és a telepek fokozatos felszerelését szárítókamrákkal. Ez is fontos feladatunk.

Továbbra is napirenden tartjuk a telepi munkák gépesítését. A szállítás és rakodás gépesítettségi foka mintegy 85%-os, de az osztályozás teljes mértékben kézi erővel történik. Folyamatban van Sateko rendszerű félautomata fenyő-osztályozó gépsor és a Szovjetunióból egyszerűbb kivitelű fűrészáru osztályozó berendezés felszerelése. Ezekkel a berendezésekkel az ország belső területén levő telepeinken (Szolnok, Debrecen, Józsa, Adony, Alsózsolca) kezdjük meg a félmechanikus megoldású osztályozást.

A közvetlenül előttünk álló program kivitelezéséhez a Beruházási Banktól igényeltünk kb. 120 millió Ft hosszú lejáratú hitelt. Számításaink szerint — amennyiben a teljes gépesítettséget elérjük — az igénybe vett hitel 4—5 év alatt megtérül.

Ugyancsak előttünk álló feladat, hogy a záhonyi határtérségben, Tuzséron létesítsünk egy második telepet, illetőleg a jelenleg meglévő, elsősorban gömbfa

fogadására berendezett tuzséri telepet a teljes, mintegy másfél millió m³ gömb-faféleség fogadására és átrakására alkalmassá tegyék. A második számú telepnek a rendeltetése az lesz, hogy az összes beérkező fenyőfűrészárut, mintegy egymillió m³-t megfelelő gazdaságossággal át tudjuk rakni, illetőleg a csúcsterhelési időkben — leginkább ősszel — olyan kapacitást teremtsünk, hogy a telep mintegy 100—150 ezer m³ fenyőfűrészárut tudjon átmenetileg tárolni, amíg a MÁV csúcsforgalmi megterheltsége enyhül. Ezen a telepen különböző berendezésekkel, tehát osztályozó- és csomagológépekkel olyan egységcsomagokat akarunk kialakítani, amelyek az áru gépi rakodását mindenütt, a fogadóállomásokon és a felhasználóknál is lehetővé teszik. Ennek a programnak végrehajtása kb. 250—260 millió forint beruházási keretet igényel.

A vázolt néhány feladat kellően érzékelteti a vállalat előtt álló komoly műszaki feladatokat. Ezek mellett természetesen egész sor kisebb-nagyobb jelentőségű probléma is megoldásra vár.

A tervlebontásra épülő gazdálkodási rendszerben a vállalat sok olyan tevékenységet végzett, amelyek ma már szükségtelenek (fuvarkassza, diszpozíciós tevékenység, anyagkeretek elosztása stb.). Ugyanakkor azonban sok olyan feladatot is ellátott a régi gazdálkodási rendszerben, amelyeknek volt köszönhető, hogy az új gazdasági mechanizmusra való áttérés viszonylag kevés zökkenőt okozott a vállalat munkájában (pl. fenyőgömbfa manipuláció). Az új gazdaságirányítási rendszerben a vállalat kereskedelmi módszerekkel dolgozik és üzletpolitikájának legfőbb célja, hogy ezt a kereskedelmi tevékenységet a legszélesebb körű kooperációval, kölcsönös előnyökön nyugvó megállapodásokkal valósítsa meg.

A vállalat gazdasági ereje lehetőséget ad arra, hogy mindig újabb és újabb termékeket igyekezzék bevezetni a piacra és mindig újabb és újabb vállalatokkal bővítsük az ezzel kapcsolatos kooperációkat. Példaként megemlíteném a rakodólapos szállítási rendszer fejlődését. Ezekhez a rakodólapokhoz a cser és akác felhasználásának új lehetősége nyílt meg, amit megfelelő mértékben ki is használtunk és a jövőben még nagyobb arányban kiépítünk.

Az együttműködés széles skálája lehetséges a külkereskedelmi vállalatokkal (LIGNIMPEX és ARTEX) és reálisnak tűnik az a szándékunk, hogy az exportot évenkénti 20 millió \$-ra növeljük úgy, hogy annak felét saját termelésünk útján igyekezzünk realizálni.

Mint ahogy az eddig előadottakból és az ERDÉRT Vállalat, illetőleg az erdőgazdasági és faipari vállalatok eredményeiből látható, igen szoros kapcsolatban van a vállalatok műszaki fejlesztési színvonala a kereskedelmi tevékenységgel. S így nem véletlen, sőt mondhatnám törvényszerű, hogy az új mechanizmus alapelvei a piacgazdálkodást tették szükségessé.

A régi tervgazdálkodás körülményei között a kereskedelem szerepe eljelen az elosztásra korlátozódott. Tehát a kereskedelem — így az ERDÉRT Vállalat is — pusztán mechanikus tevékenységet folytatott. Viszont — mint ahogy ez a vázolt fejlődésből is látható — az ERDÉRT Vállalat már a korábbiakban bevezetett egy bizonyos piacgazdálkodást. Gondoljunk itt pl. az ún. tranzakciós üzletekre és a hasonló egyéb ERDÉRT kezdeményezésekre. Ezek, bár eleinte igen szerény jellegűnek tündek, biztos alapot szolgáltatottak az új mechanizmus faterkedelmének kifejlődéséhez.

A külkereskedelem, a LIGNIMPEX és az ERDÉRT Vállalat kezdeményezése nyomán álltak át igen praktikusán a termelő üzemek a mechanikus tervszámokon alapuló bányászéldeszka-termelésről pl. a rakodólap-elemek termelésére és exportjára. Mivel ez az exporttevékenység nyilvánvalóan pontosabb munkát

kíván, mint a bányászéldeszka-termelés, együtt jár vele a fagyártmánytermelő üzemek, illetve a fűrészüzemek állandó műszaki fejlesztése. Már most ki kell hangsúlyozni, hogy a rakodólap-elemek termelése és exportja nem az utolsó fokozat. A nemzetközi kooperációban való részvétel révén a hazai és a külföldi piac állandóan magasabb készültségi fokú termékek gyártására és exportjára ösztönöz. Természetes, hogy a kereskedelmi szervezetnek igen fontos szerepe van ebben a fokozatos fejlődésben. Ennek jelentőségétől vezéreltetve az ERDÉRT a műszaki fejlesztésben való részvételen kívül, a vele közös érdekeltségben levő vállalatoknak átadja a műszaki és termelési tapasztalatait is. Mert hiába a legjobb gépi berendezés, műszaki és termelési tapasztalatok nélkül nem lehet elérni azt a színvonalat, amelyet a fogyasztók, ill. a vevők velünk szemben támasztanak.

Nem látok ellentmondást abban a két törekvésben, miszerint az új mechanizmus körülményei között minden termelő-gyártó vállalat igyekszik közvetlen piaci kapcsolatokat létesíteni, és ugyanakkor a kereskedelmi szervek — így az ERDÉRT is — szervező munkát végeznek a piacon. Nem, mert az összefogott, koordinált piaci munka sokkal nagyobb lehetőséget teremt egy magas minőségű gyártmány, termék bevezetésére és elfogadtatására a piacon, mint az a körülmény, hogy különböző termelő vállalatok nem egységes minőségű és kivitelű termékekkel jelennek meg pl. egy-egy nagy felhasználó vevőnél.

Külön megemlítenédnek tartom, hogy a termelés és a fogyasztás időben és térben elhatárolt egymástól, különös tekintettel az erdőgazdasági tevékenység szezonális jellegére. A kereskedelmi szervezetnek a szerepe az, hogy ezt a térben és időben való elhatároltságot feloldja és a fogyasztónak, illetőleg a termelő-fogyasztónak akkor is rendelkezésre álljon az árujával, amikor az alapanyagot termelő vállalat már azt a bizonyos választékot, amellyel a vevő a piacon jelentkezik, nem termeli. Másrészt a különböző választékokat termelő üzemek termelvényeit összpontosítva a kereskedelmi hálózatban, mindenkor ki tudja elégeíteni a fogyasztók teljes választéki igényeit.

Úgy vélem, hogy az ERDÉRT Vállalat ezeket a szempontokat, amelyeket az előzőkben kiemelttem, kereskedelempolitikájában mindenkor érvényesítette. Az eddig elért eredményeink csak a fentiek figyelembevételével és együttes erőfeszítéssel voltak elérhetők és ez a jövőben is mindinkább így lesz.

Szeretném külön hangsúlyozni, hogy a jelenlegi technikai színvonal nem tekinthető olyan határnak, amelyen felül nincsenek már előttünk feladatok. Ugyanis mind a belföldi piac, mind pedig a külföldi vevők igénye mindinkább a jobban megmunkált választékok felé orientálódik. A racionális munka megkívánja, hogy minél kevesebb anyagmozgatás ékelődjék be a termelés különböző fázisai közé. Mindezekből eredően logikus tehát, hogy mind nagyobb erőfeszítéseket kell tennünk arra, hogy a megkívánt minőségi színvonalat elérjük. Lehetetlen az a szemlélet, hogy a termelőnek csak az a feladata, hogy úgyahogy megtermelje az árut és a kereskedelem feladata a megtermelt árut mindenképpen értékesíteni. Mi magunk is vevőként jelentkezünk a piacon mind vállalati vonalon, mind pedig egyénileg. Saját termelésünket is olyan igénnyel kell végeznünk tehát, mint amilyen igénnyel mint fogyasztók a piacon felépünk.

Lehetőségeink nagymértékben attól függnek, hogy a hatóságok, és mindazok a szervek, amelyek a gazdasági szabályozó rendszer kialakításában befolyással bírnak, megteremtik-e a nyugodt, biztos termelés, az állandó műszaki fejlesztés feltételeit és alátámasztják-e a faipar, a fakereskedelem műszaki fejlesztési elképzeléseit.

Nyilvánvaló, hogy a faiparnak és az erdőgazdaságnak az integrációja, amely szervezetenként ment végbe, időszerű volt. Azonban a további integrálódási folyamatnak a vállalatok közötti közös anyagi érdekeltségen alapuló formában kell megtörténnie. A vállalatok profiljának és adottságainak megfelelően ez az együttműködés különböző célok érdekében és különböző tartalommal is létrejöhet, de mindenképpen valamilyen közös cél érdekében, értékesítési és műszaki feladatok együttes végrehajtására kell irányulnia. Ily módon elkerülhető a párhuzamosság és az ügyis szűkösen rendelkezésre álló alapok sokkal nagyobb gazdaságossággal használhatók fel. Nem kell megegyezően hangsúlyoznom, hogy ezen belül az összehangolt kereskedelmi munkának van a legnagyobb jelentősége.

Mindezek nélkül nem képzelhető el, hogy olyan minőségi változás jön létre termelésünk színvonalában és struktúrájában, amellyel a fejlett ipari országok rendelkeznek.

HOZZÁSZÓLÁSOK A VITAINDÍTÓ ELŐADÁSHOZ

Halász Aladár:

Speer elvtárs előadásához kapcsolódva *három nagyobb témakörrel*, mégpedig

- egyrészt a fatermékek iránti *igények várható alakulásával*,
- másrészt az igények alapján előttünk álló *kereskedelempolitikai és kereskedelem-fejlesztési feladatokkal*,
- harmadszorban Speer elvtárs által is hangoztatott *együttműködés* és összefogás néhány kérdésével szeretnék foglalkozni.

I.

A várható igényekkel kapcsolatban Speer elvtárs — az EGB előrejelzéseinek adatait felhasználva — részletesen foglalkozott az európai tendenciákkal, s ennek kapcsán többször utalt a fafogyasztás és a nemzeti jövedelem összefüggésére.

Ezzel kapcsolatban érdemes egyértelműen lerögzíteni, hogy *a nemzeti jövedelem és az iparifa fogyasztás színvonala, s annak szerkezete között szoros matematikai kapcsolat van.*

Az EGB távlati előrejelzése alapján végzett számításokkal megállapítottuk, hogy pl. az egy főre jutó papír- és kartonfogyasztás (y) alakulása az egy főre eső, \$-ban kifejezett nemzeti jövedelem (x) függvényében az

$$y = - 16.6 + 0.0794 x$$

lineáris függvény alapján hosszabb távon 94,8%-os biztonsággal, az egy főre jutó lemez- és lapfelhasználás pedig az

$$y = - 102.729 + 41.3263 \log x$$

függvény alapján 88%-os biztonsággal kiszámítható. Ugyanígy a nemzeti jövedelem függvényében matematikailag meg lehet határozni a többi fontosabb iparifa-választékcsoportban várható szükséglet mértékét is.

Ebből következőleg viszont meg lehet állapítani, hogy

- az összes iparifa és az egyes iparifa választékcsoportok fogyasztási színvonalát a gazdasági fejlettség határozza meg;
- az egyes országok fogyasztási színvonalát tehát csak azonos nemzeti jövedelemre való transzponálás után lehet egymással összehasonlítani; végül
- a gazdasági fejlettséggel összefüggésben változik az iparifa fogyasztás szerkezete, az igények mindinkább a magas értékű termékek felé tolnak el.

Semmi meglepő nincs tehát abban, hogy a papír- és kartonfogyasztás gyorsabb ütemben nő, mint a nemzeti jövedelem. Ez a gazdasági fejlődés természetes velejárója. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a papírfogyasztás és a nemzeti jövedelem alakulása között ne lenne határozott és rendkívül szoros függvénykapcsolat. Ennek a függvénynek a koefficiensei azonban mások, mint pl. a fűrészipari termékek fogyasztásának

alakulását jellemző függvényé, mert ez utóbbi termékek fogyasztásának növekedése — ugyancsak a gazdasági fejlődés velejárójaként — messze elmarad a nemzeti jövedelem növekedésétől.

A nemzetközi adatok tehát — a mindenkori gazdasági fejlettség színvonalát és fejlődési ütemét figyelembe véve — alkalmasak arra, hogy azok alapján a hazai iparifa-fogyasztás várható alakulására és összetételére *hosszabb távon* kellő biztonsággal következtessünk.

A küszöbön álló IV. ötéves terv az 1975-ig várható igényeket már konkrétan meghatározza. Célszerű lesz ezeket röviden áttekinteni, hogy ezek alapján a következő ötéves időszakban előttünk álló fatereskedelempolitikai és kereskedelemfejlesztési feladatokat meg tudjuk határozni:

- A tervszámítások szerint 1971—75-ig *összes iparfa fogyasztásunk* a nemzeti jövedelemnél lényegesen lassúbb ütemben, kb. 18⁰/₀-kal, ezen belül a *fenyő- és lombos fűrészáru felhasználás* a nemzeti jövedelemnél ugyancsak lassabban, de az összes iparifa fogyasztásnál gyorsabb ütemben kb. 23—27⁰/₀-kal növekszik.
- A legdinamikusabb fejlődést a terv a *lemez- és lapféleségek fogyasztása* terén irányozza elő: lemezféleségekben mintegy 2-szeres, lapféleségekben 2,2-szeres növekedéssel számol. Mivel a fogyasztás növekedését e termékekben jórészt a terv-időszak folyamán belépő új üzemek termelése alapozza meg, a *rostfaszükséglet* is rendkívüli mértékben, az 1970. évinek — már 1973 körül — közel a 3-szorosára fog növekedni, és eléri a hazai termelésű iparifa 18⁰/₀-át.
- A *papír- és kartonfogyasztás* tervezett 42⁰/₀-os növekedése is — a nemzetközi tendenciákkal egyezően — messze meghaladja a nemzeti jövedelem 32⁰/₀-os növekedési ütemét. A hazai cellulózipari fejlesztés sajnálatos elhúzódnása miatt azonban a *belföldi papírfa felhasználás* terén 1975-ig csak mintegy 18—20⁰/₀-os növekedéssel lehet számolni.
- Ugyanakkor a bányászat lassú, mintegy 6⁰/₀-os fejlődési üteme, és főleg a termelékenységési követelmények egyre szorítóbb hatására mindinkább előtérbe kerülő helyettesítés következtében a *bányászati faanyagok iránti igény* további csökkenésével kell számolni, a terv szerint 1970-hez képest 1975-ig bányafában 24⁰/₀-os, béléspanyagokban legalább 13⁰/₀-os visszaesés várható.
- *Tűzijában* a terv a belkereskedelmi szervek előrejelzése alapján a tervidőszak egész ideje alatt az 1970. évivel azonos mértékű fogyasztással számol.

Faiparunk szerkezetében — a farostlemez- és forgácslapgyártás fejlesztésének eredményeként — *döntő változás következik be:* az 1970. évi kb. 80⁰/₀-ról 71⁰/₀-ra csökken a hagyományos fűrész- és lemezipari technológiával megmunkált, ugyanakkor 18⁰/₀-ról 27⁰/₀-ra nő a fejlett rost- és cellulózipari technológiával feldolgozott faanyagok részaránya.

A felsorolt adatok alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy

- iparifa fogyasztásunk szerkezete — bár a terv a fenyőfűrészáru felhasználás terén még mindig túlzott mértékű növekedést irányoz elő — a nemzetközi tendenciáknak megfelelően, kedvező irányban változik,
- a korábbi években súlyos zavarokat okozó alacsonyrendű választékok értékesítése terén nehézségekkel nem kell számolni, inkább feszültségek várhatók.

II.

A felsorolt számszerűségek nagyjából érzékeltetik a *IV. ötéves tervidőszak folyamán előttünk álló fatereskedelempolitikai és kereskedelemfejlesztési feladatokat.* Második kérdéskomplexumként — ülésszakunk témájához igazodva — szeretnék e feladatok közül néhányat a lehetőséghez képest röviden foglalkozni:

- Elsőként szeretnék nagyon nyomatékosan aláhúzni Speer elvtársnak a kereskedelemfejlesztés és a gyártmányfejlesztés rendkívül szoros kapcsolatára utaló megjegyzését, tehát a *gyártás- és gyártmányfejlesztés szükségességét.* Emellett úgy vélem, tárgyalnunk kell
- a *kockázatvállalás,*
- az *árpropaganda és*
- a *lakossági igények felkeltésének szükségességét,* valamint
- a *tűzifaigények kielégítésével kapcsolatos problémákat.*

Már a múlt évi vándorgyűlésen is kifejtettem, hogy számunkra egyáltalán nem lehet megnyugtató az, hogy a terv pl. a lombos fűrészáruféleségek felhasználása terén — elsősorban az építőipari igények növekedése miatt — 23—25⁰/₀, a lemez- és lapfélesé-

gekben pedig 2-szeres, illetve 2,2-szeres növekedést irányoz elő. Ennek a növekedésnek, s az iparifa fogyasztás terén ezzel elérhető kedvező szerkezetváltozásnak számos, az eddigi gyakorlathoz képest alapvető szemléletváltozást igénylő feltétele van.

Mindenekelőtt tudomásul kell venni, hogy a potenciális piacok iparifa szükségletének kielégítése az eddig megszokott hagyományos választékokkal a jövőben már nem lehetséges. Tudomásul kell venni, hogy rönköket, fűrészárut, parkettlécet, sőt a tervidőszak második felében már lemezt és bútorlapot is feldolgozatlan állapotban egyre nehezebb lesz értékesíteni. Ugyanakkor rohamosan növekvő és főleg gazdaságilag is kedvező kereslet várható a hagyományos választékokból továbbfeldolgozással előállított termékekben.

A gazdasági fejlődéssel járó termelékenységi követelmények nem teszik lehetővé, hogy pl. az építőipar és az élelmiszergazdaság — amelyek nagy tömegben tudnának felvenni magas értékű faszervezeteket — ezeket a szerkezeteket maguk állítsák elő és ehhez alapanyagot vásároljanak.

Ezért a következő néhány év legfontosabb feladata, hogy fakeskedelempolitikánkat széles körű gyártmányfejlesztéssel alapozzuk meg, és az elsődleges fajfeldolgozást széles körben elsődleges faipari továbbfeldolgozássá igyezzük. Szerelő- és leszábo, építőipari és bútoralkatrész-gyártó vertikumokat kell sürgősen létrehozni, mert ezek nélkül pl. a jelenlegi 10—12 ezer m³-ről 62 ezer m³-re növekvőnek tervezett építőipari forgácslap piacot sem tudjuk kiharcolni. Ugyanez a helyzet a rendkívül jövedelmező fa exportpiacok vonatkozásában is.

A gyártmányfejlesztés főleg a fűrésziparban és a fagyártmánytermelésben a jelenlegi elavult helyett fejlett technikát, ez pedig természetesen beruházásokat és eszközöket igényel. Ezt az eszközigényt azonban — éppen a beruházások magas hatékonyságánál fogva — célszerű lesz ésszerű, előrelátó kockázatvállalással deviza- és bankhitelből fedezni. A fejlesztéssel elérhető többletnyereség bőven fedezetet nyújthat a hitelnek rövid idő alatt történő visszafizetésére. A saját alapoknak — bankhitel igénybevétele nélkül — erre a célra történő felhasználása gátolhatja az előrehaladást, mert fékezi a fejlesztés feltételét jelentő alaptervékenység, mindenekelőtt a fakitermelés bővítését.

A kereskedelemfejlesztésnek alapvető követelménye az ésszerű kockázatvállalás. Meggyőződésem, hogy az állami gazdaságok területén az utóbbi néhány év alatt bekövetkezett rohamos fejlődés — a közhiedelemmel ellentétben — nem az állami támogatásra, hanem az ésszerű és bátor kockázatvállalásra vezethető vissza. Érdemes lenne a fejlesztési alapok elégtelensége fölötti meditáció helyett a mi területünkön is ebben az irányban haladni, s akkor minden bizonnyal mi is gyorsabb ütemű fejlődést érhetnénk el. A kockázatvállalás terén mutatkozó bátortalanságra utal egyébként pl. az is, hogy az ERDÉRT Vállalat kivételével csak három gazdaság élt azzal a kedvezményes hitellehetőséggel, amelyet a kormány a szocialista relációjú gébeszerzésekhez biztosított.

A gyártmányfejlesztés és kockázatvállalás mellett kereskedelmpolitikánkban lényegesen nagyobb teret kell a jövőben szentelni a *propagandának* is. Meglepő, hogy a napilapok hirdetési között csak a solymári termelőszövetkezet rönkvásárlási szándékáról lehet visszatérően olvasni, de egy szó sem esik pl. az elfekvő lakkozott lemez- és bútorlapkészletek, még kevésbé az erdőgazdaságok új gyártmányainak ajánlásáról.

Az ésszerű propaganda — a jövőben mindinkább nélkülözhetetlen piacépítés mellett — a legalkalmasabb eszköz a piac felvevőképességének felméréséhez is, enélkül az előrelátó gazdálkodást megalapozó *vállalati árpolitikát* sem lehet folytatni.

A gyártmányfejlesztésre és széles körű propagandára alapozott céltudatos, az eddiginél sokkal előrelátóbb piacépítő tevékenységre azért is szükség van, hogy a hagyományos piacoknak pl. az 1969. évihez hasonló általános visszaesését új piacok bekapcsolásával mindig biztonsággal, eredménykiesés nélkül ki tudjuk egyenlíteni.

Ezen a téren — különösen a propaganda és a vállalati árpolitika vonatkozásában — az eddiginél lényegesen nagyobb gondot kell fordítani a *lakossági igények felkeltésére* és kielégítésére. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy ezen a téren a belkereskedelemre nem számíthatunk. Saját érdekünkben a magunk erejéből kell kiépítenünk ezt az életszínvonal növekedésével egyre nagyobb mértékben bővíthető és ipari fatermékeink számára feltétlenül jövedelmező piacot.

Az ipari fatermékekkel nagyrészt *ellentétes problémák várhatók a tűzifa piacon*. Ezen a téren a helyzetet ma még teljesen világosan nem lehet megítélni. A tavalyi forgalomnövekedés és az idei első félévi igények még teljes egészében a múlt évi ellátási zavarokkal függnek össze. A IV. ötéves tervidőszak folyamán várható tendenciákra majd csak az 1969—70. évi fűtési szezon lezártaival lehet megbízható következtetéseket levonni.

Ezzel kapcsolatban nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy a terv a lakosság szénfelhasználásában 28%-os visszaeséssel, földgázfelhasználásban több mint 3,7-szeres, s villamosenergia felhasználásában is 1,8-szeres növekedéssel számol. Ezeknek a tényezőknek együttes hatásukban a tűzifa felhasználás csökkenése irányában kellene hatniok.

Ennek ellenére a jelenlegi tervszámítások szerint a tűzifafogyasztás a tervidőszak alatt az 1970. évihez képest nem csökken. Ez a feltételezés viszont — a rostfaszükséglet várható növekedését is figyelembe véve — a korábbi értékesítési nehézségekkel ellentétben feszültségeket rejt magában.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy ezek a feszültségek az utóbbi két év céltudatos intézkedéseinek következményei, s ezeket a pillanatnyi nehézségek alapján helytelen lenne hibának minősíteni, inkább eredménynek kell tekinteni. A feladat csupán az, hogy a — meggyőződésem szerint átmeneti — problémák áthidalására megtegyük a szükséges intézkedéseket.

Ezzel kapcsolatban előljáróban le kell szögezni, hogy az elmúlt év folyamán végrehajtott kétszeri tűzifa árleszállítás, illetve a tűzifa árának az egyéb *tüzelőanyagok* árához történő arányosítása révén csupán a tűzifafogyasztásnak az egész fakitermelés növelését akadályozó csökkenését akartuk legalább az új ipari üzemek beindulásáig késleltetni. Arra azonban nem törekedtünk és nem is engedhetjük meg, hogy az árleszállítás révén a nemzetközi tendenciákkal ellentétes hazai energiaszerkezet és kedvezőtlen fahasznosítási struktúra alakuljon ki. A fő cél változatlanul a rendelkezésre álló fatartalékok gazdaságos hasznosítása, nem pedig a tűzifafelhasználás olyan mértékű növelése, amely csak a távlati érdekek sérelme árán lenne kielégíthető.

A IV. ötéves terv ideje alatt ezzel kapcsolatban jelentkező probléma abban jut kifejezésre, hogy a jelenleg tervezett összes rostfa- és tűzifaszükséglet — a tervben előirányzott fakitermelés alapján — csak a tűzifahányadnak, vagyis a jelenlegi körülmények között legfeljebb a közvetlen termelési költségek szintjén értékesül, tehát nem jövedelmező választékok hányadának növelése esetén lesz kielégíthető. Az ebből eredő gazdasági érdekellentétek áthidalása mindenekelőtt központi intézkedést, a szabályozók módosítását igényli, emellett azonban a vállalati kereskedelempolitika bizonyos továbbfejlesztését is szükségessé teszi.

A szabályozó rendszer módosítása szükséges mindenekelőtt ahhoz, hogy a termelési szerkezetnek Speer elvtárs által is többször sürgetett átalakítását, a farostlemez- és fográclapgyártás fejlesztését a szervezeti különállásból eredő vállalati érdekellentétek ne akadályozzák, és ne okozzanak az ideihez hasonló alapanyagellátási zavarokat. Az erdőfenntartási járulérendszer tervezett módosítása az anyagi érdekelttség megteremtése révén feltehetően biztosítja ezeknek az iparágaknak zavartalan alapanyagellátását, s egyúttal kiküszöböli azokat a jórészt szubjektív ellentéteket is, amelyek általában a feldolgozó üzemek gazdasági helyzetének nemismeréséből erednek.

A farostlemez- és forgáclapgyárak alapanyagellátását kétségtelenül jelentős mértékben elősegíthetné az ipari hulladékoknak, Speer elvtárs által felvetett, nagyobb arányú feldolgozása is. Sajnos azonban ezen a téren eddig nem kedvezőek a tapasztalatok: a hárosi és vásárosnaményi forgáclapgyár is azzal a céllal létesült, hogy a környező üzemek ipari hulladékát dolgozza fel, s legfeljebb 10%-ban igényeljen hengeres rostfát. Ennek ellenére a hárosi üzem 85%-ban, a vásárosnaményi üzem pedig 50%-ban hengeres rostfát igényel.

A jövőbeni rostfaszükséglet kielégítésének érdekeltégi alapon történő rendezése után az 1970. évi szinten tervezett tűzifaigény — az összes fakitermelés növekedése esetén, amelyet a szabályozók módosítása ugyancsak hatékonyan elő fog mozdítani — feltehetően már a gazdasági érdekek sérelme nélkül fedezhető lesz.

Az e téren esetleg mégis jelentkező feszültségek megelőzése érdekében célszerű lesz a folyó évi tapasztalatoknak pl. az Egyesülések által koordinált gondos elemzés alapján fokozatosan felkészülni a fogyasztók közvetlen kiszolgálására úgy, hogy egyidejűleg enyhítsük az e téren mutakozó feszültséget is, például azáltal, hogy az ágfát feldarabolva, az egységes tűzifához keverten ismét kereskedelmi áruvá alakítjuk át. Ezen a téren azonban hangsúlyozni kell a megfontolt fokozatosság szükségességét, mert a lakosság zavartalan ellátását semmiképpen sem szabad veszélyeztetnünk.

III

Az előzőekben a IV. ötéves terv előirányzataiból kiindulva megkíséreltem felvázolni azokat a legfontosabb kereskedelempolitikai feladatokat, amelyeket elsősorban a termelő vállalatoknak, másrészt a központi szerveknek kell megoldaniuk a terv végrehajtása érdekében.

Harmadik kérdéskomplexumként szeretnék az együttműködés kérdéseivel foglalkozni. Hangsúlyoznom kell, hogy ezen a téren változatlanul legfontosabb feladatnak a felhasználókkal való kapcsolatok, mindenekelőtt a jövőben legnagyobb piacnak ígérkező építőiparral és élelmiszergazdasággal való műszaki és kereskedelmi együttműködés kiépítését tartom. Ezért minden erővel ennek bővítésén kell munkálkodnunk. Az e téren jelentkező feladatok azonban már eléggé körülhatároltak, ezért jelenleg inkább a kereskedelmi vállalatokkal való együttműködés terén jelentkező problémákkal, s ennek keretében az ERDÉRT Vállalat helyzetével, illetve az ERDÉRT-tel és a LIGNIM-PEX-szel kapcsolatos követelményekkel szeretnék foglalkozni. Ez úgy vélem

- egyrészt a kereskedelmi partnerek objektív tájékoztatása révén az együttműködés szubjektív akadályainak elhárítása,
- másrészt az együttműködés terén jelentkező, a terv célkitűzéseivel összehangolt feladatok meghatározása céljából is hasznos lehet.

A józan együttműködést gátló szubjektív problémák többnyire a tények nemismeréséből, vagy helytelen megítéléséből erednek. Ezért úgy vélem, a helyzet őszinte feltárása elősegítheti az előttünk álló nagy feladatok megoldását és további közös előrehaladásunkat.

Néhány összehasonlító adat bizonyára mindenkit meggyőz annak a feltevésnek a téves voltáról, hogy a kereskedelmi partnerek a termelő erdőgazdaságok anyagi károsodása révén értek volna el eredményeket.

Tény az, hogy 1969-ben — az erdőgazdaságok 8,7% eszközarányos nyereségével szemben — az ERDÉRT Vállalat 13,4%, a Mohácsi Farostlemezgyár 14,9%, a faipari vállalatok pedig átlagosan 12,5% eszközarányos nyereséget értek el. A téves feltevésekhez valószínűleg ezek az adatok szolgáltattak alapot. Feltehetően nem ismert azonban, hogy az aránylag magas nyereséghányadok mellett a munkások évi átlagkeresete az ERDÉRT Vállalatnál 2,4%-kal, a Mohácsi Farostlemezgyárnál 6,1%-kal, az iparvállalatok átlagában pedig 5,5%-kal alacsonyabb, mint az erdőgazdaságokban átlagosan.

Hasonló a helyzet az 1969. évi nyereségből képzett részesedési alap tekintetében is. Ez az erdőgazdaságokban az összes bérköltséghez viszonyítva elérte a 9,3%-ot, ugyanakkor az ERDÉRT Vállalat csak 4,7%, a Mohácsi Farostlemezgyár 8,7% részesedési alappal rendelkezett, a faipari vállalatok átlagában pedig 6,2% volt.

A tények tehát azt mutatják, hogy a kereskedelmi kapcsolatok révén sem az ERDÉRT Vállalat, sem a Mohácsi Farostlemezgyár, sem a faipari vállalatok általában nem jutottak olyan anyagi előnyökhöz, melyek őket a termelő erdőgazdaságoknál kedvezőbb gazdasági helyzetbe hozták volna. Ez a feltevés tehát nem lehet akadálya a kívánatos együttműködés szélesítésének.

Az ERDÉRT-tel kapcsolatban egyébként tárgyilagosan meg kell még jegyezni, hogy feltétlenül elismerésre méltó az a tevékenység, amit a vállalat a Szovjetunióból beérkező nagytömegű fenyőanyag fogadása, feldolgozása és osztályozása, továbbá a fenyő faragottfa gépesített termelésének beindítása, felfejlesztése, s általában a fenyőanyagokkal való ellátás és a jelentős fenyőexport beindítása terén tett. Nagy eredménynek számít az is, hogy a vállalat 1969-ben pl. mintegy 900 000 m³ fenyő fűrészárut, az összes fenyő fűrészáru forgalomnak 75%-át, a bükk fűrészáru forgalomnak pedig közel 80%-át saját telepein keresztül, tehát tételes kiszolgálással bonyolította le. A vállalat eredményei közül külön ki kell emelni a Szabolcs megyében létrehozott fafeldolgozó kapacitásokat, amelyek az import fenyőgömbfa gazdaságos feldolgozásán és a hulladékok felesleges szállításának kiküszöbölésén kívül jelentős mértékben hozzájárultak az iparilag elmaradott megye fejlesztéséhez.

A kétségtelenül számottevő eredmények mellett továbbra is nagy feladatok állnak a vállalat előtt, mindenekelőtt a IV. ötéves terv célkitűzéseinek megvalósításához nélkülözhetetlen, széles körű együttműködés kibontakoztatása érdekében.

E feladatok közül néhányat, csupán a termelőkkel való együttműködés javítása érdekében is célszerű kiemelni.

Az ERDÉRT Vállalat — adottságainál fogva — mindenkinél többet tehet fafelhasználási struktúránk kívánatos, a hazai termelési lehetőségek kihasználását távlatokban is megalapozó átalakítása érdekében. A vállalat főfeladatának az e téren rendelkezésre álló lehetőségek feltárását kell tekinteni.

Ezért a jövőben sokkal határozottabban kell megnyilvánulnia a vállalat üzletpolitikájában és egész tevékenységében mindenekelőtt a fenyőanyagok helyettesítésére irányuló törekvésnek. Ehhez kitűnő alapot szolgáltat az, hogy a vállalatnak országos viszonylatban egyedülálló áttekintése van az egész népgazdaság fenyő felhasználásáról. Ez módot adhat arra, hogy célratoróan feltárja azokat a felhasználási területeket és felhasználási módokat, amelyeken a fenyőt hazai anyagokkal lehetne — a termelők és

felhasználók számára is — gazdaságos módon helyettesíteni. Ilyen feltáró munka és a termelő vállalatokkal ennek alapján létrehozott együttműködés — a népgazdasági célok megvalósításával egyidőben — a kölcsönös vállalati érdekeket is hatékonyan szolgálhatja.

Gyümölcsözően segíthetné elő a vállalat az erdőgazdaságokkal való együttműködést ezenkívül azáltal is, ha pl. a kemény lombosfából történő rakodólappgyártást nemcsak az export vonatkozásában propagálná, hanem saját telepein való alkalmazás céljából is rendelne ilyeneket az erdőgazdaságoktól. Ezzel példát mutathatna a többi felhasználók számára is a fenyő helyettesítésére.

A fenyő helyettesítésére irányuló alapkövetelménnyel összefüggésben célszerű lenne, ha a vállalat pénzügyi problémáit nem a fenyőfűrészáru import forgalmi adójának csökkentésével, hanem más módon igyekeznék megoldani. A tapasztalat szerint a vállalat belföldi üzletpolitikája eddig is inkább fenyő-orientált volt. Az import forgalmi adó csökkentése az ilyen irányú érdekeltséget csak tovább növelné, s a népgazdasági érdekekkel ellentétes vállalati érdekeltséget keltene. El kell ismerni, hogy a vállalatnál visszatérően súlyos problémákat okoz a bankok hitelpolitikai gyakorlata. Ezen azonban nem az import forgalmi adó csökkentésével, hanem a vállalat forgóalapjának rendezésével kell majd segíteni.

A fenyőhelyettesítés előmozdítása mellett a vállalatnak nagyobb gondot kell majd fordítania arra is, hogy kiterjedt kereskedelmi hálózatával és nagy személyzetével az eddiginél lényegesen nagyobb mértékben vonja be a népgazdaság vérkeringésébe a termelőszövetkezeti és egyéb erdőkben kitermelt faanyagokat. Így azok magasabbrendű értékesítésének elősegítése révén a termelők érdekeit szolgálva, az állami erdőgazdaságokat tehermentesítene az e téren rendelkezésre álló tartalékok kihasználatlansága miatt pl. a papírfá-ellátás terén őket terhelő követelmények alól.

A mindkét részről hasznos együttműködésnek tág tere van még az ERDÉRT-nél jelentkező belföldi lombos faanyagigényeknek a termelőkkel való egyeztetése és az importmegrendelésnek ettől függő feladása terén is.

Az ERDÉRT Vállalat kétségkívül mind a lekötött eszközök voiumene, mind a foglalkoztatottak száma, mind pedig a forgalom nagysága tekintetében a fagazdaság legnagyobb vállalata. Az összes fatermékforgalomnak kb. 50%-át bonyolítja, így a népgazdaság faellátásában kétségkívül döntő szerepet játszik. A vele való együttműködés és összefogás — az előzőkben vázolt feladatokból következőleg — a termelőknek is érdeke. Közös céljainkat csak erre az összefogásra alapozva érhetjük el. Ahhoz azonban, hogy a közös érdekek szolgálatában létrehozott együttműködés valóban gyümölcsöző és a szubjektív elemektől mentesen tartós lehessen, az együttműködési politikában a pillanatnyi problémák megoldása helyett a kölcsönös távlati érdekek szolgálatát kell előtérbe helyezni, s erősíteni kell azokat az elemeket, amelyek ezt mindkét fél számára gazdaságilag is világosan és egyértelműen megalapozzák.

Amennyiben az ERDÉRT Vállalat ezeket a felvetett gondolatokat az őszinte jószándék sugallta javaslatoknak tekintti és üzletpolitikáját, belső vállalati ösztönzési rendszerét és magatartását ezek szerint alakítja ki, s ezek alapján a termelőkkel összehangolt, egyenlő pratinereket megillető fakereskedelempolitikát fog a jövőben is folytatni, akkor a közös érdekek szolgálatában kifejtett tevékenysége — az elmúlt 10—15 évihez hasonlóan — a jövőben is rendkívül hasznos lehet.

Az ERDÉRT-hez hasonlóan érdemes röviden a másik fakereskedelmi partner, a LIGNIMPEX tevékenységével is foglalkozni. E vállalat gazdasági helyzetére vonatkozólag konkrét adatokkal nem rendelkezünk. Ezért a vele való kereskedelmi kapcsolatból eredő belső vállalati eredményekről nem lehet számot adni. Úgy vélem azonban, tárgyilagosan meg lehet állapítani, hogy a LIGNIMPEX működése az elmúlt 10 év alatt jelentős mértékben hozzájárult gazdaságpolitikai célkitűzéseink megvalósításához. El kell ismerni, hogy a LIGNIMPEX a belföldi fatartalékok hasznosítását célzó javaslatainkra rugalmasan, hatékony piackutató tevékenységgel reagált és a problémák felmerülésétől számított egy éven belül általában megteremtette a belföldön nem hasznosítható termékek, így pl. legelőszőr a bükk és gyertyán, majd a cser, legutóbb pedig az akác papírfá nagy tömegű felvételére alkalmas exportpiacokat. Ugyancsak eredményesen segítette elő a lombos fűrészipari termékek exportjának rohamos növekedését is. Ez utóbbit különösen nagyra kell értékelni nemcsak azért, mert ezáltal jelentős mértékben javította lombos fatermék-exportunk gazdaságosságát, hanem azért is, mert előtérbe hozta feldolgozási technikánk sürgős fejlesztésének szükségességét.

A LIGNIMPEX-szel való kapcsolatok bővítése szintén eredményesen szolgálhatja a IV. ötéves tervben előirányzott célkitűzéseink megvalósítását. Ennek érdekében viszont a LIGNIMPEX-től elsősorban hatékonyabb árpolitikát, főleg a magasigényű termékekben jövedelmezőbb árak elérését kell kérnünk. Emellett a céltudatosabb előrehaladás

érdekében a vállalati beruházásokhoz való szétaprózott, egy-egy gép megvásárlását elősegítő hozzájárulása helyett célszerű lenne a rendelkezésére álló eszközökkel néhány erdőgazdaságban a nemzetközileg ismert legfejlettebb technikával felszerelt, exportra termelő, komplett mintauzemek létrehozását elősegítenie. Ezáltal az új korszak új követelményeinek megfelelő technikai fejlesztést országos viszonylatban is jobban előmozdíthatná. Az együttműködés érdekében kívánatos lenne a nála bejelentett lombos fatermék importigényeket — pl. bükk talpfában, bükk fűrészáruban és egyéb termékekben — az üzletkötést megelőzően a termelő gazdaságokkal előzetesen egyeztetve kielégítenie.

*

Erdőgazdálkodásunk és fagazdaságunk az utolsó 25 év alatt a felszabadulást megelőző 20 évet sokszorososan felülmúló mértékben és ütemben fejlődött.

Most új korszak küszöbén állunk. A IV. ötéves terv ismét nagy távlatokat nyit erdőgazdaságunk és egész fagazdaságunk számára. Ugyanakkor számos területen feszültségeket és megoldandó feladatokat is tartalmaz. Különösen nagyok a feladataink a fatermeskedelmi tevékenység fejlesztése és az azt megalapozó műszaki fejlesztés terén. *Nagyon sok még a tennivaló a jövő számára kétségtelenül biztos bázist jelentő vertikális vállalati szervezet hatékony belső továbbfejlesztése terén is.* Meg vagyok azonban győződve arról, hogy amint a felszabadulás után az akkori szakemberek néhány év alatt megoldották a vállalkozói fakitermelés kiküszöbölésével járó ugyancsak forradalmi feladatokat, s ezáltal a vastagfa kitermelés iparifa hányadát öt év alatt 17⁰/₀-ról 42⁰/₀-ra növelték, elődeinkhez méltóan most is úrrá tudunk lenni a nehézségeken és előretekintve most is megtaláljuk az új feladatokhoz nélkülözhetetlen együttműködés és összefogás láncszemeit, s akkor ismét nagy eredményeket érünk majd el.

Fila József:

Szerencsés hagyomány, hogy vándorgyűléseink az adott időszakban a legfontosabb erdészeti, fagazdasági feladat átfogó megértéséhez, a teendők rendszerezéséhez igyekeznek sajátos eszközeikkel szemléletformáló környezetben fórumot, eszmecsere-re alkalmat teremteni, célirányos akciókra impulzust adni. Hasznos lesz gondolatcserénk, ha ennek hatására többen és jobban értjük a fagazdaság fogalmát, ennek tartalmát, ebből következőleg a ma időszzerű teendőinket.

Korunkra jellemző, hogy a világ minden országának közgazdasága, népgazdasága — fejlettségi fokának megfelelő módon — a tudomány és technika gyors terjedésének hatására mélyreható szerkezeti változásokon megy át. A fejlődés, átalakulás gyors üteme, a közgazdasági szerkezet bonyolultsága nagy gondosságot kíván a fejlesztési célkitűzések irányának, — tartalmának —, a teendők sorrendjének meghatározásában, mert a népgazdaságon belül egyes ágazatoknak, — így a fagazdasági ágazatnak is — súlyponti döntő problémája — az összefüggések felületen ismerete esetén — könnyen eltorzulhat.

A kulturált erdő- és fagazdaságok — főleg Európában — ahol a tudomány és a technika az élet minden területén dinamikus hat, az életszínvonal fejlődése, a fogyasztói igény átalakulása, az életmód változása stb. miatt éles egzisztencia — és konkurrencia — harcra kényszerülnek létjogosultságuk, közgazdasági szerepük bizonyítására, piaci versenyképességük biztosítására.

Evezredek óta a fa hagyományos használati tárgy volt. A fának évszázados hegemóniája volt az építészetben, a tüzelésben, a bútorgyártásban, bányászatban, közlekedésben stb. Ma szinte sehol sincs kizárólagossága, szinte mindenben és mindenütt helyettesíthető, egyes helyeken kényszerből, más helyeken azért, mert ezt a funkciót más termékkel jobban, olcsóbban biztosítani lehet. Meg kell tehát küzdenie a fának a modern vetélytársaival, egyrészt, hogy a hagyományos felhasználási területeken piacra maradjon, másrészt, hogy e modern kor igényeinek kielégítésében versenyképesen, új felhasználási területeket hódítson meg.

Ez a helyzet arra kényszeríti az erdő- és fagazdaságokat, hogy a fa monopóliumának megszűnését ismerjék fel és ne várják meg termékeik forgalmának teljes beszűkülését, hanem ugyanannak a tudománynak és technikának a gyors és hatékony felhasználásával, ami évszázados monopóliumos helyzetét szűkítette vagy megszüntette, teremtsenek új felhasználási területeket, hozzanak létre új termékeket, olyanokat, amelyek minőségükkel, áraikkal, sokoldalú jó tulajdonságaikkal az elveszett piacok egy részét visszaszerzik és az eddigieknél is nagyobb felhasználási területeket nyitnak meg számára. Ezt a versenyt nagyon céltudatosan kell megvívni. Úgy nyerhetjük meg,

ha a szakma befelé fordult és befelé néző magatartását megváltoztatjuk, felszámoljuk a szakmában elért eredmények abszolutizálásának a tudatát, világosan felismerjük, hogy milyen környezetben és közegben mozgunk, s szakmánk keretein túl is más szakágaktól és országoktól képesek leszünk tanulni.

Szakmánkat, annak közgazdasági tartalmát, minden lehetséges kapcsolatban, összefüggésben ismernünk kell, ez az ismeret tesz képessé arra, hogy a siker reményében vállaljuk a verseny által ránk kényszerített termelés-fejlesztést, a reális kockázatokat. A közvetlen termelés szervezetét, termelési módszereinket szüntelenül racionalizálni kell. A hasznos változtatásokhoz sok impulzust kapunk, ha más szakmákat, országokat figyelünk, azok módszereit, eredményeit a miénkkel összehasonlítjuk. Képessé

Kivételes méretű akácok a baktalórántházi erdőben

kell válnunk gyors alkalmazkodásra, változtatásokra. Igaz, nehezíti helyzetünket, hogy termelésünk hosszú ciklusú. Egy adott időpontban kialakított és alkalmazott fatermesztési magatartásunk, döntésünk (fafaj megválasztás, telepítési és erdőnevelési mód) a jövő számára korlátot vagy ugrásszerű fejlesztési lehetőséget jelent. Szakmánkban az előrelátás, a messzebb nézés és ezzel arányosan a fejlesztési képesség kialakítása, a környezetünk fejlődési rendjének ismerete fontosabb, mint más szakterületeken.

A fagazdaság sokrétű, bonyolult szerkezeti kapcsolatban van az ipargazdasággal, a társadalmi igények változásával. Ezért az ipar szerkezeti változásai, fejlődési irányai magatartásunkat befolyásolják, sok vonatkozásban meghatározzák. A bel- és külkereskedelem liberalizálódása miatt a helyettesítő anyagokkal való nemzeti és nemzetközi versenyben az árviszonyok, az áru készülségi foka, garanciaképessége határozza meg a fa nemzeti piacait is. Ebben a szakaszban, amikor a fa, mint áru, élet-halál harcát vívja a helyettesítő anyagokkal, a tudománynak sokkal nagyobb szerepet kell biztosítani a munkánkban, konstruktívabb, konkrétabb segítséget kell igénybe venni ahhoz, hogy a fa sokoldalú képességét magasabb használati értékékké realizáljuk.

E néhány általános megjegyzés és az elhangzott gondolatgazdag előadások után arra szorítokozom, hogy az erdő- és fagazdaságok mai tennivalóinak rendszerezéséhez néhány gondolattal hozzájáruljak.

Mindenekelőtt szükséges mindenki­ben tudatosítani azt a felismerést, hogy a fa­gazdaság fogalmának tartalma minősé­gileg és mennyiségileg többet, bonyo­lultabbat jelent, mint külön-külön az erdőgazdálkodás és a faipar jelentett. A mai feladatainkat meghatározó új fogalom magába foglalja a 25 év alatt elért erdőgazdálkodási eredménye­ket, ebből is elsősorban a közel megkét­szerezett élőkakészletet, a folyónöve­déket, évi vágható fatömeget, az erdőállományok minőségi változásait, az erdőterületek faterme­lési potenciájának növelését. De szorosan ide tartoznak azok a tudományos és gyako­rlati módszerbeli eredmény­szintek, amellyel érdeinket ma műveljük. Ezek nélkül az eredmények nélkül nem beszélhetnénk fa­gazdasági integrációról. Furcsa, de igaz, hogy a mai fa­gazdasági gondjainkat a tegnap erdőgazdálkodási eredményei is előse­gítették. Ezért a mai gondok nagy része nem negatívum, hanem az eddigi fejlődés po­zítívuma. Hangsúlyozni kell ezt azért is, mert a mai bajok eredetének, természetének ismerete nélkül a további teendők iránytűje bizonytalanná válik.

A fa­gazdaság fogalmának értelmezése feltételezi, hogy az erdőgazdálkodási alapte­vékenység színvonala nem esik vissza, sőt módszereiben, eszközeivel tovább fejlődik, s szerves részévé válik egy komplexebb, bonyolultabb, magasabbrendű népgazdasági érdek szolgálatának.

Az erdőgazdálkodásnak képessé kell válnia arra, hogy fatermesztő tevékenységében — vállalati és népgazdasági ökonómiai érdekeket egyaránt kielégítő — céltudatos fa­fajpolitikát kövessen, bázisa legyen a fa­gazdaságnak, amelynek ezt követő feladatait célszerű a következők szerint csoportosítva kijelölni:

- a rendelkezésünkre álló fatömeg teljes mennyiségének kitermelése, az ehhez ma hiányzó műszaki feltételek biztosítása;
- olyan fafeldolgozó ipar megteremtése, amely alkalmas a kitermelhető faanyag feldolgozására félkész- és késztermék formájában, valamint olyan új, korszerű termékek gyártása kooperációban más népgazdasági iparágakkal, ami lehetővé teszi e gyártmányok termelékeny, iparszerű felhasználását;
- korszerű fakereskedelmi politika és tevékenység kialakítása, amely e célok megvalósítását a termelőkkel azonos érdekközösségben maximálisan elősegíti.

Ez a három feladat szervesen összefügg, szoros kölcsönhatásban van egymással, s ezt nemcsak felismerni, hanem a teendők megoldását akarni is kell.

Ezek közül a feladatok közül ma itt Speer és Halász elvtársak helyesen az áruehelyezési piaci feladatok, a várható igények oldaláról igyekeztek a fakereskedelem, faforgalmazás új szempontjait ismertetni. Indokolt ez a bátorítás, mert a fa­gazdaságban dolgozók körében ez a legkevésbé ismert terület, mert nemzedékünk ezekkel a teendőkkel foglalkozott legkevésbé. Tudni kell azonban, hogy a gazdasági mechanizmus mai mozgáskörletében — különösen a fatermékeket illetően — a piaci gazdasági törvények csak szűk területen érvényesülhetnek. Néhány példa:

- fakitermeléseinket — gazdálkodási struktúránk meghatározó alapját — az elmúlt évtizedek erdőgazdálkodási hagyatékán alapuló üzemtervi szabályozás határolja be, ami sem piaci, sem gazdálkodás-jövedelmezési törekvéseket nem honorál;
- fakitermeléseink mennyiségének felét — függetlenül a piaci hatástól — az élet­színvonal alakulással és a szociálpolitikával összefüggő magasabbrendű követel­mény miatt a termelési önköltségtől és világpiaci árártól független hatósági áron, anyagi érdekelttség nélkül, primér állapotban kell értékesítenünk (tűzifa, rostfa, forgácsfa, bányafa, papírfa stb.);
- fatermékeink további 25%-a megfelelő szintű megmunkálás esetén sok mindenre alkalmas, de ehhez nincs még technikai felkészültségünk (szárítás, gőzölés, méretre megmunkálás stb.), gyártási tapasztalatunk; emiatt primitív megmunkáltsági fo­kával ez az áru nem alkalmas ma a piac szélesítésére;
- a megmaradó 25% mennyisége, fafaja, minősége, árfekvése alapján a nyugati pia­cokon kurrens feldolgozási alapanyag, vagy félkész termék, de ez a faanyag al­kalmas fafeldolgozó kapacitás esetén, itthon is tartós, valóságos piaci szükségletet elégíthetne ki.

Az elhangzott előadás és hozzászólás hangsúlyozza a fafeldolgozás fejlesztését; min­denki számára világos a teendők sorrendje. Eszerint

- piacképes új gyártmányokat kell előállítani, hogy ily módon kereskedni tudjunk;
- ezek az új gyártmányok technikai fejlesztéssel érhetőek el, ehhez pénz és hozzá­értés kell;
- a fafeldolgozó ipart az alapanyagtermelő szektor iparszerű termeléssel, biztonságos ütemben, jó alapanyaggal kell ellássa; ehhez viszont technika, a technika­hoz pénz és jó szervezés kell.

A felsorolást fordított sorrendben helyes értelmezni, mert ténykérdés, hogy a faki-termelő fázisban még a részben viszonylag primitív műszaki színvonalú, saját fafeldolgozó üzemeknek sem vagyunk megbízható partnerei. Saját üzemelésű üzemek sincsenek időben megfelelő alapanyaggal ellátva. Ez az asszinkron-állapot termelési bizonytalanságot, s az áruipacot megbízhatatlanságot jelent. Ténykérdés, hogy az **elsődleges fagegmunkálás keretében feldolgozott anyagunknak több mint 50%-a méretpontatlan, s hogy az összes lombos fatermékeinknek még 50%-át sem tudjuk szári-tani**, ami ezekből magasabbrendű termékek gyártását tenné lehetővé. Ebből következ-zik, hogy nem tudunk a piacon új terméket kínálni, mert ilyenek még nincsenek.

Összegezve: az új fakeskedelem-politika kialakítását azzal kell kezdeni, hogy a fa-gazdaság fogalmába integrált három alaptevékenységet úgy hozzuk szinkronba, hogy ebből új termék, garanciaképes piacáru legyen.

Mindaddig, míg a hazai faanyagellátásban hiány van, ugyanakkor nem tudjuk ki-termelni a lehetséges mértékű fatömeget, de amit kitermelünk, annak egy részét nem tudjuk piacképes áruvá formálni, klasszikus árukonkurrencia, becsületes árupropa-ganda és reklám sem alululhat ki.

Ezek miatt a fő ellentmondások miatt átmenetileg sajátos fakeskedelem-politikát kell kialakítanunk, s ennek lényege lehetne:

- A legfejlettebb hazai faipari üzemeket — papíripar, farost, forgácsipar, furnér-, lemezipar stb. — az egyenlő teherviselés elve és kölcsönös előnyök alapján az or-szág erdőhasznélvezői arányosan lássák el, biztonságosan, jó minőségű alap-nyaggal, mert ezek az üzemek szerves részei a fagazdaságnak. Ezeknek a gyá-raknak a termékei jó minőségűek, bőségük alapján a fapiac szélesítését jelentik. Az alapanyag termelő fagazdaságoknak érdeke, hogy az ilyen fafeldolgozói ka-pacitás bővüljön, mert bővül az ilyen célra alkalmas alapanyag bázis is.
- Célszerű megszervezni — közös gazdasági érdekeket kielégítő módon — hogy a faalapanyag a legracionálisabb termelési, szállítási viszonylatok szerint jusson el a termelés helyéről ezekbe az üzemekbe.
- Ugyanezt az elvet kell a tűzifa, bányafa, papírfa ellátásban is alkalmazni azzal, hogy különösen a tűzifát a termelők minden lehetséges helyen, saját maguk for-galmazzák, csökkentsek azt a termelési költséget (anyagmozgatási, szállítási költ-ség), ami az értéket nem emeli, de növeli a beruházási igényt és növeli a piaci feszültséget.

Számításaim szerint, ha a több mint 2 millió m³ hazai ellátásához szükséges primér faterméket önkéntes organizálással racionálisabban juttatnánk a felhasználás helyére, 150—200 millió Ft-tal növelhetnénk az alapanyagtermelők árbevételi szint-jét, legalább 20 millióval a jövedelmük tömegét és jelentősen csökkenthetnénk kü-lönösen a szállítópark beruházási igényeit, de összehasonlíthatatlanul javítanánk az alapanyag ellátás biztonságát.

Itt kell kiemelten hangsúlyozni az *elmaradt haszon fogalmának megismerését*, amit sajnos gyakorlati munkánkban nem figyelünk, pedig minden fejlesztő termelés-szer-vező elhatározásban ennek a fogalomnak az ismerete és a kalkulációkban való al-kalmazása fontosabb tényező, mint a létrehozott haszon ténye.

A fafeldolgozás fejlesztéséhez szükséges pénzt saját anyagi forrásainkon felül úgy szerezhetünk, ha a népgazdasági célkitűzésekben szereplő ellátás növeléséhez kap-csoljuk fejlesztési céljainkat, új termékeinket (lakásépítés, bútorgyártás, fejlesztés stb.). Ezek tartós piacot jelentenek, jövedelmezőek, s az állami hitelnyújtáson túl arra is lehetőséget adnak, hogy a felhasználó, forgalmazó partnerek anyagi forrásait is megnyerjük a gyártásfejlesztéshez.

A primitív konkurrencia helyett — amiben ma még nagyobb a földrajzi és a fa-termelési potenciálkülönbség szerepe, mint a valóságos fejlett árukínálati eltérés — nagyobb jelentősége van a valóságos gazdasági érdeken nyugvó, szubjektivitástól mentes, érdekközösségre épült vállalkozásoknak mindaddig, míg egy vállalatlan belül piacképes termékbőséget létrehozni nem lehet. Amikor az alaptevékenység — fa-kitermelés, anyagmozgatás — fejlesztéséhez, a fafeldolgozóipar kiépítéséhez sürgősen és nagy anyagi forrásokra volna szükség, kár volna az ilyen célokra rendelkezésre álló, még összességében is szűk anyagi forrást egymás piaci helyzetének gyengítésére vezető párhuzamos kapacitás-fejlesztésekre fordítani.

Minden fagazdaság saját alapanyag struktúrával rendelkezik. A fapiac kiszélesí-tésére legcélravezetőbb az olyan fejlesztés, ami az adott alapanyagból a legoptimá-lisabban előállítható, legfejlettebb termék gyártására fejlesztési képességét. A fagazda-ság, mai és jövőbeli anyagi potenciálai lehetővé tennék a mai helyzetből való okos kibontakozás esetén —, hogy nagyobb részt vállaljunk népgazdaságunk háztartásá-

ban, anyagi erősítésében, gazdaság- és szociálpolitikai célkitűzéseinek megvalósításában és mihamarabb megtalálnánk méltó helyünket a népgazdaságban.

Ennek előfeltétele az, hogy a faalapanyag fajlagos hasznosulása, értékszínvonala a mai köbméterenkénti mintegy 400—500 Ft-ról 800—1000 Ft-ra növekedjék. Ez a növekedés csak a fafeldolgozás fejlesztése útján oldható meg. A fejlesztés egyik feltétele viszont az anyagi források biztosítása, s ezt feltétlenül elősegíti a fakitermelés-feldolgozás-forgalmazás anyagi érdekegyezőségének megteremtése.

Benedek Attila:

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen tavaly szeptemberben egyhetes mérnök-továbbképző tanfolyamot tartottunk az erdészeti kereskedelem témaköréből. A tanfolyam anyaga zsúfolt volt és a gyakorlatban már leszűrődött ismeretekből is ma már legalább kéthetes tanfolyamot kellene tartanunk. Ezért e helyen, a teljesség igénye nélkül, csak néhány gondolatot kívánok felvetni.

Az új gazdaságirányítási rendszerben a vállalatok termelési és fejlesztési tevékenységének az értékesítési lehetőségek szabnak irányt. Ezért a vállalatok szervezetében az értékesítési részleg elsődrendű fontossága nyilvánvalóvá lett: a kereskedelmi tevékenység már nem adminisztratív jellegű és nem is korlátozódik szűkre szabottan az értékesítésre. Az értékesítési részlegeknek ma már világviszonylatban sokrétű, bonyolult feladatot kell ellátniuk, melynek során az értékesítési részleg döntő mértékben kell foglalkozzon a klasszikusan értelmezett kereskedelmi tevékenység mellett a gazdaság fejlesztésével, a termeléssel és az ezekkel összefüggő egyéb kérdésekkel is.

Ha az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban az új gazdaságirányítási rendszerben a kitűzött feladatokat teljesíteni kívánjuk, gazdaságosabban kívánunk termelni és ésszerűen fejleszteni, nem kerülhetjük el a régi anyagforgalmi vagy kereskedelmi részlegeknek oly arányú fejlesztését, hogy azok az előbb elmondottaknak megoldására alkalmasak legyenek.

Elsőként merülhet és merült is fel a témával foglalkozó szakemberekben az a kérdés, hogy a marketing tevékenységet vagy annak csak piackutatási részét is minden erdő- és fafeldolgozó gazdaságnak önállóan kell-e megoldania, vagy létesítendő központi országos piackutatási szervtől várja a receptet. Kétségtől van és lesznek olyan kérdések, olyan termékek és termelési lehetőségek, amelyeknek bevezetése országos jelentőségű, gazdaságos megvalósítása országos tér és időbeli koordinációival jár, az ilyen makroökonómiai kérdésekben természetesen központi, országos szerv marketing tevékenysége, piackutatása nem nélkülözhető. De számos olyan értékesítéssel összefüggő probléma van, amelyeket soha, semmilyen központi szerv sem tud és nem oldhat meg.

A korábbi szerződéses kapcsolatok keresletkutatása (mint a piackutatás egyik része) lényegében a már meglévő kapcsolat fejlesztését jelenti. Az e csoportba tartozó vevők részéről jelentkező kereslet évről évre, sőt évközben is változhat. Azonos terméknek megosztottabb, differenciáltabb méreti és minőségi értékesítése egyaránt növelheti az eladó fajlagos árbevételét, illetve csökkentheti a vevő feldolgozási, felhasználási önköltségét. A kereslet igényének megváltozása, ami az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokat érdekli, mikroökonómiai jellegű. Ennek a keresletkutatásnak alapvető módszere: az erdő- és fafeldolgozó gazdasági termeléssel foglalkozók saját lehetőségeik birtokában ismerjék meg a vevő feldolgozó-felhasználó kapacitását és optimális igényeit, hogy annak minél tökéletesebb kielégítése irányába alakíthassák, fejleszthessék a termelést. A minél konkrétabb specifikációval történő szükséglet-kielégítés mind az eladó, mind a vevő számára jelentős anyagi előnyökkel jár.

A latens keresletek kutatására az alapot a korábbi gazdálkodási mechanizmussal mi magunk teremtettük meg. A vevőkör lassan leszokott a faanyag alkalmazásáról, de a felhasznált fa mennyiségét mindenesetre nagymértékben csökkentette. Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével az ilyen vevőkör automatikusan nem állt át az új szemléletre, ezért a faanyag előállítóinak érdeke, hogy az ilyen vevőkört, ahol a kereslet valójában műanyag, cement vagy fémanyagok alakjában él, de rejtetten faanyag kereslet lehetőségét hordozza magában, faanyag vásárlókká tegye. Ha a keresletet faanyaggal való kielégítés irányába aktivizáljuk, a latens keresletből valóságos faanyag iránti keresletet és faanyag vevőt alakítunk ki.

A keresletkutatás fogalma mellett feltétlenül beszélni kell a piackutatás egy másik oldaláról, a kínálatkutatásról is. Különösen aktuálissá tette a kínálatkutatás felvetését az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok integrációja. A kínálat ugyanis lehet primer

erdei választék, vagy a belőle elsődleges faipari tevékenységgel feldolgozott szekunder fatermék pl. fűrészáru, fríz. Ebben az új gazdasági szervezetben feltétlenül felmerült az a kérdés, amit Speer elvtárs is kiemelt, hogy törekedni kell a minél magasabb készütségi fokon történő értékesítésre. Különösen közületi szükségletek kielégítése esetén érdemes még a saját rezsimben történő beépítést is, mint még magasabb készütségi fokon való értékesítést figyelembe venni.

A magasabb készütségi fokon való értékesítés különösen nagy előnnyel járhat az alacsonyabb egységárú primer választékok tekintetében és több olyan kiöregedőfélben levő fakitermelő szakmunkásnak adhatna jó kereső foglalkozást, akik manapság egyébként kénytelenek a fakitermeléstől távol eső, esetleg nem is erdőgazdasági területen kivárni a nyugdíj korhatárt.

Számtalan sok problémát lehetne felvetni a keresletkutatásnak éppen a public-relations (tömegkapcsolatok) módszerével kapcsolatban, részletesen azonban erről hihetőleg egy közeljövőben indítandó újabb erdészeti, fagazdasági és fakereskedelmi mérnöktovábbképző tanfolyamon lesz majd szó.

A szombathelyi vándorgyűlés alkalmából említést tettem egy akkor még csak tervezett, azóta megtartott erdészeti kereskedelmi mérnöktovábbképző tanfolyamunkról. A tanfolyam 50-en felüli jelentkezővel igen mozgalmas volt és élénk érdeklődést váltott ki a résztvevők közül. A kiadásra került jegyzetanyag utólagos megrendeléseit már ki sem tudtuk elégíteni. Az érdeklődéstől függően, 1—2 éven belül a korábbi mérnöktovábbképző anyagát továbbfejlesztve újabb tanfolyamot kívánunk szervezni.

Ebben az évben már olyan erdőmérnökök kaptak oklevelet, akik a 10. szemeszterben heti 2 órában hallgatták ezt a tárgyat és vizsgáztak fakereskedelmi ismeretekből. Az erdészeti kereskedelmi jellegű szolgálatban azonban nemcsak erdőmérnökök dolgoznak, hanem technikusok és adminisztratív dolgozók (kereskedelmi levelezők, nyilvántartók) és akik általában a munkahelyükön kapják meg a szakmai tájékoztatást. Igen fontosnak tartanám, hogy az erdészeti és faipari technikusaink megfelelő kereskedelmi jellegű továbbképzést kapjanak, hogy munkahelyükön a mérnökök helyes szemléletű kereskedelmi elképzeléseit, terveit, intézkedéseit megfelelő módon hajthassák végre. Javasolom, hogy az erdészeti szakközépiskolák tananyagában is helyet kapjon a megfelelő szintű kereskedelmi ismeretanyag.

Ha az erdészeti kereskedelmi tevékenység minden posztján, az igazgatótól a szakmunkásig, a megfelelő ismereteken alapuló elképzeléseket, terveket valósítják meg, ki tudjuk küszöbölni mindazokat a nehézségeket, amelyek az erdő és fafeldolgozó gazdasági tevékenységünket egyelőre még nehezítik. Vállalati és népgazdasági szempontból pedig megítélésem szerint is ma éppen az elhangzottak adják vállalatunk, intézeteink soron következő feladatait.

Schmidt Ernő:

A magyar fagazdaság egyik súlyponti kérdése napjainkban a faipar intenzív fejlesztése. A fejlesztés egyik jelentős területe a forgácslapgyártás. Ez az új iparág nagy késéssel ugyan, de lassan nálunk is betölti azt a fontos szerepet, amelyet külföldön is betölt. Nevezetesen: segít megoldani az alacsony értékű faanyag magas fokú ipari hasznosítását.

Sok szó esik nálunk a forgácslap ipar fejlesztésének kérdéséről, a fejlesztés üteméről és irányáról.

Hazánkban az üzemszerű forgácslap-termelés 1959-ben, közel másfél évtizeddel az első európai forgácslapgyár üzembehelyezése után kezdődött el. Az akkori helyzetben, amikor a „fában szegény ország vagyunk” nézet uralkodott, a forgácslapiparnak azt a szerepet szánták, hogy ipari fahulladékot dolgozzon fel; ne a tűzifa legyen a forgácslap alapanyaga. Ennek megfelelően az akkor üzemelő Soproni Forgácslap-üzem asztalosipari gépforgácsot, a szombathelyi pedig fűrészüzemi hulladékot használt fel. A korlátozott alapanyag-helyzet miatt az első forgácslapüzemek létesítése után — az 1959. évet követően — a fejlődés ismét leállt és hét évnek kellett elteltie, míg a következő forgácslapgyár (1966-ban Szombathelyen) felépült.

Ettől kezdve már dinamikus fejlődés következett, 1968-ban a hárosi forgácslapgyár kezdte meg működését, idén pedig Vásárosnaményban állt termelésbe egy új üzem. *Napjainkban már folyik a szombathelyi forgácslapgyárnak kapacitásbővítő rekonstrukciója.* Ez kerekén 70 000 m³ többlettermelést biztosít majd.

A Gazdasági Bizottság jóváhagyásával, 310 millió Ft összegű fejlesztési kölcsönrel megvalósuló egyedi jellegű nagy beruházást a vállalat vezetősége és lelkes szakgárdája minden igyekezetét és energiáját latbavetve valósítja meg a jóváhagyott határidőre, illetőleg annál előbb is.

Napjainkban a kivitelezés és a gépgyártás van folyamatban. Ebben az évben már 15 millió Ft építési, 7 millió Ft belföldi és 6 millió Ft értékű tőkés import gépi beruházás valósul meg.

A megvalósult 8 millió Ft tervezési munkával együtt az 1970. éves megvalósulás mintegy 36 millió Ft-ot tesz ki.

A beruházás megvalósítása érdekében a legnagyobb erőfeszítést 1971. évben kell tennünk, mert a megvalósulás összege ekkor mintegy 200 millió Ft lesz.

Fő törekvésünk a rekonstrukciónak egy évvel a jóváhagyott határidő előtt — 1972. év végére — történő megvalósítása. Ehhez viszont kérjük irányító szervünk és az együttműködő vállalatok további segítségét.

A napjainkban tapasztalható dinamikus fejlődésnek csak örülni lehet és minden erővel törekedni kell arra, hogy ez a lendület ne törjön meg. Nem szabad azonban megfélekezni arról, hogy az említett kezdeti, lassú fejlődést követő hirtelen termelés-emelkedésnek van néhány hátránya, amit hiba lenne figyelmen kívül hagyni. Miről is van szó tulajdonképpen?

A forgácslemezt — mindenhol a világon — így nálunk is először a hagyományos bútortalapféleségek helyettesítésére használták fel. A bútortalapéval azonos feldolgozási technológia, azonos megmunkálási lehetőség alapot teremtett arra, hogy minden különösebb műszaki fejlesztés nélkül helyettesíthesse a forgácslap a nála árban drágább lécbetétes bútortalapot.

Ennek az volt a következménye, hogy a forgácslemezipar fejlesztésével egyidőben *mindaddig nem valósult meg nálunk semmiféle járulékos beruházás, illetve továbbfeldolgozó kapacitásfejlesztés*, amíg a forgácslapot a bútoripar keretein belül meglevő gyártó-kapacitással fel lehetett dolgozni.

Napjainkban viszont olyan helyzet jött létre, hogy az 1971-ben működő gyártósorok termelése — feltételezve azok teljes kapacitás-kihasználását — meghaladja a bútoripari igényt. 1973-ban pedig, amikor a termelés kerekén 200 ezer m³-re várható, a bútoripar csupán 55–60 ezer m³ igénnyel jelentkezik. *A termelés nagy részét a bútoriparon kívül kell elhelyezni*, ami megoldhatatlan anélkül, hogy a továbbfeldolgozó ipart ne fejlesszük. *Ma már nem szabad forgácslapipari fejlesztést úgy megvalósítani, hogy azzal párhuzamosan ne gondoskodnánk a továbbfeldolgozás fejlesztéséről is.*

Érdemes megemlíteni, hogy a német forgácslapiparnak a fejlődése jobb, egyenletesebb lehetőségeket biztosított a továbbfeldolgozó ipar kialakulására. Az ott elért kezdeti egyenletes ütemű, de mérsékelt fejlődés viszonylag hosszabb szakasza a termelés és a felhasználás területén egyensúlyhoz vezetett. Nálunk a kezdeti stagnálás követő erőteljes fejlődés némi feszültséget okozott.

Ezek után felteheti bárki a kérdést, hogy mit várhatunk a következő 4–5 év alatt a forgácslemez piacon?

Az előzőekben már említett 55–60 ezer m³-es bútoripari igényen felül az *elkövetkező években az építőipar* kínálja a legnagyobb piaci lehetőségeket E lehetőségek számbavétele előtt azonban vizsgáljuk meg, hogy milyen realitása van a forgácslemez építőipari felhasználásának.

A robbanásszerű betörést és az alkalmazás gyors elterjedését néhány műszaki tényező jelentősen fékezi. Ezek a következők:

1. a forgácslemez éghető anyag, és alkalmazása esetén beleütközünk az ide vonatkozó tűzrendészeti előírásba;
2. az időjárással szemben való ellenállása jelentősen elmarad a hagyományos építőanyagokétól;
3. hangszigetelési és hőgazdálkodási problémák, valamint a nedvességgel szembeni érzékenység nem elhanyagolhatók.

Ma a kutatások egész sora folyik az említett nehézségek elhárítására. Vannak is eredmények, azonban kivétel nélkül a termék jelentős drágulása árán. Az időjárásálló forgácslemez gyártásához szükséges fenol-alapú ragasztóanyag például majdnem 2,5-szer drágább a hagyományos forgácslapipari karbamidos ragasztónál. Ezenkívül sok fejtörést okoz a forgácslemez előnytelen hangszigetelő — főként kopogó-hangszigetelő — tulajdonsága.

A tűzrendészeti előírások betartása sok nehézség forrása. Noha a magyar előírások egyik-másik pontja túl szigorú, az indokoltan tartott tűzbiztonság megteremtése nem egyszerű. Előttünk áll még a feladat, hogy *hatásos és árban elfogadható* égésgátló vegyszert kísérletezzünk ki. Az eddig ismert égéskésleltető anyagok ugyanis csak részben oldják meg a problémákat. Ha nem sikerül teljes mértékű megoldást találni, akkor bizony számolni kell azzal, hogy a forgácslemez csak korlátozott felhasználást talál az épületszerkezetek körében.

Az említett műszaki és használhatósági problémák tovább fokozzák a forgácslemez-szerkezetek és a hagyományos építőanyagok között meglévő árfejtültséget. Ma a téglavagy a vasbeton árával szemben a forgácslemez épületszerkezetek nem versenyképesek. Ennek igazolására az alábbiakban néhány ár-összevetést mutatunk be:

A hagyományosan falazott 1,5 téglavastagságú fal ára vakolva: 270—320 Ft/m². Az ezzel egyenértékű forgácslap-panel általában 25—35%-kal drágább. Az árkülönbözetet a forgácslemez időjárásállóvá, nehezen éghetővé tétele okozza. A lánggátló felületkezelés anyagköltsége például (munkabér és rezsikül) válaszfal m²-enként 34,40 Ft. A fenolragasztású víz- és fűzésálló forgácslemez anyagköltsége 1 m² panel esetében 168,— Ft a hagyományos bútortipari forgácslap minőség 100,— Ft/m² költségével szemben. A külső időjárásnak kitett felületek felületkezelése az ÉMI (Építőipari Minőségvizsgáló Intézet) előírások betartásának biztosítására m²-enként 45,— forint költséget igényel.

Ezek az árkülönbözetek meggyőznek bennünket arról, hogy a forgácslemez szerkezeteknek az építőipar területére való robbanásszerű betörése egyelőre nem várható, illetve csak olyan mértékben, ahogyan az építőipar rákényszerül ezeknek a szerkezeteknek az alkalmazására a hagyományos építőanyag hiányok miatt. Meg kell itt említenünk, hogy az időtényező jelentőségét még nem ismerték fel. A könnyű szerkezetű építési módnál nagymértékben lerövidül a beépítés időszükséglete.

Nem szabad szem elől téveszteni azt a jelentős körülményt, hogy kormányzatunk már most is, de a negyedik ötéves terv időszakában igen jelentős anyagi erőforrásokat biztosít a hagyományos építőanyagipar fejlesztésének. A forgácslemez szerkezetek elterjedésének egyetlen lehetősége van a későbbiekben: állnia kell az árversenyt a hagyományos építőanyagokból gyártott épületszerkezetekkel.

Az előzőekben felvázolt használhatósági problémákat és a piac várható alakulását nem túlértékelve foglalkozik a Nyugatmagyarországi Fűrészek a forgácslemeznek a különféle épületszerkezetekbe való beépítésével. A kezdő lépéseket 1967—68-ban tettük meg.

További erőfeszítéseink már olyan irányba haladnak, ahol a fából készült szerkezetek vitathatatlan előnyben vannak a hagyományos építőszerkezetekkel szemben. Ilyen területet jelentenek az alagútzsalús építési móddal készülő lakásoknál a lakáson belüli válaszfalak. Ennél a speciális, hazánkban újszerű építési módnál a válaszfalakat utólag kell elhelyezni egy felülről zárt alagútban. Az ilyen adottságok mellett a blokk vagy beton válaszfal szerelése szinte megoldhatatlan, legalábbis igen drágán valósítható meg. Az előregyártott, csekély súlyú fa-válaszfalak előnye e helyen kétségtelen. Ezen túlmenően a belső építés miatt nincs szükség az időjárásállóságot biztosító felületkialakításra. A lakáson belüli hang- és hőszigetelés igénye sokkal kisebb, mint külső határoló falak esetében. A tűzvédelmi előírások is enyhébbek és könnyebben kielégíthetők, mint külső falszerkezeteknél. Ezeknek a válaszfalnak minősítése éppen napjainkban fejeződött be teljes sikerrel. Várható, hogy már 1971-ben 200—300 ezer m² gyártására kerül sor, 1975—80-ban pedig évi 1 millió m²-es igénnyel lehet számolni. Az ehhez szükséges forgácslap mennyiség 30—35 ezer m³.

Az építőipari felvonulási épületek forgácslapból való készítése reális piaclehetőséget kínál a forgácslap számára. Ezeknek az épületeknek a hagyományosakkal szemben az a nagy előnyük, hogy többszörösen felállíthatók. A gazdaságossági számítások azt mutatják, hogy a forgácslap épületek akkor előnyösebbek, ha az alkalmazott szerkezet minősége lehetővé teszi a 6—7 alkalommal való le- és felszerelést.

Figyelemre méltó haladást várhatunk attól, hogy az épületasztalosipar a lakások beépített bútoraival a jövőben forgácslapból akarja gyártani. Ezt az előrelépést a Szombathelyen gyártani tervezett, finom felületű forgácslapoknak a piacon való megjelenése teszi lehetővé. Ez a minőségű forgácslap olcsó és korszerű felületnemesítő eljárások alkalmazására teremti meg a feltételeket, ami a beépített bútorgyártás eddigi hagyományos szerkezeteinek korszerűsítéséhez vezet. Várható, hogy hosszabb távon 15—20 ezer m³ forgácslapot igényel a beépített bútorok gyártása.

Már több éve foglalkozik a Nyugatmagyarországi Fűrészek mezőgazdasági épületszerkezetek gyártásával. Nagy reményeket fűztünk — rajtunk kívül még sokan mások is — ehhez a piaci lehetőséghez. Az eddig eltelt idő azonban arról győzött meg bennünket, hogy kiróbbanó sikert a mezőgazdasági építkezéseknél sem várhatunk a forgácslemezéből készült épületszerkezetek elterjedésére. Számíthatunk ugyan a következő években fokozatos előrehaladásra, azonban addig még nagyon sok, itt nem részletezhető műszaki, építésztervezési és árproblémát kell az útból elhárítani. Nagy problémát okoz pl. a panelek helytelen tárolása az építkezések helyén.

A forgácslap építőipari felhasználásának néhány kérdését és területét érintettük.

Úgy foglalhatnánk össze az elmondottakat, hogy az eddig végzett piackutatások, műszaki erőfeszítések jelentős előrehaladást hoztak. *Mindenképpen tisztában kell lennünk azonban azzal, hogy a már feltárt piaci lehetőségek pillanatnyilag kisebbek, mint amilyent az 1972—73. évben az építőipar részére rendelkezésre bocsátható forgácslemez mennyisége megengedne.*

A továbbiak során újabb erőfeszítéseket kell tenni a felhasználási területek kérésében. Ezen túlmenően a felhasználás bővítése érdekében vállalnunk kell a továbbfeldolgozó kapacitások beruházását is, mert eddigi tapasztalataink szerint az építőipar nem kíván foglalkozni a fából készült épületszerkezetek gyártásával.

A következő években a forgácslap termelés egy részét exportpiacon kell elhelyezni. Az exportálás viszont több problémát vet fel. A szocialista piacra való export jelenleg csak jelentős szubvencióval gazdaságos. Ha a szubvenció fenntartása a következő években is biztosítható, akkor a forgácslap elhelyezési lehetőségét megtaláljuk az NDK, Csehszlovákia piacán. Kapitalista piacon csak a legkorszerűbb termékeinkkel jelentkezhetünk. A korszerű termékeknek a hazai piacról való kivonása azonban közvetett úton a hazai piac fejlődését gátolja. A korszerű felületű és minőségű forgácslap megjelenése előnyös volna a bútortiparunknak és az építőiparnak egyaránt. Mód nyílnék az új felületkezelő eljárás megvalósítására, és ezzel új bútortípusok bevezetésére.

Befejezésül azt mondhatnók, hogy a forgácslap termelő vállalatoknak a következő években komoly erőfeszítéseket kell tenniük annak érdekében, hogy az 1973-ban jelentkező nagy volumenű forgácslaptermelés piaci elhelyezését biztosítsák. A jövőben megvalósuló forgácslaptermelő beruházások elhatározása idején pedig a beruházóknak különös gonddal kell mérlegelniük a piaci lehetőségeket és okvetlenül számításba kell venni a termelő beruházással egyidőben a továbbfeldolgozó kapacitás létrehozását is.

Dr. Kovács Jenő:

Az új mechanizmusban az áruelosztás helyébe fejlettebb, színvonalasabb kereskedelmi tevékenység lépett; a kereskedelem azonban csak akkor tudja betölteni feladatát, ha az iparban, s így a faiparban is megvalósul a szükségletre való termelés. A vitaindító előadás rendkívül tanulságosan szemléltette számunkra, hogy a zömében kereskedelmi, de emellett termelő tevékenységet folytató ERDÉRT Vállalat már az új mechanizmus előtt is mennyire felismerte a kereskedelem és a műszaki fejlesztés szoros kapcsolatát.

A vállalat sajátos helyzetéből adódóan sokat tett e tekintetben, mert a világszínvonalon álló, a hazai körülményeknek megfelelő és a legelőnyösebben beszerezhető szovjet fafeldolgozó gépek, valamint szállító és rakodógépek stb. munkába állítása mind e céltudatos törekvés bizonyítása. Külön érdeme a vállalatnak, hogy a fejlesztést saját kockázati alap vállalkozásával teremtette meg.

A műszaki fejlesztés színvonala nyomja rá bélyegét tulajdonképpen a fakeskedelemre. S rögtön hozzátehetjük, hogy arra a kereskedelemre, amelyre a külső és a belső piac hatásai egyaránt érvényesek. Napjainkban a kereskedelem egyértelműen közvetíti a fogyasztók igényét, mely röviden úgy fogalmazható meg: „minél magasabb készültségi fokú terméket kell az iparban előállítani!” Helyes, ha a termelést a közgazdasági szabályozókkal ebbe az irányba tereljük.

Sajnos, sajátos magyar probléma a faipar klasszikus fenyőanyagával szemben a sokféle lombos fafaj, az erdőgazdaságnak eszköz- és elsősorban szállítóeszköz hiánya, s az elmaradt fafeldolgozó ipar. A bővített újratermelés vonalán az új erdők telepítésében — az elmúlt 25 év alatt — igen szép eredményeket értünk el. Azonban a fafeldolgozó ipar fejlesztési ütemének elmaradása ma már ellentmondásosan béklyója a további fejlődésnek.

Még mielőtt a fafeldolgozással foglalkoznánk, meg kell említeni az erdőgazdaságok komplex feltárását és gépesítését. A korszerű fafeldolgozásnak ugyanis egyik legfontosabb előfeltétele a jó alapanyag ellátás.

Ma már teljesen egyértelmű, hogy a hazai erdőgazdaságok évente egy, később kétmillió m³-rel is többet tudnának adni a népgazdaságnak, csak ehhez az előfeltételnek kell biztosítani. Ez egyébként azért is igen jelentős, mert a fatömegtöbbletet elsősorban a túltartott cser és akác fafajokból lehet biztosítani. Az előfeltételek biztosítása közé tartozik a műszaki színvonal emelése (termelési struktúra megváltoztatásával új termelési technológia létrehozása), valamint az erdőgazdasági munkások

mostoha munkakörülményeinek megjavítása. Jelenleg a technikai eszközök hiányára jellemző, hogy az erdőgazdaságok gépi ellátottsága átlagosan 30—50%-os és ennek a géppállománynak is egy része elavult.

Jó példa az állami gazdaságok fejlődése, ahogy 1960-tól, a mélypontról állami támogatással eljutottak a jelenlegi, színvonalasnak nevezhető technikai felkészültséghez. Az erdőgazdálkodás eszköz-igényessége jelentős, s így magától értetődő lenne, hogy a 47%-os állami támogatást az erdőgazdasági gépekre is kiterjesszék a mezőgazdasági gyakorlathoz hasonlóan. Jelenleg az erdőgazdaságok fejlesztési alapja arra sem elegendő, hogy a termelő fő tevékenységet megfelelő műszaki színvonalon tartásák. Ha a műszaki fejlesztésben nem lépünk előre, kettős veszély is fenyeget: egy-

A tanulmányút résztvevőinek egy csoportja

részt a megfelelő gépesíttség hiánya miatt az erdőgazdálkodás deficitessé válik (hasonló jelenségek Európában már vannak), másrészt a piaci igényeket csak korszerűen gazdálkodó, jól felszerelt erdőgazdaság elégítheti ki. Az üzemterv szerinti gazdálkodásnak is akadálya az eszközhiány, és ez a tényleges akadály, nem pedig az erdőgazdaságok szemlélete.

A fafeldolgozásról el kell mondani, hogy a fűrészüzemekben — mint alapüzemekben — országosan is rekonstrukció előtt állunk. Akkor is nagy itt a lemaradásunk, ha az európai hagyományos fafeldolgozó gépekhez viszonyítjuk, de még hátrányosabb a helyzetünk, ha a korszerűbb fűrészelési eljárásokat vizsgáljuk, mint a SZU-ban alkalmazott nagy teljesítményű páros körfűrészekkel történő fűrészáru előállítás; ezeknek a teljesítménye 2—3-szorosa a keretfűrészekének és jóval alacsonyabb a beruházási költségük. Vagy a Kanadában kifejlesztett, fűrészárut és célforgácsot előállító fűrészgép, amelynek magas termelékenysége mellett előnye, hogy hulladék gyakorlatilag nem keletkezik, mert a kémiai faipar számára a vágásrés és oldalanyag is teljes mértékben hasznosítható aprítékban jelentkezik.

Bizonyos területeken új távlatot nyithat meg az évgyűrűkkel párhuzamosan történő új fűrészelési eljárási mód, a „RUHO” módszer. Ezenkívül igen nagy jelentősége lehet azoknak a célgépeknek, amelyekkel alacsonyabb eszközérték mellett viszonylag magas értékű termék állítható elő, vagyis a kereskedelmi tevékenység jelzése alapján a nyersanyagtól mindinkább a kész termék irányába jutunk el.

Ilyenekre eddig is volt példa, mint az ERDÉRT faházcsalád típus, vagy a pusztavacsi kemény-lombos faház akció, s talán itt is hasznos lenne a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés. Ezenkívül a Faipari Kutató által kikísérletezett lombos fűrészáruból készíthető, szekrényes-rétegelt-ragasztott és I-szelvényű fatartók, melyekkel fenyő gerendák helyettesíthetők és így elősegíthető a korszerű fóliaházazás mezőgazdasági zöldégetermesztési program.

Az akác és a cser probléma megoldása szempontjából — a két fafaj az ország erdőterületének 37%-át teszi ki — különösen jelentős a legújabb ERDÉRT kezdeményezés, amikor is a rakodólap elemek gyártása helyett kész rakodólap gyártás történik akácból és cserből, és ezzel nagy lépést tehetünk előre a konténer program megvalósítása területén is. A kész rakodólap termelés a jövő útja és ez egyúttal hazánkban a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódását is elősegíti. Országos program kidolgozása szükséges a hazai fafeldolgozás fejlesztésére és ezen belül külön gondolni kell az északmagyarországi térségre, mely komoly fafeldolgozó bázissal nem rendelkezik, s a nagy szállítási távolság miatt az export vonalán is hátrányosabb helyzetben van.

Befejezésül az előadásban is említett, világviszonylatban is legdinamikusabban fejlődő cellulózipari alapanyag ellátáshoz szeretnék néhány gondolatot fűzni.

Szomorúan kell megállapítanunk, hogy Magyarország európai viszonylatban a legnagyobb kemény lombos papírfát exportáló ország lett. Ez, sajnos, az olcsó nyersanyag-export és a drága késztermék import világos példája. Érzékeltetésül annyit, hogy általában 6—7 norm. úrm. papírfából állítanak elő egy tonna cellulózt, s mi pedig jelenleg 20 norm. úrm. papírfát export után tudunk egy tonna cellulózt vásárolni.

Félreértés ne essék, itt nem a külkereskedelemről van szó, mert a Lignimpex Vállalat a kemény lombos papírfát programmal új távlatokat nyitott meg az erdőgazdaságok előtt. Különösen jelentős ezen belül is a cser papírfát program, amellyel sikerült a figyelmet ráirányítani arra a fafajra, amelyből viszonylag nagy tartalékkal rendelkezünk és bizonyítani azt, hogy ez a fafaj is alkalmas a kémiai feldolgozásra. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy ma itthon a cser papírfát nem dolgozható fel, de ezért ez, hosszú távon a fejlődés biztató jele. Jelenleg a legkedvezőbb megoldás a cser papírfát exportja és ez közmegegyezésre rendezetten folyik. A hazai cellulózellátás bővítésénél elsősorban a nyár és a hazai fenyő alapanyagra gondolunk. A kémiai faipar rohamos fejlődése számunkra azt a kedvező változást és előnyt is hozta, hogy az egész világon nagymértékben csökken a lombos és tűlevelű fákból készült cellulózok közötti árérés.

Iparpolitikai kérdés nálunk az a huza-vona, mely a rendelkezésre álló hazai nyersanyagra épülő cellulóz-gyár körül kialakult. Ez az évek óta történő egy helyben topogás káros a népgazdaságnak és teljesen érthetetlen az erdőszéltársadalom előtt. Pedig ma már a nemzetközi gyakorlatnak és felfogásnak megfelelően a fa-komplexumhoz a cellulóz és papír program is hozzátartozik. Ha nálunk e területen nincs meg a teljes összhang, javasoljuk, hogy egyszeri kiemelt állami támogatás formájában rendezzék az új cellulózzágyár megépítését és legyen ez közös papíripari és erdőszéti beruházás, ahol az erdőszéti jelenléte garancia arra, hogy biztosítva lesz az alapanyagellátás.

Röviden az ide tartozó apríték termelésről: A fa gazdaságos feldolgozása, valamint a napjainkra jellemző rendkívüli cellulóz alapanyaghiány indokoltá tette a fafeldolgozásban keletkező, elsősorban fenyőből, de bizonyos lombos fafajok hulladékából is a cellulóz apríték termelést. Általánosságban Európában már minden fafeldolgozó üzemnek alapgépe a kéregzőgép és az aprítógép. A kéregmentes hulladék alapanyagot cellulóz apríték formájában hasznosítják. Ma már Európában a hulladékból nyert alapanyag 22%-át teszi ki a hagyományos cellulóz alapanyag. A hulladék felhasználása cellulózipari célra világtendencia; pl. az Egyesült Államokban a cellulóz gyárakban az utóbbi tíz év alatt 3%-ról 25%-ra emelkedett a hulladékanyag felhasználása. Japánban a hulladék alapanyag és a közvetlen aprítékban történő termelés meghaladja a teljes alapanyag felhasználás 50%-át.

Hazánkban, a lehetőségeink ellenére, ma még 1%-ot sem ér el a hulladék hasznosítása cellulózipari célra. Néhány éve elszigetelt erdőgazdasági és ERDÉRT kezdeményezés tartható még csak számon.

Tavaly tanulmány készült az ERDÉRT Vállalat mátészalkai telepére a „Fahulladék hasznosítása papíripari apríték céljaira” címen. Ezenkívül az ERDÉRT Vállalatnak sajátosságaiból adódik, hogy a manipulálásból keletkező eselék anyagot szintén felhasználja erre a célra, s hasonló lehetőség az erdőgazdaságok vonalán a tört méretű papírfá. A legújabb műszaki fejlesztési intézkedés alapján Tuzséron az alapanyagot a feldolgozás előtt kérgezik, és a kéregmentes, hulladékanyag teljes egészében felhasználható cellulózapríték céljára. Ez a megoldás a gazdaságossági szempontoknak is megfelel, mert eléri, hogy a korábbi 150 Ft/t hulladékár 2000 Ft/t körüli termékárban realizálódik és mintegy 30—50 ezer tonnával elősegítik a cellulózalapanyag ellátást.

Bízunk abban, hogy a mai tanácskozás a lehetőségekhez mérten hozzájárul a problémák megoldásához, melynek alapján jelentős eredményeket ér majd el az erdészet a IV. ötéves tervben mind a kereskedelem, mind a műszaki fejlesztés területén és ehhez adja minden ágazatban dolgozó erdészeti szakember maradéktalan jó munkáját.

Kassai Jenő:

Miután a vándorgyűlés a vitaindító előadás révén tájékozódott szupervállalatunk kereskedelmi tevékenységéről, jó lenne abból néhány tanulságos megállapítást tenni az erdőgazdasági és faipari vállalatok kereskedelmi tevékenységére is.

A gazdaságirányítási rendszer egyes fenyő és bükk cikkek kivételével többszörös értékesítésnek nyitott utat, s ennek révén lehetővé vált, hogy a termelők és a felhasználók közötti eddig közvetítőkön keresztülvezető utat lerövidítve, közvetlen és szabadon választott kereskedelmi kapcsolat jöjjön létre. Másrészt, az integrált üzemek vertikális termelése révén már nemcsak a primer választékok piaci értékesítésére van lehetőség, hanem a termelő vállalat úgy alakíthatja ki vállalati profilját, hogy a teljes termelési sorban akár a kész terméket is előállítva, közvetlenül adhatja azt a fogyasztónak.

Am a fakereskedelem tevékenységét — ha a most már valóban létező versenyben a konkurenciával lépést akarunk tartani, különösen ha külföldi partnerek is részt vesznek abban — vállalatainknak is olyan nívóra kell emelni, mint amilyen szinten az ERDÉRT végzi. Ehhez a modern vállalatgazdálkodási és kereskedelmi tevékenység kialakításához néhány alapvető szemléleti elvet lenne célszerű először tisztázni, nemkülönben a vállalatok vezetését és egész tevékenységét egyre inkább piaccentrikussá kellene átformálni.

Részleteiben mi szükséges ahhoz, hogy az említett vállalatok hasonló potenciállal rendelkezzenek? Azt hiszem, többek között a következők:

- szakember gárda, s ehhez a lehetőség a nagyon lelkes és kellő alapképzettséggel bíró erdőgazdasági kollégák révén megvan;
- informáltság, mégpedig nemcsak a piacról, de a modern gyártási technológiákról is, ezenkívül a korszerű kereskedelmi áruk ismerete, amit előbbi javaslatom realizálása esetén meg lehet teremteni;
- tartalék tőkealap és elfogadható hitellehetőség, vagyis készletezési lehetőség, ami sajnos nincs meg, de amit a szabályozók megváltoztatásával vagy az ERDÉRT-tel történő kooperációval többé-kevésbé meg lehetne teremteni;
- eszközellátottság, azaz beinvestáltság, ami sajnos vállalataink egyik legnehezebben megoldható kérdése; ezen csak a népgazdasági szinten megváltoztatott nyereségelvonási módszerek segíthetnének;
- kockázatvállalási lehetőség, ami az előbbiekkal összefüggő feltétel, s ennek biztonságos megoldása híján, ezt csak a vállalati vezetés kellő informáltságon alapuló bátorsága pótolhatja ésszerű mértékben;
- üzleti hagyományok, vagy rutin, ami kellő gyakorlattal megszerezhető;
- kedvező légkör, vagyis az üzleti partnerek és a népgazdasági környezet szimpátiájának megteremtése, amit az ún. public relation ma már tudatosan kialakított eszközeivel meg lehet szerezni;
- reklámozási tevékenység, melynek pszichikai módszereit meg kell tanulni;
- a kooperációs lehetőségek felderítése és maximális kihasználása egy-egy vállalkozásra azért is, hogy ezzel az investíciós lehetőségeket növeljük, és ebben akár az Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés egy létesítendő közös alapja, akár az ERDÉRT adhatná a maximális segítséget.

Hozzá szeretnék szólni még a vitaindító előadás azon megállapításához, melyben „a hazai erdőkben felgyülemelő akác és cser állományunk” problémáját említi. Meg-

állapíthatjuk, hogy e két fajfaj problémáját nem feltétlenül szükséges együtt említeni, mivel perspektivikusan alapvető különbség van közöttük.

Az akác ugyanis rövid vágásfordulójú fajfaj, ami a gazdasági értékelés szempontjából azt jelenti, hogy amennyiben új technológiák révén megkeressük a másodlagos feldolgozásban alkalmazható jobb lehetőségeit, — erre, egyrészt a nemesítésben rejlő lehetőségek révén, másrészt az irodalomból megismerhető egyre szélesebb körű új feldolgozási technológiák útján megvan a módunk — e lehetőségek kihasználásával nagyobb végermék értéket próbálva elérni, a rövid időszaki értékhozadék révén kiemelhetjük ezt a fajfajt dekonjunkturális helyzetéből. Merőben más a perspektíva

A vásárosnaményi forgácslap- és ládagyár előtt

a cser esetében. Itt ugyanis az a lehetőség, hogy a csert külföldön cellulózzá tudják feldolgozni — s ez megfelelő erőfeszítés útján itthon is elérhető lenne — csak annyit jelent, hogy e fajfaj hozadékának egy részét papírfá áron lehet értékesíteni, de azt is csak 65—90 éves termelési ciklus befektetési és ráfordítási árán. Meg kell állapítsuk, hogy ha az állami dotációról nem is beszélünk, ugyanezt az értékhozadékot más fajfajjal fele, vagy egyharmad időtartamú ciklus alatt is el lehet érni a jelenlegi cser termőhelyeken.

Durva számításaink szerint a két fajfaj egymáshoz viszonyított értékhozadéka, ha az állami támogatás nélküli csert 100-nak vesszük, akkor a dotációs cser 120, az akác 144-es indexszel jelölhető. Az erdefenyő értékhozadéka az előbbi viszonyított alapon 257 lehetne.

Mivel a cser termőhelyeken a mai vélemény szerint leginkább erdefenyőt lehetne természetni, az ERTI által kezdeményezett és most már hivatalosan jóváhagyott fenyő program is elsősorban veszi számba ezt a természetési bázist a hazai fenyőtermesztés bővítése szempontjából. A fenyő program mintegy 100 000 ha fenyőállománnyal bővíti majd a hazai kapacitást. Ezenkívül igyekszik felkutatni a fenyőanyagok és szerkezetek helyettesítési lehetőségeit és e helyettesítők perspektíváit is. Ezzel, ha a fenyőimportot mai tömegéhez viszonyítva lényegesen nem is csökkenthetjük, de az előadásban is vázolt mértékű várható emelkedését igyekszünk megállapozni. Ez nyilván az ERDERT tevékenységére is hatással lesz, amennyiben az import kívánatos méretségét inkább a nagyobb átmérő felé fogja eltolni.

A fenyő termelési kapacitás bővítése nem csökkentené az értékes lombfák exportjának szépen fejlődő mértékét. Az elgondolások szerint ugyanis a kapacitás bővítés főleg rontottnak minősített akác és cser állományok fafajcserés átalakítása és a mezőgazdaságtól átveendő területeken, új telepítések révén történik majd.

*

Szenes Endre, a LIGNIMPEX Vállalat vezérigazgatójának hozzászólását az időhiány sajnos erősen korlátozta. Csak röviden mutatható rá, hogy a faexportunk még erősen a kialakulás stádiumában van. A cser és akác exportja csupán első fejezete egy folyamatnak. Papírfának való felhasználásuk még külföldön is erősen korlátozott. A szakmával együtt kell majd megállapítani, hogy folyamatosan mit is exportálhatunk. Ennek legfontosabb feltétele olyan korszerű üzemek létrehozása, amelyeknek termékeit külföldön tartamosan el lehet helyezni. Rendszeres kapcsolatot és együttműködést sürgetett az Egyesület és a külkereskedelmi vállalat között az ország fagazdálkodása számára optimális exportstruktúra kialakítása érdekében.

Dr. Pankotai Gábor rektorhelyettes a mechanikai fafeldolgozás korszerűtlenségének felszámolására tett javaslatot. Megítélése szerint nem vagyunk szellemileg felkészültek egy olyan átfogó ipartelepítési terv elkészítésére, amelynek keretében az „építőszekrény” elv szerint fokozatosan kifejleszthetnők a kitermelt faanyag optimális hasznosítását lehetővé tevő, a folyamatos és magas értékű exportot biztosító, korszerű feldolgozást. A szükséges szellemi felkészítésre az egyetemi továbbképzés segítségével ajánlotta fel. Az ilyen előkészítés után kialakított átfogó terv fokozatos megvalósítása magában hordja a ma szinte megoldhatatlannak tartott finanszírozás lehetőségét is, mert a célszerűen létrehozott részegységek már kigazdálkodhatják a továbbiak létesítési költségeit.

Dr. Madas András elnöki zárószavában elsőnek az egyesület belső életével foglalkozott. Örömet fejezte ki a tagság körének szélesedése felett és ezen belül elsősorban a termelőszövetkezeti erdészeti szakemberek tömörülését tartotta rendkívül jelentősnek. Fontosnak tartotta a helyi csoportokkal való behatóbb központi foglalkozást és kilátásba helyezte a titkároknak erősebb központi eligazítását. Az ülésszak témájával kapcsolatban leszögezte, hogy a kereskedelem tudomány, s a fagazdaság területén is fokozatosan ki kell építeni. Utalt a vállalati távlati tervek fontosságára, mert ezek célszerűen orientálhatják a népgazdasági irányítást is.

Tanulmányút

A vándorgyűlés másnapján a kettős rendezésnek megfelelően rövid bepillantást nyertek a résztvevők mind a Felsőtisza Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, mind az ERDÉRT Vállalat munkaterületébe.

A termelés folyamatát követve elsőnek erdőjárásban volt részünk. A hivatalos ismertető csak villanásszerű képet ígért a nyírségi erdőkről, gyengébből is, kiválóról is. Ennek során jártunk egy nyolcadik évében levő akác-óriásnyár célállományú elegyes, többszintes erdőrészletben, majd egy középkorú feketefenyvesben, hasonló korú kocsányos tölgyesben, végül az országos híré baktalóránt-házi 100—120 éves gyertyános-kocsányostölgyesben. A hatalmas, ágtiszta, hengeres törzsek sűrű rengetegében, a magasra feltolt koronák teljesen zárt lombátora alatt mindenkit lenyűgözött a lecsapolás előtti időket idéző ősi kép.

A nyírségi erdészek fatermesztő munkáját a bejárásnál szemléletesebben mutatta az autóbuszokon megtett meglehetősen hosszú út, illetve az ennek során mellettünk elsuhanó táj. Óriási a fejlődés, ami az elmúlt 25 év alatt nagyrészt erdészeink keze nyomán megvalósult. Jobbra-balra tekintve mindenütt új erdők, fasorok, erdősávok, facsoportok. Rengeteg nyár — főleg óriás — gondosan, szakszerűen nevelve. Közöttük mindenütt gyümölcsösök bőven rakott almások, virágzó dohánytáblák, kukorica stb. Egyik legszebb kultúrtájunkká alakult ez a vidék az elmúlt két rövid évtized alatt. Minden szövegnél jobban indokolja egyrészt *Kovács József*, másrészt *Szeghalmi Ferenc* most történt kitüntetését. Nem elfeledettek azonban *Fuisz József* érdemei sem — következtethetőleg abból a me-

leg szeretetből, amellyel a most vendégként hozzájuk látogatót a nyírségiek fogadták.

A Gazdaság fafeldolgozó tevékenységében a legkorszerűbb berendezéssel dicsekedett — az idén tavasszal termelésbe lépett vásárosnaményi forgácslap-ládagyárral. A forgácslapüzem évi termelő kapacitása 21 500 m³ vékony — 4-10 mm-es — forgácslap gyártása és ebből megfelelő zöldséges vagy gyümölcsös-ládák termelése ebben az országosan legnagyobb fogyasztó térségben. Teljessé teszi az új létesítmény jelentőségét az a körülmény, hogy alapanyagként legna-

Búcsúebéd a Tisza-parton

gyobbrészt fahulladékot, kisebb részben tűzifát, illetve rostfát használ majd fel.

Az ERDÉRT Vállalat munkáját a 14. számú, tuzséri telep üzemlátogatása volt hivatva szemléltetni. A látogatót itt fogadó kép erre valóban alkalmas is volt. A hallott, vagy olvasott számokat nehéz érzékelni. Az átlagos hazai erdőszűl inger határát az ismertetésben szerepelt számok jórészt meghaladják. De a ke-reken 62 hektáron rakodás, osztályozás, tárolás, feldolgozás alatt álló faanyag lát-ványa hatásos kép arról, hogy mit is jelent évi két és fél millió köbméter faanyag manipulálása. Elképzelni nehéz, látni kell a hatalmas bakdarukat, amelyek óriás markolójukkal pár fogásban raknak ki vagy be teljes vasúti kocsikat. Az egyes üzemrészekben látottak jól szemléltették a vitaindító előadásban elhangzottakat. Az üzem szociális létesítményei pedig ezen túlmenően minden szónál jobban bizonyították a telepen dolgozó másfélezer munkásról való példás gondoskodást.

A Vállalat a vándorgyűlés hivatalos programján túlmenően alkalmat nyújtott az érdeklődőknek a harmadik napon a mátészalkai telep és az ott épülő új fűrész-csarnok megtekintésére. Hasonló meghívással élt az Állami Gazdaságok Országos Központja is, rövid bemutatót tartva az állami gazdaságok Szabolcs-Szatmár megyei Főosztálya területén a nyárfagazdálkodás terén elért eddigi eredményekről.

Állami gazdaságok nyárfatermesztési bemutatója a Nyírségben

DR. TÓTH BÉLA

Az egyesületi vándorgyűléshez kapcsolódóan az Állami Gazdaságok Szabolcs-Szatmár megyei Főosztálya nagysikerű nyárfatermesztési bemutatót rendezett az ország különböző részeiből összejött, állami gazdasági fásításokat irányító szakemberek, a MÉM és az ERTI meghívott munkatársai részére. A résztvevők a Nyírlugosi Állami Gazdaság és a Mátészalkai Állami Tangazdaság nyárfásításait tekintették meg. Mindkét gazdaság a Nyírség homokvidékén terül el. A térszín jellegzetesen homokbuckákkal tarkított. Ezek némelyike meredek letörésű, gyakoribbak azonban a szélesebb buckahátak. Közöttük kisebb-nagyobb, többnyire szélesebb laposok húzódnak. A legmélyebb fekvésűeknél a talajvíz tükre a felszín közelében helyezkedik el, sőt nem ritkán a felszínre is tör. Az ilyen mély fekvésekben fennáll a szódaveszély is. Gyakori eset, hogy az egykori laposokat a mozgó homok elfedte, és így gyengén humuszos homok és réti talaj kombinációi jöttek létre. A rozsdabarna erdőtalajok előfordulása szintén rendszeres, ugyanígy a kovárványhatás is. A sokféle hatás érvényesülése következtében sokhelyt kialakulhattak a nyárfatermesztés számára kedvező termőhelyfelelések.

A Nyírlugosi Állami Gazdaság területe 3396 ha. Igen jelentős aránnyal szerepelnek a futóhomok és a vékony termőrétegű, száraz, gyengén humuszos homoki termőhelyek. Ennek ismeretében érthető, hogy távlati terveikben 1985-re 57%-os erdősültséget irányoztak elő. Ez 1940 ha erdőterületet jelent: ezen belül a nyárasok területét 1300 ha-ra tervezik. Távlati terveikben saját ládaüzem beállítása is szerepel. Jelenlegi erdőterületük 850 ha, ebből nyáras 300 ha, cellulóznnyáras 91 ha. A csemeteszükséglet zömét saját csemetekertből fedezte.

A Mátészalkai Állami Tangazdaság területe 4940 ha. Főtermékük a téli alma (évi 1400 vagon). A gazdaság 583 ha erdővel (ebből 298 ha nyáras) és 100 ha cellulóznnyárasal rendelkezik. A 15 éves távlati tervük szerint 1985-ig további 1800—2000 ha erdőt kívánnak telepíteni, zömmel ún. intenzív nyárfakultúrák létesítésével. A megtermelő faanyagot mindenekelőtt saját vertikális üzemükben feldolgozva az almatermésük göngyölegszükségletének a kielégítésére szándékoznak felhasználni.

A bemutató során néhány, a Szabolcs-Szatmár megyei állami gazdaságok összességére vonatkozó adattal is megismerkedhettünk. Ezek szerint az itteni állami gazdaságok összes erdőterülete 3380 ha, ebből a nyárasok 1456 ha-t foglalnak el. Távlati terveik szerint 1985-ig az erdőterület 6500 ha-ra növekedik (18%-os erdősültség!), ebből nyáras 3400 ha lesz. Fakitermelésük eléri az évi 16 ezer m³-t, ebből a kitermelt nyár 11 ezer m³ lesz. Két új ládaüzem létrehozásával (kapacitásuk 8—9000 m³-es lenne) a gazdaságok göngyölegszükségletének mintegy 25—30%-át saját termelésből kívánják biztosítani.

A bemutató alkalmával megtekintett nyárasok mind a területnagyságuknál fogva, mind pedig a kezelésük gondossága következtében mély benyomást gyakoroltak a szemlélőkre. A telepítések talajelőkészítése mélyforgatással történt. Ezt megelőzően 1 q kálium, 2 q foszfor és 2 q nitrogén műtrágyát szórtak ki. A továbbiakban évenként 1—2 q nitrogén műtrágyát adagolnak az első talajápolás előtt. (A műtrágya-dózist a mezőgazdasági gyakorlatból kiindulva állapították meg.) Az ültetést 80—90 cm mélyen 350 × 350—440 × 440 cm között változó hálózatokban végezték. Az ültetési anyag leginkább 1/2 korú volt. A talajápolást évenként 3—5 alkalommal végzik, de a záródás, ill. a műszaki átadás után is 8—10 éves korig évenként két, állomány alatti talajápolást terveznek.

Mindenekelőtt a gazdaságok vezetői részéről előszóban kinyilvánított és tettekkel is bizonyított felfogás erősítette a résztvevők előtt e tervek megalapozottságát. Már magábanvéve is szokatlan és feltűnő ekkora volumenű erdősítési törekvés mezőgazdasági üzemek részéről, ami nyilván nem fakadhat csupán a lebontott tervszámok kényszerűségéből, vagy abból a törekvésből, hogy a földtörvény megkötöttségeit ilyen úton kerüljék meg. Ez utóbbinak egyébként is ellentmond az a gyakorlat, hogy pl. az ún. cellulóznnyárasok telepítéséhez egyre inkább az eredményességüket biztosító jobb termőhelyeket jelölik ki. Erdősítési-fásítási célkitűzéseik jól átgondolt gazdasági döntéseken alapulnak. Az elsődleges cél az, hogy minden területet rentábilisan, az elérhető legnagyobb jövedelmet biztosító kultúrával hasznosítsanak, másfelől pedig a termelés-szerkezetük igényeivel összhangban álló belső vertikumok gazdaságos kiépítéséhez és üzemeltetéséhez teremtsenek biztonságos, saját állapot. Ez a törekvés ösztönzi a gazdaságok vezetőit a gyenge hozamú, tehát mezőgazdaságilag gazdaságosan nem hasznosítható homokbuckás stb. területeiknek — nem a termelés-

ből való kikapcsolására, hanem — befásítás útján történő tényleges hasznosítására. De ugyancsak a gazdaságossági megfontolások alapján döntöttek a gazdaság vezetői amellett, hogy a jövedelem fokozása és az állandósult göngyöleghiány enyhítése érdekében egyaránt az intenzív nyárfakultúrák megteremtésének minden előfeltételét (termőhelyi és agrotechnikai vonatkozásban) biztosítják. Nyilvánvalóan csakis az ekként gazdasági érvekkel megalapozott döntés lehet a záloga annak, hogy az ilyen mezőgazdasági üzemekben az erdőfásítás nem adott személyek szeszélyétől függő mulékony divat, hanem az *össztermelés egyik stabil ágazatává* válik. Nem véletlenül hangzott el az egyik résztvevő ajkáról az az óhaj, hogy kívánatos lenne, ha ezzel a szemlélettel a szabolcs-szatmári állami gazdasági vezetők az ország többi állami gazdaságait is általánosságban „megfertőznék”!

Erzékkelhető volt — egyébként ezt már másutt is tapasztalhattuk —, hogy az állami gazdaságok nagyon megtanultak erdőt, ill. fásítást jól telepíteni. Jó eredményeiket a kétségtelenül nagyobb anyagi (elsősorban gépi eszköz) lehetőségeiken kívül mindegyiknél a technológiai fegyverrel szigorú megtartásának köszönhetik. Ehhez az országos központjuk részéről elkészített technológiai utasítás nagy segítséget ad a kivitelezőknek. Ez annál is biztatóbb jelenség, mivel a nagyhozamú, ún. intenzív nyáras kultúrák műveléséhez — világszerte megfigyelhetően — elsősorban a mezőgazdasági üzemekben vannak meg a legkedvezőbb feltételek.

Mindemellett — éppen a sikeresség fokozása érdekében — rá kell mutatnunk néhány gyenge pontra is. Talán éppen a mezőgazdasági termelés-szemléletnek és gyakorlatnak az az alap gondolata, mely szerint a természetes tenyészeti feltételek mesterséges beavatkozásokkal (talajművelés, műtrágyázás, öntözés stb.) nagymértékben megváltoztathatók, vezetett arra, hogy az alkalmazott fajok termőhelyigényei és az adott konkrét termőhelyi viszonyok nem mindig fedik egymást. A csak helyeseltető racionális hasznosítási szemlélet csupán akkor realizálódhat teljes mértékben, ha minden területre a termőhelyi potenciálnak megfelelő fajaj kerül. Nem téveszthet meg a jó talajelőkészítést és a műtrágyás kezelést követő kezdeti jó növekedés. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az alföldi fatermesztésben különösen, de ezen belül éppen a nyírségi homoki termőhelyeken mindig a fák vízigényének a kielégítése az alapvető probléma, mert ez juthat leghamarabb minimumba. E nélkül a kétségtelenül tekintélyes mértékű műtrágyázás várt hatása sem érvényesülhet. Tárjailagosan hozzá kell azonban tenni, hogy az állami gazdaságok részben a saját talajvizsgálati laboratóriumuk részben az ERTI szaktanácsadásának esetenkénti igénybevételével a megelőző termőhelyfeltárás útján is igyekeznek előbbre lépni.

Szemmel láthatóan nem elégséges csak a mezőgazdasági tapasztalatokra támaszkodni a műtrágya adagolás meghatározásában. Mivel ez erdészeti vonatkozásban ma még nyitott kutatási feladat, már a bemutató során megállapodás született arra nézve, hogy az ERTI itt egzakt műtrágyakezelés, általában technológiai kísérletekbe kezd az érdekelt állami gazdaságokkal karöltve.

A megtekintett nyártelepítések jórésztében a különféle károsítók jelenléte máris megállapítható volt. Ez részben szintén az egyes esetekben nem kellőképpen figyelembevett termőhelyi problémákra vezethető vissza. A rendszeres, megelőző védekezés szükségessége még nem tudatosult kellőképpen. Aligha feltételezhető, hogy éppen a gyümölcszermelés gazdaságok idegenkednének ettől a munkától, annál kevésbé, mert a kártevők elleni védekezéshez inind a szükséges felszerelés, mind pedig a specializált szakemberek üzemen belül rendelkezésre állanak. Nyilván igen gyümölcsöző lenne, ha ezek a szakemberek a sajátos erdészeti védekezési tennivalókat az ERTI szakértő kutatóitól átvehetnék.

A bemutató során élénk vitát váltottak ki a nyárasok további kezelésének a feladatai. Ezek nemcsak itt, de általánosan egyre inkább sürgetnek, mert az utóbbi évek nagykitörjedésű nyártelepítései éppen most jutottak el a nevelő beavatkozások szakaszába. Néhány kivételtől eltekintve (a kivételt éppen azok a nagyobb nyárfatermesztő állami gazdasági szakemberek képviselték, akiknek a korábbi telepítések-ből már egyre szélesebb körű tapasztalataik vannak) inkább a szélsőségek felé hajló — vagy a túl óvatos erősségű megbontást vagy éppen az eltűzött véghasználati növényteret hirdető — vélemények hangzottak el. Nyilván e tekintetben hasznosak lesznek azok az állománynevelési kísérleti sorok, amelyeknek a beállítására a jelenlevő gazdasági vezetők és az ERTI kutatói elvi megállapodást kötöttek.

Mindent egybevetve, a Szabolcs-Szatmár megyei állami gazdaságok eredményes nyárfatermesztési bemutatója nemcsak e gazdaságok hozzáértését és céltudatos erdőtelepítési törekvéseit bizonyította, hanem gyakorlati igazolását is adta annak a felső szintű elhatározásnak, amely a nagyarányú nyárfatelepítéseket erősen a mezőgazdasági üzemek keretei közé tereli.

A Vándorgyűlés résztvevői

André Béla, André Béláné Erdőgazdaság, Nagykanizsa, Antal Ferenc Eg. Szentés, Áprili Róbert Eg. Bajna, Árki Pál Erdészet Pápa, Acsai János HM Erdészet, Budapest, dr. Abonyi Ivánné Bp-i MTESZ, dr. Abonyi István MEM Bp., Árva Józsefné MEM Szervezési Iroda.

Badacsonyi Ferenc Erdei Termék Vállalat, Bedő Tibor, Bedő Tiborné ERDŐTERV, Borsai Ferenc nyugdíjas, Boncz Tibor ERDŐTERV, Balogh Imre, Balogh Imréné Szakiskola Középrigóc, Bánti Sándor Hódmezővásárhely, Bihari László Erdészet Mezőhegyes, Bakos László Erdészet Szentés, Bozsóki Bernát Erdészeti Zarárdi, Balázs Tibor Erdészet Sátoraljújhely, Balogh Zoltán Debrecen, Bánszegi József Eg. Miskolc, Baranyai Béla Eg. Telkibánya, Böger András Szakmunkásképző iskola Mátrafüred, Burján Gyula Erdészet Devecser, Bóna Agoston Erdészet Nagykanizsa, Bereznai Géza Eg. Baja, Boda Mihály Erdészet Uzsa, Balsay László Erdészet Uzsa, Barta Márton HM Erdészet Bp., Békefi Lajos Bp.-i Hordó és Fűrészipari V., Beck Antal Eg. Pécs, Banadics István, Banadics Istvánné DEFAG Szeged, Bazsó Sándor Erdészet Nagybátony, Bérczes János Eg. Eger, Béro Csaba Eg. Gödöllő, Bisztray Kálmán Erdőgazdaság és Faipar, Birgés Árpád Erdőgazdaság és Faipar, Borotsek Ferenc Eg. Budakeszi, Bakkai László Eg. Budakeszi, Baumgartner Máttyás Eg. Budakeszi, Benedek Attila Egyetem Sopron, dr. Borsos Zoltán Eg. Szombathely, Borovits Ferenc Eg. Szolnok, Bugyik Endre Eg. Szolnok, Bozó János Eg. Szolnok, Buliczka János Eg. Szolnok, Boda Péter Eg. Szolnok, Balla Gyula Erdészet Zalaegerszeg, Barna József, Barna Józsefné Eg. Nagykanizsa, ifj. Bedő István Erdészet Bánokszentgyörgy, Bicsák Imre Eg. Nagykanizsa, Bodnár Attila Eg. Nagykanizsa, Bori Klára Eg. Kaposvár, Beiwinkler Győző Eg. Baja, Békei Tibor Eg. Baja, Bánó László Erdészet Visegrad, Bándi Lajos, Bándi Lajosné Erdészet Szentendre, Bittner Melinda Erdészet Szentendre, ifj. Berkenyei A. Erdészet Verőce, Bakonyi Csaba Erdészet Kapuvár, Bauer Lajos Eg. Győr, Bogár Pál Eg. Székesfehérvár, Bácsalmási Péter VÍZIG Bp., Bogár István ES. Bp., Bencsik Imréné Eg. Budakeszi, Balázs István Pest megyei Tanács, Bugyik Kálmán Erdészet Budakeszi, Bognár Antal Tanulmányi Eg. Sopron, Bartucz Ferencné.

Cornides György ERDŐTERV, Csanádi Béla Erdőrendezőség Pécs, Cseresnyés Géza Szakiskola Középrigóc, Cseresnyés Gézné, Csenjés Miklós Kaposvár, Csillag Jenő Erdészet Zalaegerszeg Csobot Lázár Eg. Pécs, Csombó György Erdészet Ugod, dr. Csontos Gyula, dr. Csontos Gyuláné Eg. Baja, Csorba Pál Eg. Miskolc, Csutkai Jenő Bp., Csukási Lórátné dr. OEE, Czuppon Károly Eg. Veszprém, Csányi István Gyula.

Deák István Tamási Eg., Diósi Gyula Erd. Pápa, Dolgos József Erd. Körömend, Domján István Erd. Kaposvár, Doros István Erd. Szilvásvárad, Dublec Gyula Erd. Bakonybél, Drobinó Márton Erd. Budakeszi, Despot László, Derkacs Margit, Debrecen Zoltán HM. Erd. Veszprém.

Ehen Zoltán, Baja, VÍZÜGY, Elő Ferenc ES. Bp., Eördög Árpád Erd. Szekszárd, Erdős László Bp., Enyedi Ervin Szakmunkásképző Iskola Mátrafüred, Esik Rudolf Erd. Szentendre, Elmer Nándor Erd. Pusztavám, Elek Imre, Elek Imréné Erdőrendezőség Szeged, Elekes István Erd. Telekgerendás.

Fatalin Gyula Eg. Zalaegerszeg, Farkas Jenő Erd. Zalakomár, Futó Mihály Eg. Tatabánya, Frei Antal Erd. Kisbér, Ferge István Eg. Tatabánya, Feszory Tamás Erd. Süttő, Felföldi Zoltán Erd. Nyárlőrinc, Fazekas Albert Fűrész és Hordóipari V., Fekete József Erd. Gödöllő, Fodor Vince OEE, Fónyi Albert Eg. Keszthely, Ferencvári Tibor Erd. Cegléd, Führer Ernő, Führer Ernőné Eg. Nagykanizsa, Fábiani Béla Erd. Magyaropolány, Frank István Szeged, Földes Sándor Szervezési Iroda Bp., Fülöpp Zoltán nyugdíjas, Frei József VÍZIG Szekszárd, Fekete Gyula MEM Bp., Fuiz József nyugdíjas Nyiregyháza.

Gál Sándor Erd. Salomvár, Géczy István Eg. Gödöllő, Gémesi István Erd. Paranya, Gerencsér Gyula Erd. Hódmezővásárhely, Greguss László AGK. Kaposvár, Greskó József VÍZIG Tokaj, Görög Ottó Eg. Kaposvár, Gyenizse Antal Erd. Nagybátony, Gulyás Jenő Eg. Baja, Hédl András, Hédl Terézia Erd. Görbehalom, Hajdú István Szakmunkásiskola Középrigóc, Hibbey Albert, Hibbey Albertné OVH Bp., Holló Vilmos Szakmunkásiskola Mátrafüred, Horváth Ferenc Erd. Bak, Hrotkó Lőrinc Erd. Mohács, Haász Béla Erd. Nyárlőrinc, Hajdú József Erd. Bp., Háber László Erd. Gyöngyös, Hesz János Erd. Nyírád, Horváth Zoltán Lakitelek, Hegedűs Pál Erdőrendezőség Veszprém, Horváth Károly Erd. Pápa, Horváth Lajos Eg. Szombathely, Horváth József Erd. Vasszécsény, Horváth Imre Eg. Szombathely, Horváth István Eg. Kaposvár, Herczeg József Eg. Kaposvár, Herics István Erd. Gyulaj, Halász Aladár MEM Bp., Hajdú Imre VÍZIG Debrecen, Hajdú Béla Bp. VÍZIG, Háy György Eg. Eger, dr. Halupa Lajos, dr. Halupa Lajosné ERTI Sárvár, Halász László, Halász Lászlóné Erdért Bp., Hernyák Lajos Eg. Miskolc, Horváth Aladár Lignimex Bp.

Ikker Antal HM Erd. Bp., Illyés József Erd. Buják, Illyés Zoltán Eg. Pécs, Imre László Erdért Bp., Ipsics Lajos Eg. Keeskemét, Iván Imre Tanulmányi Eg. Sopron, Ivasza János Erd. Valkonya, Izrael Gáborné Eg. Gödöllő.

Járányi Károly Eg. Pécs, Jerôme René ERTI Bp., Jóna Ágnes KÖZIG. Miskolc, Jónyer László Eg. Eger, dr. Joó Imre Nyugatmagyar Fűrészek Szombathely, Juhász Imre Erd. Felsőkelecsény, Juhász Lóránd TSZSZÖV Veszprém, Juhász Miklós Tanulmányi Eg. Sopron, Jászberényi Károly Erdért Bp., Járkovszky Alajos Eg. Nyiregyháza.

Kovács Ferenc Bp., Klein István Erdei Termék V. Bp., Koecsi Vilmos Kiskunhalas, Király Pál Erdőgazdaság és Faipar, Kocsárdi Károly Eg. Gödöllő, Karádi István Szakmunkásiskola Középrigóc, Kovács János Erd. Szentés, Kúti Ernő Eg. Pécs, Kiss Géza Erd. Paks, Kiss Vince HM. Erd., Koppházi Lajos Eg. Kaposvár, Kassai Jenő ERTI Bp., Koszteczi András Erd. Tállya, Komlósi József Eg. Miskolc, Kerékgyártó Béla Eg. Miskolc, dr. Kolos Oszkárné Eg. Miskolc, Kósa József Erdőrendezőség Pécs, dr. Kondor János Erd. Egervár, Kiss Gyula Erdőrendezőség Szeged, Kiss János, Kiss Jánosné Erd. Devecser, Koltai László Erd. Zalaegerszeg, Kóhalmi Tamás Eg. Baja, Kovács Zsolt Erd. Mohács, Kiss Ernő Erd. Tata, Kövi Árpád, Kövi Árpádné Erd. Buják, Kovács László Erd. Kerekegyháza, Kerekes Géza Erd. Bp., Kutni László Erd. Bp., Kovács Zoltán VÍZIG Szolnok, Kusztor Sándor VÍZIG Szolnok, Kádár Zoltán VÍZIG Szolnok, Kakuk János Erd. Felsőtárkány, Kiss Imre Erd. Gyöngyös, dr. Kalmár Zoltán OEE, Kaiser Gyula Erd. Sasrét, Kasza Ferenc Eg. Pécs, Kiss Károly Eg. Pécs, Kiss Ernő Eg. Kaposvár, Kuti László Erd. Vaszar, König Tibor Erd. Héviz, Keresztes György Eg. Szombathely, Kovács János Eg. Szombathely, Kurdi István Eg. Szolnok, Kulcsár Antal Bánhalma Ag., Kele János Eg. Nagykanizsa, Kránicz Sándor Eg. Kaposvár, Kardos Imre Eg. Kaposvár, Kovács Géza Eg. Kaposvár, dr. Kövér Zoltán Szervezési Iroda Bp., Komlósi Sándor DERAG Szeged, Kulcsár Antal Bánhalma KÖALG. Kovács Gábor Pilisi Parkeg., Kapusi Imre ERTI Püspökkladány, Kiss József, Kiss Józsefné Erd. Pilsmarót, Kóhalmi József Erd. Visegrad, Köllő Pál Erd. Visegrad, Kovács Géza Erd. Litke, Kovács Ignác Erd. Érsek-

vadkert, Komjáti Ferenc Erd. Jánossomorja, Király Imre VÍZIG Debrecen, Kovács Pál Eg. Eger, Kocsis Ferenc OEE Bp., Kurucz Béla Eg. Gödöllő, Krójer Antal Eg. Miskolc, Korbán Andor MEM Bp., Király Miklós Lignimpex Bp., Körmendi Jenő, dr. Káldy József Egyetem Sopron, Kovancez Ferenc Erdért Bp.

Labancz József Eg. Tatabánya, Laczi István, Laczi Istvánné Eg. Szentés, Lakatos József ERTI Bp., LaLmpert Lajos BpII Erd., Lengyel Béla Erd. Tállya, Lengyel Károly VÍZIG Baja, Lovász László Erd. Mende, dr. Lukács István Eg. Szolnok, Lőrincz János Tanulmányi Eg. Sopron, Lukács Béláné OEE.

dr. Madas András, dr. Madas Andrásné OT Bp., Medgyesi Gábor ÁGK Boly, Mészáros Tibor Eg. Miskolc, Magyar József Eg. Miskolc, Mogorócs János Eg. Miskolc, Mikevári Tivadar Eg. Miskolc, Mohácsi Dániel Eg. Kecskemét, Markó Miklós Erdőrendezőség Szombathely, Maros Bertalan Erd. Szilvásvárad, Márton Sándor Erd. Hetvehely, Maticsák Gyula Pápa Erd., Mészáros Béla Eg. Szombathely, Malik Károly Erd. Csevharaszi, dr. Marjai Zoltán Eg. Szolnok, Marsall Tamás Eg. Kaposvár, Milota Erik Eg. Szolnok, Matuszka István Bp. Falemezművek, Markó Zoltán Bp-i Erd. dr. Madas László, dr. Madas Lászlóné Pilisi Parkeg. Márki István VÍZIG Debrecen, Mihalik Pál Gyula, Mucsi Antal, Mucsi Antalné Eg. Kecskemét, Mátyás Albert Erdért Bp., Majer Antal Erdért Bp., Magvas István HM Erd. Veszprém, Makkay Zoltán nyugdíjas Bp., Mogorócsi József Eg. Keszthely.

Nyúl Tóth Pál Erd. Kiskunhalas, Nemes Józsefné Barcs Szakmunkásiskola, Nyúl Tóth Benedek Eg. Kecskemét, Náudvari Jenő Eg. Eger, Németh István, Németh Istvánné Erdőrendezőség Eger, Nagy Miklós, Nagy Miklóné Erdőrendezőség Veszprém, Nagy Endre Erd. Sellye, Németh József Eg. Pécs, Nagy János Erd. Budafa, Németh István Monostorapáti Erd., Németh János Eg. Pápa, dr. Nemky Ernő Egyetem Sopron, Németh László Erd. Körmend, Nádi János Erd. Kunmárton, Németh Ferenc Erd. Zalakomár, Németh László VÍZIG Szolnok, Némethi Károly KÖZIG Balatonalmádi, Nyirádi Lajos ES Bp., Németh Róbert Erd. Dunaszeg, Nasch Miklós Lignimpex Bp.

Ortutay Iván Erdei Termék V. Bp., Ósz István Erd. Bakonyszentlászló, ifj. Óri Gyula, ifj. Óri Gyuláné Erd. Visegrád, Oláh Tibor VÍZIG Nyíregyháza.

dr. Paris János MTA Bp., Pásztor József Bp. Falemezművek, Pungor László Nyugatmagyar Fűrészek Szombathely, Pálnik Ferenc Erd. Szeghalom, Pintér László, Pintér Lászlóné Erd. Nempti, Puska Zoltán Erd. Putnok, Petz Lajos Erd. Hajós, Prit András Erd. Jánoshalma, Parádi Ferenc Erd. Bp., Prazsák János Fűrés- és Hordóipari V., Pornói Rezső Bp., Pokorny Róbertné OEE Bp., Peccsenye Béla Miskolc, Peternel József Erd. Mecsekjános, Polgári Szilárd Eg. Szombathely, Prém Jenő Erd. Oriszentpéter, Patona Sándor Erd. Nádasd, Poór Vendel Eg. Kaposvár, Papp Zoltán, Papp Zoltánné Eg. Kaposvár, Peng Mátyás Erd. Bakonyszentmihály, Pirtty Csaba VÍZIG Miskolc, Pogrányi Dezső VÍZIG Tolna, Pintér István Eg. Balassagyarmat, Palla Zoltán Eg. Győr, Paczolai László Erd. Hőgyész, Pethő István Erd. Balinka, Pethő Judit Erd. Balinka, Péter József Eg. Baja, dr. Pankotai Gábor Egyetem Sopron, Pásztor László ERDŐTERV Bp., Princz Mihály Tanulmányi Eg. Sopron.

Ráczy Győző Erd. Putnok, Radó József ÁGK Ikreány, dr. Reményi K. András OEE, Rencz János, Rencz Jánosné Erd. Visegrád, Rajski Ottó MEM Bp., Rendi László Eg. Keszthely, Riedl Gyula ERDŐTERV Bp., Rozgonyi Béla Erd. Telkibánya, Rátkai Károly Erd. Kosd, Réthelyi Ferenc, Réthelyi Ferencné Pilisi Parkeg.

Sághi István Erdei Termék V. Bp., Stern Jenő Nyugatmagyar Fűrészek Szombathely, Sasvári László ERDŐTERV Bp., Suba János Erd. Ócsény, Schneider Jenő nyugdíjas Zalaegerszeg, Sándor Géza Erdőrendezőség Vác, Steiner József, Steiner Józsefné Eg. Miskolc, Sipos Árpád Ág. Horvát- kimle, Simon Lajos Erd. Ravaszd, Seres András Eg. Szeged, Selyem Miklós, Selyem Miklóné Erd. Tata, Sás János, Sás Jánosné DEFAG Szeged, Simonyi József Eg. Gödöllő, Speer Norbert Erdért Bp., dr. Soóky Miklós Erdért Bp., Surányi János Erd. Pápa, Sós Kálmán Eg. Veszprém, dr. Sopp László Sopron, Solt Péter, Solt Péterné Eg. Kaposvár, Somogyi Béla Pécs Városi Tanács, Sóthy György Erd. Paks, Sábászky László Pilisi Parkeg., Simon László Bp., Sándor Zoltán Miskolc Erd., Sükösd Zsolt Erd. Veszprém, Savanya Frigyes ÁGK Tolna megye, Szabó Károly ERDŐTERV Bp., Szerecs Lajos, Szerecs Lajosné Erd. Böhönye, Szendrei András Eg. Kaposvár, Szabó Károly, Szabó Károlyné, ERDŐTERV Bp., Szegedi Pál Eg. Szeged, Szalai László Erd. Kaszópuszta, dr. Szabó Vilmos Eg. Kecskemét, Szász Károly Eg. Kelebia, Szóják Péter Erdőrendezőség Szombathely, Szabó Gyula, Szabó Gyuláné VÍZIG Szolnok, Szikszai György Debrecen M-i Tanács, Szántó István Erd. Hetvehely, Szendrői János Eg. Pécs, Szabó József Egyetem Sopron, Szűcs András Erd. Kunmárton, Szilágyi László Erd. Tiszafüred, Szalma József Erd. Nagybobos, Szilágyi László Erd. Pilis-szentkereszt, Szűcs Sándor Budakeszi, Erd., dr. Szontagn Pál Eger, dr. Szabó Imre Eg. Balassagyarmat, Szamosi Ferenc ÁGK Nógrád m., Szeghalmi Ferenc nyugdíjas Bp., Szenes Endre Lignimpex Bp.

Torondi Kálmán Erd. Zalaegerszeg, Tibád Nándor ÁGK Tiszasülly, Tavasz János Albertirsa, Tomatás László Eg. Szeged, Tóth Jozefa Erdőrendezőség Szeged, Tóth László, Tóth Lászlóné Ásotthalom, Tóth Imre Eg. Baja, Trubin József Erd. Tarnalecz, Tóvári István Eg. Eger, Tressó Elemér, Tressó Elemérné Erd. Mátrafüred, Tressó István Eg. Eger, Tóth János nyugdíjas Pécs, Tóth Ferenc Erd. Szabadszentkirály, Tollner György Telki, Tátrai László Monostorapáti Erd., Takács Tamás Erd. Nagykanizsa, Tóth Lajos Eg. Kaposvár, Török Miklós Erd. Ásotthalom, dr. Tóth Béla Püspökladány ERTI, Tardosi József, Tardosi Józsefné Pilisi Parkeg., Tóth Vince Erd. Ezentendre, Tóth Mihály Erd. Balassagyarmat, Tóth József Erd. Salgótarján, Tölgyes László Erd. Bercel, Taszári Károly Erd. Diósjenő, Teleki Lajos Eg. Miskolc, Tóth Ferenc Eg. Miskolc, Tóth Vince, Tóth Vincéné Erd. Szentendre.

Ulreich József ERTI Sopron, Uitz Ferenc Erd. Kaszópuszta. Várhelyi István Nyugatmagyar Fűrészek Szombathely, Vasvári László ÁGK Tolna m., Várdai László Eg. Miskolc, Várthalvi József Eg. Miskolc, Végvári Jenő Eg. Tatabánya, Visy Géza, Visy Gézáné Erd. Oroszlány, Varga Miklós Eg. Tatabánya, Várfi László Lábodi ipartelep, Vezér György Eg. Gödöllő, Varga Kálmán Erd. Szabadszentkirály, Várdai Jenő Erd. Budakeszi, Varga Lajos Erd. Sümeg, Vári József Eg. Szolnok, Vaski László Erd. Letenye, Vida László Szeged, Varró László VÍZIG Miskolc, Várszegi Gyula Bp.-i Erd. II., Vida Zoltán Visegrád Erd., Véssey Tibor MEM Bp., Ványai Gyula HM. Erd. Bp., Várdai Sándor Pilisi Parkeg., Vágvolgyi Pál Erd. Szeged, Vadon József.

dr. Walter Ferenc ERTI Kecskemét, Weidl Ferenc Sárvár, Weiner Mihály Erd. Felsőtárkány, Willin Lajos Eg. Gödöllő.

Zathureczki Lajos Eg. Miskolc, Zelnik István Eg. Kaposvár, Zsiros István Erd. Szeged, ifj. Zelnik István Eg. Kaposvár, Zsupanek Lajos Eg. Zalaegerszeg.

IRODALMI SZEMLE

A 6 tonnás traktor anyagfáradtságának vizsgálati módszeréről írt kandidátusi értekezést G. M. Kazance tervezőmérnök, a Krasznodári Kutató Intézet laboratóriumvezeetője. Ebben behatóan tárgyalja azt a tartós traktorakadálypályát, amely az új traktorok kísérleti kipróbálásának meggyorsítását és a vizsgálati módszer fejlesztését teszi lehetővé. A kísérletet Sz—100GP traktorral végezte. D—493 jelű buldozer tartószerkezetén tenzométereket helyeztek el, s azokat a háromféle sebességgel üzemeltethető traktor vontatta. A tenzométereket BF—2 műanyagragasztóval rögzítette; szigetelésre ED műanyaggyantát használt. A tenzométerek szigetelésének ellenállása 10 megohm-nál nem volt kisebb. Az eredményeket oszcillográf jegyezte. A vizsgálat feltárta a munka során keletkezett repedéseket. A szerző kísérleti eredményeit 12 pontban foglalta össze. A traktorok kipróbálásával kapcsolatos főbb megállapításai: az akadálypálya magassága 187 mm, az akadályok közötti távolság 3,5 m, a traktor haladási sebessége pedig 4,5 km/óra legyen. (Ref.: Dr. Kovács J.)

Légifénykép térképek alkalmazási lehetőségei az északrajna—wesztfáliai erdőgazdálkodásban (F. Voss, Münster: Anwendungsmöglichkeiten von Luftbildkarten für die Forstwirtschaft in Nordrhein—Westfalen. Bildmessung und Luftbildwesen 37. év. 5. sz. 1969).

Északrajna—Wesztfáliában az országos felmérési hivatal 10—15 éves periódusban készíti el az egész terület „ortofototérképét-légifényképtérképét”, amely a légifényképek ortoprojekciós úton készített 1 : 5000 méretarányú átalakításából, mint alaphól, és ezt kiegészítő magyarázó jelekből, megírásokból és szintvonalas domborzatábrázolásból áll.

Mivel a hegyvidéki területeken a kataszteri térképek az erdőhatárokon kívül alig tüntetnek fel más vonalakat, az erdészeti térképek készítésénél az új légifényképtérképeket célszerű úgy készíteni, hogy a kész légifényképtérképet mint alapot elfogadják és erre átlátszó fóliát helyeznek, amelyen az erdőhatárokat, az erdészeti beosztás (tag, részlet, alrészlet) határait és jeleit, a fajaj, korosztály, elegyarány jeleit stb. rajzolják ki. Az 1 : 10 000 méretarányú erdészeti üzemi térkép az alaptérkép lapok kisebbitéséből készül, és annyit dolgoznak össze, hogy az üzemtervben tárgyalt erdőt összefüggő térképen ábrázolják. Az így elkészített üzemi térképet két színben sokszorosítják, egyik szín a légifényképtérkép, a másik szín az átlátszó fólia vonal és jel ábrázolása. Ez a fajta erdészeti térkép gyorsan és olcsón állítható elő, mert a légifényképtérkép, az átlátszó fólia kép és a kétszínű kombináció legnagyobb részét automatizált munkafolyamat eredménye. (Ref.: Németh F.)

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület (Budapest V., Szabadság tér 17.) kiadványa

Szerkesztő: KERESZTESI BÉLA, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora. Főmunkatárs: JÉROME RENÉ. Szerkesztő bizottság: BIRCK OSZKÁR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, ERDŐS LÁSZLÓ, FILA JÓZSEF, FIRBÁS OSZKÁR, FÜLDES LÁSZLÓ, HERPAY IMRE, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, IHAROS FRIGYES, IMREH JÁNOS, JÁRO ZOLTÁN, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KÁLDY JÓZSEF, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KOCSEDI KÁROLY, MADAS ANDRÁS, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, MARTON TIBOR, RADÓ GÁBOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SALI EMIL, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SCHMAL FERENC, TÓTH SÁNDOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat. (Budapest, VI., Lenin körút 9—11.) Felelős kiadó: SALA SÁNDOR. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai. Előfizethető még a Posta Központi Hírlap Iroda (Budapest, V., József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján.

Példányszám: 5170

70.10., 13087 - Révai Nyomda, Budapest. — F. v.: Povárnay Jenő

Index: 25 208

